

LETO XIV
ŠTEVILKA 68
19. februar 2008

LIPNICA

G l a s i l o O b č i n e M o r a v s k e T o p l i c e

FOTO: Geza GRABAR

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK – Na osrednji občinski proslavi v Prosenjakovcih so nastopili tudi mladi folkloristi DOŠ Prosenjakovci.

U V O D N I K

Z izdajo najbolj zajetne številke doslej (32 strani) smo počakali do kulturnega praznika – poročamo seveda tudi s proslave v Prosenjakovcih. Sredi marca, 16. marca, bo na narodnostno mešanem območju še slovesnost ob madžarskem državnem prazniku.

Na povsem drugačen način sta minule dni in tedne zaznamovala dva lokalna praznika: pustovanje v Moravskih Toplicah (in drugod) ter borovo gostuivanje v Vučji Gomili.

Občinski svetniki so konec decembra spravili pod streho proračun za leto 2008 in z njim sprejeli nadvse ambiciozen investicijski program, o katerem pišemo na 11. in 12. strani; na straneh 13–15 objavljamo razpise za občinsko sofinanciranje kulturnih, športnih in turističnih programov v letu 2008.

Opozarjam še na poročilo občinske uprave o poteku in rezultatih dosedanjega reševanja zahtevkov za vračanje vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje.

Vabilu na intervju za Lipnico se je prijazno odzval Rudi Cipot, državni svetnik, zastopnik lokalnih interesov (tudi naših), in razgrnil svoj pogled na vlogo in delo državnega sveta, na razvojne perspektive in razvojne zadrege pokrajine ob Muri.

Drugačne vrste so zadrege z izvršenimi ali načrtovanimi posegi v prostor (bioplinarni). Zabeležiti skušamo tudi druge dogodke zadnjega meseca in pol, dveh mesecev v našem okolju. O razglasitvi športnikov, ki so najizraziteje zaznamovali športno sceno v letu 2007, bomo poročali v naslednji številki.

Ludvik Sočič, urednik

FOTO: Geza GRABAR

POHOD OB KULTURNEM PRAZNIKU – Tešanovčani so 8. februarja pripravili tradicionalni pohod; številni pohodniki (102, natančno) niso le neskončno uživali v prelestih sončne zimske pokrajine, pač pa so tudi nastopili z recitacijami Prešernovih pesni in osebnimi razmišljanji. Posebej ganljiva je bila izpoved tešanovske rojakinje Marije Slavič, roj. Šavel, izjemen pa nastop Janija Žilavca, ki je s Prešernovim Povodnim možem na istem odru dvorane v Tešanovcih nastopil že pred 40 leti. (G. G.)

FOTO: Arhiv OBČINE

PROSENJAKOVCI-MAGYARSZOMBATFA: MEJA JE PADLA! – V noči na 21. december so simbolično podrli rampo na mejnem prehodu.

FOTO: Geza GRABAR

PROSENJAKOVCI: OSREDNJA KULTURNA PROSLAVA – Izjemno veliko nam je povedal slavnostni govornik prof. Jože Vugrinec.

FOTO: Ludvik SOČIČ

MORAVSKE TOPLICE: ŠTIPENDISTI Z GOSPODARSTVENIKI – Študenti PIF so slovesno podpisali pogodbe; povabljeni so bili tudi Zoisovi študenti iz naše občine.

FOTO: Ludvik SOČIČ

MARTJANCJI: NA ZIMSKEM SPREHODU – Mali junaki iz martjanskega vrtca so zakorakali v megleno jutro. Že jeseni naj bi bilo več prostora v prizidku vrtca.

FOTO: Geza GRABAR

FILOVCI: VESELI VEČER – Filovske pevke niso samo odlične pevke, dobro se znajdejo tudi v dramskih nastopih.

FOTO: Geza GRABAR

ZIMSKI POHODI – Poročamo o kar štirih pohodih, ki so jih organizatorji izvedli ob prelomu leta. Na sliki: udeleženci Štefanovega pohoda.

FOTO: Geza GRABAR

MORAVSKE TOPLICE: NA KRILIH DOMISLJIVE – Fašenek zmeraj razburka domišljijo mladih in manj mladih.

FOTO: Simon KOLEZNIK

VUČJA GOMILA: KATA JE VZELA ŠTEVEKA – Ni volje do poroke med mladimi, so zmajevali z glavami v Vučji Gomili in pripravili borovo gostuvanje. Pred začetkom je nastala tale skupinska slika pred vaško-gasilskim domom.

SPREJET JE BIL PRORAČUN ZA LETO 2008

Proračun za leto 2008 je največji od vseh dosedanjih proračunov Občine Moravske Toplice. Tudi če ga bomo uspeli realizirati le do treh četrtin (75 %), bo to do sedaj največji finančni zalogaj te občine. Ker je o postavkah na prihodkovni in odhodkovni strani proračuna veliko govora v gradivu, ki je v Lipnici posebej namenjeno za prikaz proračuna za leto 2008, bom v tem svojem uvodu k razvojnim ciljem, ki so povezani s proračunom 2008, dodal nekaj svojih razmišljanj.

Najprej morda odgovor na vprašanje: Zakaj in od kod tako visoko načrtovan proračun 2008? Odgovor ni preprost, je pa vsekakor povezan s prihodkovnimi možnostmi proračuna v letu 2008. Če so ostali tako imenovani tekoči prilivi proračuna na ravni pričakovane rasti, ki je povezana z inflacijo in s tem višje doseženimi davčnimi prilivi v proračun, potem je razumljivo, da bodo na bistveno povečani obseg proračuna vplivali predvsem tako imenovani transferni prihodki. To so tisti prilivi v proračun, ki so najbolj »zlahtni«, saj gre za dejansko »prislužen denar z lastno dejavnostjo občine«.

Kakor koli se že sliši, je res, da je uspešnost pri črpanju sredstev iz državnih in evropskih razpisov vse bolj ena od glavnih vsebin dela občine in da spada zaradi potrebnega vložka lastnega znanja in strokovnega dela v pripravo projektov med njene najpomembnejše dejavnosti. V sprejetem proračuna občine za leto 2008 je tako iz naslova različnih razpisov predviden pritok sredstev v proračun v višini 4,5 mio EUR oziroma dobrih 42 % vseh prihodkov.

Drugo vprašanje je: Kako dobiti čimveč nepovratnih sredstev za razvoj?

V prvi vrsti mora imeti občina dobre vizije, dober kader in del proračunskega kolača iz lastnih virov, ki je nujni pogoj za pridobivanje tujih virov. Ker gre torej za neke vrste strateški pristop k razumevanju celotne razvojne slike občine, je uspešno dokončanje takšne risbe običajno veliko zadovoljstvo slikarja na eni strani in pričakovana navdušenost občinstva na drugi strani, če se izrazim s prispodobno v znamenju kulturnega praznika, ki smo ga ravno kar praznovali. To pa je zelo poenostavljeno povedano tudi največja želja snovalcev letošnjega proračuna.

In vsaj še eno vprašanje se pri tem pojavlja: Za kaj se sredstva iz javnih razpisov lahko uporabijo? Gotovo najpomembnejše vprašanje za občane, ki pričakujejo od občine, da kar se da veliko sredstev nameni na področje gospodarske in družbene infrastrukture. Pomembno pri tem je vedeti, da so vsa sredstva, pridobljena na osnovi javnega razpisa, strogo namenska, kar pomeni, da se lahko uporabijo le za namen, za katerega so bila pridobljena, in da bi imelo vsako nenamensko trošenje za občino hudo posledice – vrniti bi bilo potrebno vsa že pridobljena sredstva, hkrati pa bi morala občina sama financirati takšno investicijo. Ker si tega nikakor ne želimo, je velikokrat zaznati precej nezadovoljstva pri tistih, ki bi želeli iz tako dobljenih sredstev še del pogache za svoje projekte.

Potem je tu vprašanje, zakaj sredstva ravno za določen projekt? Potrebno je vedeti, da so razpisi vse bolj zahtevni in da le prava vsebina lahko prinese pozitivni rezultat. Zato kljub temu, da so nekatere stvari bolj nujne, teh preprosto ni možno izvajati s sredstvi iz javnih razpisov, ker zanje ni ustreznih razpisov. Predvsem to, da pravočasno zaznaš, za kakšen namen bo pripravljen naslednji razpis, pa je ena od ključnih strateških stvari, da dokumentacijo lahko dobro pripraviš ...

Ker imamo pred sabo proračun 2008, je v tem trenutku gotovo ključno vprašanje: Kateri so najpomembnejši projekti v tem letu, za katere občina predvideva sofinanciranje iz javnih razpisov?

Največ možnosti je občina iskala na področju turizma, in zdaj že lahko zapišem, tudi uspela s svojimi vlogami, saj sta odobrena dva večja projekta: *Oaza zdravja*, ki vključuje osrednji predstaviten prostor v Tešanovcih ter nadaljevanje kolesarske poti do Bogojine in Filovca, ureditev gramoznice v Mlajtincih ter veliko drugih, turizmu namenjenih vsebin, ki bi naj pomagale pripeljati k nam čim več gostov ... V ta segment sodi tudi drugi veliki projekt na tem področju, to je dokončna ureditev turističnih poti v najožjem območju okrog turističnega centra, kamor sodi vse bolj prometna cesta do Mlajtinec, na kateri se hkrati z vozili nahaja veliko pohodnikov in kolesarjev.

Zelo blizu uspehu na razpisu smo tudi z vlogami za sofinanciranje nadaljevanja kanalizacije v Sebeborcih. Ker gre v tem primeru za drugačen pristop k pripravi celotnega projekta na razpis,

je uspešnost pridobitve teh sredstev nekoliko povezana tudi s pripravljenostjo drugih občin. Gre namreč za to, da je ta naša vloga sestavni del velikega projekta *Dolinska kanalizacija* in ne glede na to, da imamo vso pripravljeno dokumentacijo, tako kot je potrebno, je rezultat razpisa povezan z uspešnostjo cele vloge, torej vseh občin, ki v projektu sodelujejo. V ta sklop je bila z naše strani vključena tudi kanalizacija v Filovcih, vendar smo jo bili prisiljeni črtati ravno zato, da ne bi padel celotni projekt – enako so morale storiti tudi druge občine, ki sodelujejo v skupnem projektu. Kako pa so bile pri tem uspešne, pa se bo kmalu pokazalo, saj naj bi rezultat razpisa bil znan že do polletja.

Zelo pomemben del naših vlog na razpise je povezan tudi z izgradnjo vodovoda, ki spada v tako imenovani *Pomurski vodovod*. Letos načrtujemo, da bi uspešno začeli in v dveh letih dokončali vodovodno omrežje Ivanovci-Andrejci v navezavi na vodovod v Sebeborcih in Zgornjih Moravcih ter vodovod Prosenjakovci-Berkovci-Ivanjsevci-Središče. Za oba projekta pa velja, da ima občina pripravljeno dokumentacijo, ni pa še v celoti dogovorjeno, kako bo potekalo črpanje sredstev, saj formalnih razpisov ni, gre za financiranje po programu, o katerem pa se je potrebno z Ministrstvom za okolje in prostor sproti dogovarjati.

In še vsaj en razpis, iz katerega pričakujemo nekaj več sredstev, je potrebno omeniti: nadaljevanje izvajanja komasacij v Ratkovcih in Ivanjsevcih. Za to so sredstva dejansko že razpisana in glede na dobro pripravo naših projektov verjamem, da bomo pri prijavi uspešni.

Ob vsem navedenem sta v proračun 2008 vključena tudi dva projekta, kjer občina ni nosilec investicij, je pa nujno, da je prijavitelj: v primeru DOŠ Prosenjakovci je investitor občina. Ker gre za investicijo v objekt dvojezične šole, je po veljavni zakonodaji država dolžna občini v celoti vrniti sredstva, vložena v izgradnjo objektov na tem področju. Izkušnje zadnjih let sicer kažejo, da se na sredstva kar dolgo čaka, vendar obljuba je, da bomo letos v Prosenjakovcih začeli z rekonstrukcijo šole ... Drugi projekt je sofinanciranje izgradnje odlagališča za odpadke v Puconcih, kjer je občina ena od sofinancerk v deležu prebivalstva celotne regije in količin odpadkov z našega območja. V tem primeru financiranje poteka sicer prek našega proračuna, vendar se sredstva preusmerjajo na račun Občine Puconci, ki je nosilec projekta.

K vsemu navedenemu občina v letu 2008 pričakuje tudi sredstva za financiranje manjših projektov, kot so igrišče pri OŠ Bogojina, dozidava vrtca v Martjancih, financiranje urejanja gozdnih cest in drugi manjši projekti, za katere pravzaprav v tem trenutku še nimamo odgovora, ali in na kakšen način se bo možno prijaviti na posamezni javni razpis. Zato bo namenskost morebitnih dodatnih virov iz teh razpisov lahko določena šele, ko bodo poznani razpisni pogoji.

Feri Cipot, župan

Osrednja prireditve ob kulturnem prazniku v Prosenjakovcih V ZNAMENJU TRUBARJEVEGA LETA

Gostitelji osrednje občinske prireditve ob letošnjem 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, so bili tokrat prvič Prosenjakovčani. V kulturni dvorani so mladi recitali Prešernove pesmi, učenci dvojezične devetletke so posodobili eno njegovih najbolj znanih pesnitev *Povodni mož*, v plesni točki pa so mladi folkloristi DOŠ urno zasukali pete. Z glasbeno točko so večer popestrili še mladi citrarji iz Domanjsevec. Slavnostni govornik, prof. Jože Vugrinec iz Bogojine, dobitnik Čopove diplome za leto 2007, je rdečo nit svojega nastopa namenil Primožu Trubarju, začetniku slovenske pisane besede in slovenskega knjižnega jezika, našemu prvemu piscu, čigar 500. obletnico rojstva praznujemo.

Čeprav slovenski kulturni praznik izhaja iz dneva Prešernove smrti, je opozoril Vugrinec, bomo veliko časa posvetili Trubarju in na ta način tvorno praznovali letošnje leto kot Trubarjevo leto. Ko se je sprehodil skozi Trubarjevo bogato življenjsko pot, je prof. Vugrinec razmišljanje o njem zaključil z mislijo, da je bil Trubar s svojimi dejanji, z izdajo *Katekizma* in *Abecednika*, prvih slovenskih knjig, povsem evropski. »Primož Trubar nas je Slovence učil pisati in brati verske resnice in razmišljati – rad bi za mnogimi ponovil, da je prav on osrednja osebnost slovenske kulturne zgodovine,« je dejal.

Govornik je opozoril, da se moramo Prekmurci v letošnjem letu spomniti tudi okroglih obletnic rojstev in smrti naših

starejših evangeličanskih in katoliških piscev ter nekaterih prvih omemb. Ti pisci sicer niso opravili tako pomembnega dela kot Trubar in Dalmatin za slovenski prostor, bili pa so pomembni za ohranitev domačega, prekmurskega narečja in so prispevali pomemben delež k ohranitvi slovenstva na levem bregu Mure: iz okolišja naše občine izhajajo Janoš Kardoš, protestantski pisec in prevajalec, rojen v Noršincih, Jožef Košič, prvi prekmurski posvetni pisec, pred 220 leti rojen v Bogojini, in v Ivanovcih rojeni Aleksander Terplan (umrl pred 150 leti), ki ga poznamo kot prirejevalca kasnejših izdaj novega zakona Števana Küzmiča. Kot je spomnil Vugrinec, letos mineva tudi 800 let od prvih zapisov imen nekaterih krajev

(med drugim Bogojine), zemljišč, vodotokov in vasi.

Vugrinec je govor sklenil z mislijo, da se nestrpnost – najsi gre za versko, narodnostno ali zaradi različnih nazorov, med nami pojavlja tudi dandanašnji, kar pa se ne bi smelo zgoditi. »Imamo raznoliko, pisano občino v ljudeh, verstvih, nacionalnostih, v razgibani legi in zdravju prijazni pokrajini. Imamo tri najlepše sakralne spomenike v Pomurju in še kaj, zato se imejmo radi in pozabimo na morebitne zamere. Nasprotno: raje bodimo ustvarjalni, duhovno bogati, srčni. Če bomo taki, bomo tudi srečni, kajti katedrala duha je tisto – kot je nekdo zapisal – kar ostane, česar nihče ne zmore ukrasti človeku.«

Geza Grabar

Pogovor s kulturno delavko Bernardo Koroša Pantovič PRISEGA NA KULTURO OBEH NARODOV

Bilo je pred 27 leti, ko je Bernarda Pantovič po končani vzgojiteljski šoli dobila prvo delovno mesto v prosenjakovskem vrtcu, v vasi, o kateri ni prej nikoli slišala, saj je prava »markojca«, rojena v Gomilicah. Potem se je s starši selila v Renkovce, Turnišče in Dobrovnik, kjer je kot Slovenka končala dvojezično osnovno šolo. Življenje ima pač čudna pota in je Bernardo, ki je dvojčica dve minuti starejšega brata Stanislava, prikovalo na Goričko, kamor je pozneje pripeljala Izidorja Korošo, prav tako z Markovskega. Sinova Aljoša in Blaž sta se rodila še v bloku, potem pa si je družina 1997. leta ob izdatni pomoči vaščanov sezidala dom in se za večno navezala na vzpetino nad vasjo, na vrtec, kjer se že skoraj tri desetletja ukvarja z najmlajšimi, na ljudi, ki vedo, da bo sodelovala v vsaki akciji. Postala je tako dobra poznavalka tukajšnjega življenja, da je pred leti začela pisati vaško kroniko.

Bernarda, ni proslave ali kakšne druge prireditve na vasi, kjer vas ne bi bilo zraven. Kako ocenjujete kulturno življenje, katerega tvorni element ste?

V primerjavi z drugimi kraji je dobro, ni pa odlično, saj živimo v obdobju televizije, ko se ljudje manj družijo kot nekoč. S peštrim programom kulturnega društva poskušamo pritegniti vaščane in z mladim predsednikom je zavel svež veter. Kar od dahnila sem si, ko smo uspešno organizirali prvo srečanje razseljenih Prosenjakovčanov. Sodeč po velikem odzivu, smo uspeli, in to nas obvezuje tudi za bodoče. Veste, nekoč so prosvetni delavci na vasi igrali pomembno vlogo v kulturnem in siceršnjem življenju, bili so gonilna sila vsega, kar se je dogajalo. Danes ni tako. Zakaj? Ne vem. Sama sem članica ženskega pevskega zbora, sodelujem pri organizaciji vseh prireditev. Pogrešam pa udeležbo mladih na različnih proslavah. Na sestankih KTD-a se nenehno sprašujemo, kako jih privabiti k sodelovanju, žal, pravega recepta še nismo odkrili. Želela bi, da bi na

proslavah bilo več ljudi, saj ni lepšega kot se družiti, nastopati pred polno dvorano.

Z vaško kroniko ste prevzeli odgovorno nalogo ...

Dejstvo je, da se v začetku svojega službovanja v Prosenjakovcih nisem preveč udeleževala na vaških prireditvah, razen z otroki iz vrtca. Šele ko se je družina za stalno naselila tu in sem s prenovo kulturnega društva postala podpredsednica, sem dala predlog za pisanje vaške kronike. Od 1997. leta beležim vse najpomembnejše dogodke ter jih dokumentiram s slikami.

V veselje mi je, da to niso mrtve črke, ampak živ dokument, saj so si jo vaščani in tudi ljudje od drugod že velikokrat izposodili. To pa ni edina kronika, ki jo pišem, saj tudi v vrtcu sistematično beležim dogodke, doma pa vodim družinsko kroniko. Mislim, da to ni jalovo početje, saj bodo čez desetletja naši vnuki in pravnuki lahko prebirali, kaj so počeli njihovi predniki in to me žene, da sem pri pisanju natančna in dosledna.

Živite v multinacionalnem okolju, ki postaja zelo občutljivo za zunanje in notranje odnose. Kako doživljate komuniciranje v obeh jezikih, uskladišev kulturnih izročil?

V vseh letih svojega življenja v Prosenjakovcih nisem opazila, da je pomembno, kdo je Slovenec in kdo je Madžar. Starejši ljudje, ki jim je madžarski jezik bolj domač, se z menoj pogovarjajo v madžarščini. Ker pa vedo, da moj mož ne obvlada madžarščine, se trudijo po svojih najboljših močeh in se z njim pogovarjajo v slovenščini. Za sinova, ki sta obiskovala tukajšnjo dvojezično šolo, pa tako in tako ni razlike. Mislim, da sožitje na vasi ni načeto, nasprotno, je zelo dobro, kar najbolj pride do izraza v vsakdanjem življenju in tudi na prireditvah, kjer sta oba jezika enakovredna.

Globoko sem prepričana, da semena nestrpnosti nikoli ne bode posejali ti ljudje, ki se v prvi vrsti cenijo po človeških vrednotah.

Ella Tomšič Pivar

500. obletnica Trubarjevega rojstva

JANOŠ KARDOŠ V TRUBARJEVEM LETU 2008

Ko je škof Evangelicanske cerkve v Sloveniji mag. Geza Erniša na začetku leta s sodelavkama predstavil vsakoletno publikacijo *Evangelicanski koledar*, je razgrnil tudi okvirni načrt praznovanja 500. obletnice rojstva Primoža Trubarja (1508–1586), začetnika protestantizma na Slovenskem in slovenske književne ustvarjalnosti. Recimo natančneje: predstavil je tisti del, ki ga v svoj program uvrstila slovenska Evangelicanska cerkev, saj vsebina državnega programa v tistem času še ni bila znana.

V začetku junija bo Evangelicanska cerkev v Ljubljani pripravila Trubarjeve dneve s predavanji in osrednjim bogoslužjem. V Škocjanu, kjer je bil Primož Trubar krščen, bo ekumensko bogoslužje, na katerem bodo sodelovali najvišji predstavniki evangelicanske in katoliške cerkve na Slovenskem.

Slovenski evangelicani bodo sodelovali tudi na nekaterih prireditvah v Nemčiji, kjer je Trubar deloval zadnja leta svojega življenja. V Bad Urachu je Trubar pomagal ustanoviti najstarejši biblični zavod; tam bo dvodnevni simpozij in odkritje Trubarjevega doprsnega kipa. Evangelicanska cerkev bo poskrbela tudi za novo izdajo Svetega pisma.

V našem okolju bo pozornost namenjena evangelicanskemu duhovniku, pesniku in pisatelju, prevajalcu, šolniku Janošu Kardošu (r. 1801 v Noršincih, umrl 1873 na Hodošu, kjer je opravljal duhovniško službo v letih 1835–1873). Poleg nabožnih knjig (prevod *Malega* in *Velikega katekizma* dr. M. Luthra, *Kratki navuk krščanstva*) je prevajal knjige za potrebe evangelicanskih in javnih šol, prevedel je tudi vrsto literarnih del madžarskih ustvarjalcev (Petöfi, Vörösmarty, Arany, Jokai ...) in se z izbrano literarno govorico zapisal med najboljše prevajalce bibličnih, literarnih in šolskih knjig v prekmurščino. Zbral in objavil je tudi *Krščanske cerkvene pesmi* in *Krščanske mrtvečke pesmi*.

V dneh pred praznikom reformacije konec oktobra bo v Noršincih odkrita spominska plošča Janošu Kardošu, v Moravskih Toplicah pa pripravljena spominska razstava in odkrito obeležje v na novo oblikovanem Kardoševem trgu v parku pred evangelicansko cerkvijo.

Ludvik Sočič

800-letnica prve pisne omembe

BOGOJINA 1208–2008 (skica za portret)

Kraj Bogojina je bil prvič omenjen v listini *Szentpétery, Regesta regum stirpis Arpadianae, I, 75, n. 237* leta 1208, ko je na Ogrskem vladal Andrej II. Zapis imena nekateri strokovnjaki berejo kot Bogma, dr. France Bezljaj pa ga je bral kot Bogina, torej je imel prvo sestavino črke m za črko i, drugi dve pa za črko n. Bogojina potemtakem letos praznuje 800-letnico svoje prve pisne omembe.

To je bil čas srednjega veka, ki ga zgodovinarji časovno omejujejo z razpadom zahodnorimskega cesarstva v 2. polovici 5. stol. in pojavom reformacije okrog leta 1500. V družbeno-ekonomskem pogledu je to v Evropi čas fevdalizma. In tudi listina, ki omenja Bogojino in še nekaj krajev,

prvega slovanskega zapisa ves srednji vek spreminjalo. Ogrski oblastniki so ga pomadžarjali, dajali nazive od Bagonya (1322, 1379, 1411, 1428 in med II. svet. vojno), tudi Bagana (1338) in Bagona (1403), do Baganya (1339, 1371, 1381 in 1389). Kot Baganya je v listini iz 1381. le-

Del vasi Bogojine iz prve polovice 20. stoletja – v ospredju hiša kmeta, kovača in pripovedovalca ljudskega blaga Ludvika Gutmana, blatnjača, zgrajena okrog leta 1750.

vodá, zemljišč in ledinskih imen v moravskotopliški občini (npr. Čikečko ves, Kančevce oz. cerkev sv. Benedikta, Ledavo, Lipnico idr.), zamejuje ozemlje, ki ga ogrski kralj podarja nekemu grofu Nikolaju iz Železne županije. Krajevno ime se je od

ta štela 34 kmetij, kar je za takratni čas pomenilo dokaj veliko naselje.

Danes kraj šteje okrog 170 gospodinjstev in nekaj manj kot 600 ljudi.

(NADALJEVANJE SLEDI)

Jože Vugrinec

Evkőnyiv 2008 Zbornik

PRVI ZBORNİK MADŽAROV V OBČINI

Madžarska narodna samoupravna skupnost (MNSS) Občine Moravske Toplice je konec lanskega leta prvič izdala samostojni zbornik, ki predstavlja življenje in delo manjšine. Pravzaprav gre v precejšnjem delu za kronološki letni pregled aktivnosti. Tibor Vörös, predsednik sveta MNSS, je dejal, da so se za izdajo odločili, ker je bilo v tradicionalnem letnem koledarju madžarske narodnosti, ki izhaja pri Zavodu za kulturo madžarske narodnosti v Lendavi, Madžarom v vaseh na Goričkem odmerjenega čedalje manj prostora. Zbornik na kar 224 straneh broširane izdaje je uredila Ella Tomšič Pivar, v uredniškem odboru pa so bili István Bogdán, Vilmos Csahuk, Denis Malacik, Tibor Vörös in Zsuzsa Vugrinec. Barvne fotografije je prispeval Jozsef Bratuš.

Poleg rednega mesečnega koledarskega dela je obilica zanimivega branja, kjer se prepletajo prispevki v slovenskem in madžarskem jeziku. V popotnici urednica Pivarjeva ugotavlja, da so z izdajo zbornika želeli sebi, in ne drugim, dokazati, da so sposobni svoje misli, hotenja, občutke, izročila tudi zapisati in jih ohraniti za poznejše rodove. »To je prvi korak, morda začetek neke dolge tradicije, ki bo vsako leto vzpodbudil vedno več ljudi, da v sliki in besedi izrazijo svoje misli, videnje sveta, tu na Goričkem,« je zapisala urednica in kratek nagovor sklenila z željo, da bi med letom za zbornik dobili nove sodelavce in skupaj oblikovali vsebinsko še bogatejši zbornik.

Uvodoma je prostor odmerjen županu Francu Cipotu, v nadaljevanju so ga dobila za samopredstavitve vsa društva na narod-

nostno mešanem območju (KD Jozsef Attila, KUD Ady Endre Prosenjakovci, KD Antal Ferenc Središče, gasilci iz Središča, Prosenjakovec, Motvarjevec in Čikečke vasi ter lovci LD Prosenjakovci). Tudi Reformatorske krščanske cerkve Slovenije s sedežem v Motvarjevcih niso pozabili, niti Dvojezične osnovne šole Prosenjakovci. Zaobiti pa ni bilo mogoče niti najaktualnejšega dogodka v letu 2007 – gradnje bioplinarne v Motvarjevcih.

Med zanimivimi osebnostmi je dobil poseben prostor ljudski godec Geza Dora iz Motvarjevca, opisani pa so tudi drugi pomembni dogodki na tem območju: postavljanje mlaja, izlet na Madžarsko, postavljanje klopota, srečanje v Prosenjakovcih ... Pred literarnim blokom pa so dobili svoj prostor za sestavke, risbe in pesmi najmlajši. (G. G.)

Pogovor z državnim svetnikom Rudijem Cipotom

DRŽAVNI SVET KOT »VEST« DRŽAVNEGA ZBORA

Rudija Cipota se spomnim kot vrstnika iz gimnazijskih časov; prof. Susa (inž. Štefan Kovač) nam ga je velikokrat dajal za zgled. Srečevali smo se v študentskem naselju in drugod v Ljubljani; tudi na partijskem komiteju v Murski Soboti, in na posled – na soboški enoti Zavarovalnice Triglav. Kot prvi človek zavarovalnice je vselej trdno podpiral kvalitetne izdaje v založniškem programu Pomurske založbe in kot pomemben sponzor prispeval k temu, da je založba lahko razvijala program manj donosnih, vendar temeljnih založniških projektov (Mostovi, Monumenta Pannonica in drugi).

Lani se je podal v kandidaturo za državnega svetnika. Potem ko je bil (tudi) na občinskem svetu Občine Moravske Toplice izvoljen za zastopnika lokalnih interesov, je novembra 2007 z minimalno prednostjo enega glasu zmagal na volitvah regionalnega zastopnika in je od konstituiranja Državnega sveta (DS) Republike Slovenije njegov član.

Državni svet je silovito začel svoj mandat, saj je poleg veta na zakon o bolnikovih pravicah v januarju izoblikoval še predlog zakona o lastninjenju tistih famoznih 35 % Triglava. Svet si ni vzel zagonskih sto dni. Mar s tem napovedujete povsem drugačen način dela kot v preteklosti? Se DS v prihodnje ne bo zadovoljil zgolj z obravnavanjem že sprejetih zakonov in eventualnim vetom, kar se je v preteklosti zdelo kot zadnji domet sveta?

Verjetno je to pogojeno s tem, da ima Državni svet neko kontinuiteto, predvsem v svojih državnih svetnikih, ki se niso v celoti menjali. To je imelo za posledico, da so se skupaj z nami, novimi člani, hitreje vključili v aktivnosti. Je pa pomembno omeniti: čeprav je DS zakonodajna veja oblasti tako kot Državni zbor (DZ), se to v bistvu doslej ni čutilo, ampak se je DS smatral kot neke vrste

lo in jemalo dobrohotno, se je jemalo kot kritika nekega prenapetega strankarskega funkcioniranja Državnega zbora. Sčasoma bomo prerasli to stopnico – lahko jo prerastemo na dva načina: ali se bomo večkrat poslužili referenduma, pa naj se artikulira volja ljudi, ali pa bomo v svetu uporabili drugo možnost in prehiteli zbor z zakonodajnimi predlogi, kot je to v primeru Zavarovalnice Triglav. Se pravi, da želimo delati predvsem na zakonodajni iniciativi.

Aktivno si sodeloval pri oblikovanju svetovega predloga zakona o Zavarovalnici Triglav. Navsezadnje, kdo lahko pozna razmere v zvezi z zavarovalnico bolje od tebe, ki si 20 let sooblikoval Triglavovo poslovno politiko. Za kaj je pravzaprav šlo pri Zavarovalnici Triglav? Kaj je optimalna rešitev za teh 35 % vrednosti zavarovalnice? In še: mar ob vsej sodobni informacijski tehnologiji res ne bi mogli identificirati zavarovancev iz 90. let, če bi to želeli?

Prvi izvorni del te zgodbe izhaja iz prepozno sprejetega zakona o lastninskem preoblikovanju ZT. To je eno. Drugo izhaja iz konflikta med gospodom Antonom Ropom in prejšnjo predsednico uprave ZT gospo Nado Klemencič, ki se ne bi smel tako eksponirati skozi sam zakon. Tretja zadeva: vsi, ki so se tega lotili, so zadevo prelagali v kasnejše časovno obdobje. Predvsem pa se tukaj izkazuje zelo velik državni interes, se pravi interes vlade, ki pa je neupravičen. Zakaj neupravičen? V Evropi in svetu so primeri, kako se vzajemne zavarovalnice preoblikujejo v delniške družbe. Tu ni potrebno nobenih vmesnih skrbnikov, ampak je ta demutualizacija lahko dejansko direktna. Zavarovalnice Triglav ni sanirala država, kot je banke, poslovni sklad ZT so napravila podjetja v družbeni in deloma tudi v državni lasti, večji del poslovnega sklada pa so oblikovale fizične osebe. Ko je bil zakon sprejet, bi morala biti demutualizacija speljana direktno. Mi smo jo z zakonom naredili tako, da smo vmes postavili KAD in SOD, naprej pa nismo sprejeli izvedbene zakonodaje.

Zakaj smo na DS predlagali zakon, ki prenaša del premoženja ZT na SPIZ, ki bi naj bil lastnik premoženja, s premoženjem pa naj učinkovito upravlja izbrana investicijska družba? Lahko bi sedaj, po 15 in toliko letih iskali zavarovance – sezname morajo biti, ZT jih mora imeti, ker jih je 2002. leta imela – to pomeni, da ni razloga, da se tudi zdaj ne bi hranili. V čem je problem: posamezniki bodo morali po 15 letih najti papirje, da bodo dokazali istovetnost. Država bi se lahko odločila, da gre v riziko in na osnovi seznama razdeli premoženje med 700.000 in več zavarovancev. Tu bi lahko prišlo do pritožb in dokazovanja upravičenosti. Če pa je pot taka, da mora zavarovanec dokazati, da je upravičenec, bi to trajalo naslednjih 30 let. Zaradi tega smo rekli: zaradi racionalnosti postopka, zaradi učinkovitosti izvedbe ga prenesimo v lastništvo SPIZ-a, ker bomo prej ali slej vsi na Spi-zovi blagajni, ne pa na KAD, ki bi to prodajal in s tem razpolagal ter šele takrat nakazoval sredstva na SPIZ. SPIZ bo s temi sredstvi gotovo kot lastnik dobro gospodaril, naj si vzame upravljalca, ki bo tudi najbolj učinkovit.

Državni svetnik
Rudi Cipot.

ocenjevalna institucija, ki izraža svoja mnenja o sprejetih zakonih DZ. V resnici pa je njegova moč bistveno večja, saj lahko tudi sam predlaga zakone. Državni svet je »vest« Državnega zbora. Pomeni, da tam, kjer DZ pripravi slabo besedilo v določenem delu zakona, ki ga je potrebno popraviti, svet na to opozori. To je najmanjša zadeva. Druga zadeva, ki je bolj pomembna, je da Državni zbor sprejema zakonodajo, ki ni v interesu državljanov. Takrat se da ponavadi veto na celotni zakon ali pa se razpiše referendum. Bolj pomembno pa je pri celi stvari to, da bi naj svet izražal lokalne ali funkcionalne interese, in sicer nepolitične. Kaj to pomeni? Ni pomembno, iz katere stranke je član DS, ampak je bistveno, da izraža interese, ki kulminirajo v neki pokrajini, v neki regiji ali v določenem segmetu družbe, iz katere član izhaja.

Vendar se dobro spomnimo iz preteklosti: po vetu DS je šel zakon nazaj na DZ, kjer je bil ponovno sprejet, največkrat s še večjo večino kot prvič? To se ni dogajalo samo med to vlado, ampak tudi v času prejšnjih vlad.

To pa kaže na to, da je demokracija v tej državi, kot pravi dr. Bučar, še nedozorela, in namesto da bi se to mnenje upošteva-

Bo to sprejemljivo za vlado?

Tu imamo zdaj prednost, kot pravimo pri šahu: smo eno potezo naprej, naredili smo dobro, predlagali smo zakon. Drugič, referendum je že pokazal voljo ljudi in mislim, da si vlada zdaj ne bo dovolila, da bi na tak način, kot je prodala mariborsko banko, prodala tudi ZT. Tudi pri vladi se vidi, da so stališča centripetalna, skratka, ni poenotenega stališča v koaliciji.

Vrniva se domov. Vrsto let si se srčno zavzemal za hitrejši razvoj pokrajine. Preboja kljub vsemu ni zaznati. Zakaj?

Za eno stvar mi je žal, tu sem imel dr. Petra Kraljiča. Bil je zelo naklonjen ideji, da bi Pomurje kot neke vrste poskusno regijo, edino v Sloveniji, pomagal razviti na podoben način, kot se je to zgodilo v Wolfsburgu, kjer je trenutno izgubilo delo 10.000 ljudi Volkswagrove tovarne. Tam so regionalna oblast, vodstva podjetij in predvsem razvojna iniciativa pod okriljem inštituta McKenzie uspeli narediti razvojni preboj regije in regijo z dna dvigniti na vrh. Zakaj govorim o tem? Zato, ker se včasih v zunanje svetovalce, ki zagotavljajo uspeh, spleta investirati. Mi smo preveč zaplotniški, preveč zaprti, ne moremo poiskati skupnega regionalnega interesa.

Pri tem projektu je šlo predvsem za to, da se dejansko prednosti, ki jih regija ima, možnosti, ki se v regiji ponujajo, obesijo na aktivne nosilce, ki so pripravljeni sprejeti določene projekte. Nosilec se predpišejo aktivnosti in se jim zagotovijo ustrezni viri. Ključni viri pri tem so tudi kadri in razmišljali smo o zelo neposredni povezanosti visokih šol prek naših študentov in profesorjev z razvojnimi centri na posameznih projektih, ki bi bili locirani v podjetjih. Po domače povedano – sem matematik in si to predstavljam takole: nosilec turizma, vzemimo, tega podjetniškega, večjega, termalnega, so Moravske toplice. Na Moravske toplice se veže razvojni center dela turizma, nastavi se vektor, ki govori, kaj in v kakšnem času želimo kaj doseči, kako se bo spremenila dodana vrednost, kakšno strukturo gostov bomo pripeljali, odkod, kdo jih bo pripeljal itd. itd. To je samo ena izmed zgodb. Program je bil zamišljen tako, da bi dosegal kratkoročne cilje, da bi dal hitre rezultate, potem srednjeročne cilje in pa dolgoročno prestrukturiranje gospodarstva v regiji. To bi lahko sicer naredili tudi sami: imamo razvojno agencijo, vendar kot sam vidiš znotraj te regije nekega absolutnega konsenza na dveh, treh projektih ni; pa tudi če konsenz je, potem ni pravega navdiha, da bi se to realiziralo. Načelen ja je, je pa tudi figa v žepu. Dokler se bo regija tako obnašala, nikoli ne bo izkoristila svoje konkurenčne prednosti, ne glede na to, da smo pred sprejemom pokrajinske zakonodaje (pogovarjala sva se 28. januarja 2008 – op. pis.).

Gre regionalizacija Slovenije v pravo smer?

Racionalna z ekonomskega vidika ni, lahko pa je dolgoročno uspešna predvsem zato, ker se je zdaj pokazalo, da se je z rast-

Rudi Cipot, rojen leta 1949, profesor matematike in fizike z vrsto dodatnih izobraževanj, je bil v letih od 1987 do 2007 direktor soboške območne enote Zavarovalnice Triglav (zavarovalnica je v tem času dosegla 80 % tržni delež, najvišji tržni delež DZZ Zdravstvene zavarovalnice med vsemi OE, v strukturi portfelja ima več kot 30 % delež kapitalskih zavarovanj ...)

Področja Cipotovega zanimanja: management, organizacijska znanja, komuniciranje, regijska razvojna problematika, finance, poslovanje gospodarskih družb – je avtor številnih strokovnih razprav, člankov, publikacij; je predavatelj matematike na mariborskih EPF

Nagrade in priznanja: Zlati znak kakovosti, Priznanje Območne zbornice GZS, Prostovoljec leta 2006, Častni občan Občine Puconci

Rekreativne aktivnosti: balonarstvo, hokej na travi, jadrnanje, golf, jamarstvo, kinologija

jo družbenega produkta na nivoju Slovenije razmerje med najbolj in najmanj razvitimi občinami še poslabšalo. To pomeni, da je država prevelika, da bi lahko uravnoteževala razvoj v določenih območjih Slovenije. Iz tega razloga govorim o tako imenovani regionalni konkurenčnosti, ki pa jo lahko dobimo le z decentralizacijo določenih funkcij države na osnovi subsidiarnosti, to pomeni, da bodo pokrajine izpeljevale določene naloge, kar se tiče uprave, in hkrati imele razvojne programe za zaokrožena območja. Tu vidim prednost, vendar pa je drugo vprašanje, kako učinkovito bo to delovalo. Za mene bi pot morala biti taka, da bi pokrajine nastale na osnovi nekega skupnega interesa, zdaj pa pokrajine nastajajo kot politični konsenz.

Dobro je, da v pokrajinskih svetih ne bodo sedeli župani občin, sicer bi to bilo isto kot svet regije, ki je totalno neproduktiven in je samo merjenje moči, kdo je boljši govornik, kdo zna svoje interese bolje uveljaviti, ne pa to, kar je dobro za pokrajino. Ne bi se smelo zgoditi, da bi bil razvojni program pokrajine seštevke separatnih lokalnih interesov. Razvojni program regije mora res izhajati iz regijske danosti, mora biti neodvisen in se dejansko tudi tako izpeljati. Tu vidim kljub vsemu dobro voljo, ki jo je dal politični sistem v zadnjem času. Pravim, da se z vsako decentralizacijo nekega podjetja, ki je storitveno – ker javna uprava so v končni fazi storitve – približuješ ljudem in ljudje lažje uveljavljajo svoje interese. Da pa bi bila oblika racionalna, bi morali pogledati nizozemski model, ki govori o t. i. skoposti, o odgovornosti za skopost. Se pravi, ne bi smelo priti do razbohotenja nepotrebne administracije, oblikovati bi se moralo resnično razvojno jedro strokovnjakov, ki bi vodili regijo, že zaradi tega, ker je pred nami evropsko obdobje 2014, kjer bi lahko pokrajine, ki so manj razvite, na osnovi programov NUTS 2 in NUTS 3 dosegla še kakšna sredstva. Ta sredstva bi bila dosegljiva kot prispevek za hitrejši korak iz nerazvitosti.

Kakšna bo vloga občin v tej novi postavitvi?

Vloga občin se v ničemer ne spremeni, ker praktično na pokrajinski nivo gre prostorsko in stanovanjsko urejanje, promet, vodovodna oskrba, srednje šole, bolnišnice, socialno skrbstveni centri, in seveda razvoj regije, kar posebej poudarjam, skrb za razvoj gospodarstva regije. Pokrajina bi, če bi se dobro organizirala – ne glede na to, da na prvi pogled zgleda, da je vsako dodatno administriranje neučinkovito – dolgoročno lahko pomenila učinkovit instrument.

Kako »od zunaj« vidiš dogajanja v naših občinah? Sam se bojim, da se sveti vse preveč izčrpavajo z razpravami o obrobni vprašanji, ki – če govorimo o naši občini – za razvoj tega območja z izrazitimi turističnimi potenciali niso najpomembnejša (bioplinarne, Art Center in podobno).

Mislim, da je premalo poudarka dano – pa upam, da mi župani ne bodo zamerili – menedžeriranju vodenja občine in občinskega sveta. Dejansko moramo vedeti nekaj: kdo je v občini profesionalno zaposlen in plačan, drugi so v svetu neprofesionalno. Prek poslovnika se mora točno razmejiti, kaj, kdo in kdaj lahko pove in katera mnenja, katere pobude in s kakšno težo lahko vsebinski predlogi prihajajo na te organe. Dostikrat se zgodi, da zaradi neustrezno pripravljenih sej, neustrezno pripravljenih vsebin in premajhne odgovornosti posameznika, ki ne loči, kaj lahko pove in kaj ne, te seje pridejo na nivo debatnih krožkov. Za mene bi moral biti z začetkom leta zelo konsistentno pripravljen načrt, kaj se bo na posameznem področju, ki je v pristojnosti občine, obravnavalo. Načrt bi moral biti terminsko razgrajen in tudi vsebinsko opredeljen in od tega se ne bi smelo odstopati. Potem ne bi prihajalo do sej svetov, ki se, skratka, ukvarjajo zgolj s krajevno problematiko.

11. REDNA SEJA

18. december 2007

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 10. redne seje Občinskega sveta
2. Obravnava izhodišč proračuna in odloka o proračunu Občine Moravske Toplice za leto 2008 – I. obravnava
3. Obravnava »pokrajinske« zakonodaje:
 - predlog zakona o ustanovitvi pokrajin
 - predlog zakona o volilnih enotah za volitve v prve pokrajinske svete
 - predlog zakona o prenosu nalog v pristojnost pokrajin
4. Predlog za sprejem Sklepa o določitvi vrednosti točk za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 2008
5. Predlog Sklepa o višini komunalnega prispevka v Občini Moravske Toplice za leto 2008
6. Predlog zakupnin za kmetijska zemljišča za leto 2008
7. Pobude, mnenja, predlogi, vprašanja in odgovori:
 - a) Prošnja Vrtca Murska Sobota za odobritev spremljevalca za nudenje fizične pomoči
 - b) Prošnja Barbarič, Krnci
 - c) Odstopna izjava Letina Dragice s funkcije predsednice in članice Nadzornega odbora
8. Bioplinarna Mlajtinci
9. Razno

12. REDNA SEJA

28. december 2007

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 11. redne seje Občinskega sveta
2. Obravnava predloga proračuna in odloka o proračunu Občine Moravske Toplice za leto 2008 s prilogami – II. obravnava
3. Pobude, mnenja, predlogi, vprašanja in odgovori:
 - a) Obravnava prošnje Vrtca Murska Sobota za odobritev spremljevalca za nudenje fizične pomoči
 - b) Soglasje k določitvi cene storitve pomoč na domu za leto 2008
 - c) Soglasje k imenovanju direktorja javnega zavoda Galerija M. Sobota
 - d) Soglasje k imenovanju direktorice javnega zavoda Pokrajinski muzej M. Sobota
 - e) Soglasje k imenovanju direktorja javnega zavoda Zdravstveni dom M. Sobota
 - f) Predlog za ukinitve najemnine za trgovino v Fokovcih
 - g) Zahteva Civilne iniciative Bioplinarna Mlajtinci za razveljavitev sklepa OS
4. Razno

ZAKUPNINE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

Zakupnine se usklajujejo z rastjo življenjskih stroškov, ki po podatkih Statističnega urada RS za obdobje od začetka novembra 2007 do konca novembra 2008 znaša 6 %.

Katastrska kultura	Katastrski razred	Zakupnina v EUR/ha
Vrt	1–8	186,70
Njiva	1–3	136,60
Sadovnjak	1–4	138,10
Njiva	4–6	124,60
Njiva	7–8	105,40
Travnik	1–2	118,20
Travnik	3–4	99,00
Travnik	5–6	81,10
Travnik	7–8	62,00
Pašnik	1–2	49,80
Pašnik	3–4	37,10
Pašnik	5–6	24,90
Pašnik	7–8	12,20

O POKRAJINSKI ZAKONODAJI

Na 11. seji so svetniki obravnavali predloge treh zakonov iz t. i. »pokrajinske zakonodaje«. Predlagali so, da se 15. člen Zakona o ustanovitvi pokrajin spremeni tako, da se naziv iz Prekmursko-prleške pokrajine vrne v prvotni predlog in predlagali, da se zakon spremeni tako, da bo sedež pokrajinskega sveta in pokrajinske uprave v Murski Soboti. Prav tako so oblikovali predlog sprememb k zadnjemu odstavku in predlagali, da se doda besedilo: »... in sicer 1 iz območja goriških občin in 1 iz območja UE Lendava« (gre za število predstavnikov madžarske narodne skupnosti v pokrajinskem svetu).

SPREMEBA V NADZORNEM ODBORU OBČINE

Predsednica Nadzornega odbora Občine Moravske Toplice Dragica Letina iz Sela je podala odstopno izjavo z mesta predsednice in članice NO OMT. Občinski svet sprejel predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja in Dragica Letina razrešil članstva v odboru. Za novega člana je imenoval Draga Jaka iz Čikečke vasi.

NADOMESTILO ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA IN KOMUNALNI PRISPEVEK

Vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju Občine Moravske Toplice se povečuje za rast življenjskih potrebščin za obdobje od začetka novembra 2006 do konca novembra 2007, vrednosti se zaokrožijo na dve decimalni mesti. Po podatkih Statističnega urada Slovenije znaša omenjeni indeks 1,06. Vrednost točke za pozidane gradbene parcele je 0,001272 EUR, vrednost točke za zazidljive gradbene parcele pa 0,00023108 EUR.

Z rastjo življenjskih potrebščin se usklajujejo tudi vrednosti v posameznih postavkah Sklepa o višini komunalnega prispevka (UL RS št. 140/06). Že na 9. redni seji 26. septembra 2007 je občinski svet sprejel Spremembe in dopolnitve Sklepa o višini komunalnega prispevka, ki se nanašajo na območje Martjanci-jug (ob kolesarski stezi).

SPREJET PRORAČUN OBČINE ZA LETO 2008

Na drugi decembrski seji občinskega sveta so svetniki kljub priporočam svetnika Štefana Kodile, da niso bili izpolnjeni pogoji iz poslovnika občinskega sveta, v drugi obravnavi razpravljali o predlogu proračuna za leto 2008 s prilogami in ga potrdili. Proračun predvideva prihodke v višini 10.622.568 evrov in odhodke v višini 10.882.088 evrov (proračunski primanjkljaj 259.520 evrov). Kar 62 % letnega proračuna je namenjenih za investicije, pri čemer predlagatelj računa tudi na državna in evropska sredstva.

V Lipnici objavljamo odlok o proračunu, proračun je v celoti objavljen na spletni strani občine /www.moravske-toplice.si/, načrt razvojnih programov pa povzemamo v posebnem prispevku.

SOGLASJA

Na 12. seji občinskega sveta so svetniki izrekli soglasje k imenovanju direktorjev treh javnih zavodov s sedežem v Murski Soboti:

- Roberta Inhofa, umetnostnega zgodovinarja, za direktorja Galerije,
- Metko Fujs, zgodovinarke, za direktorico Pokrajinskega muzeja,
- Jožeta Felkarja, dr. med., za direktorja Zdravstvenega doma.

 Svetniki so dali soglasje k predlogu Centra za socialno delo Murska Sobota o ceni storitve pomoč na domu v letu 2008. Cena storitve: 11,85 evrov na uro pomoči, delež uporabnika: 5,92 evrov, subvencija občine: 5,53 evrov – iz proračunskih sredstev za področje socialnega varstva. Iz istega vira bo občina pokrivala še stroške strokovnega in računovodsko-administrativnega dela, povezane s storitvijo pomoč družini na domu, v višini 1,83 evra na uro.

Prav tako so ugodili prošnji Vrtca Murska Sobota in odobrili sredstva za stroške spremljevalca za varovanja iz Mlajtinec.

PRORAČUN OBČINE 2008/ODLOK

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 94/2007), 29. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02-ZJU, 110/02-ZDT-B in 127/06-ZJZB) in 16. člena Statuta Občine Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 11/99, 24/01, 69/02 in 28/03) je Občinski svet Občine Moravske Toplice na 12. redni seji dne 28. decembra 2007 sprejel

ODLOK O PRORAČUNU OBČINE MORAVSKE TOPLICE ZA LETO 2008

1. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen (vsebina odloka)

S tem odlokom se za Občino Moravske Toplice za leto 2008 določajo višina proračuna, postopki izvrševanja proračuna ter obseg zadolževanja in poroštev občine in javnega sektorja na ravni občine (v nadaljnjem besedilu: proračun).

2. VIŠINA SPLOŠNEGA DELA PRORAČUNA IN STRUKTURA POSEBNEGA DELA PRORAČUNA

2. člen (sestava proračuna in višina splošnega dela proračuna)

V splošnem delu proračuna so prikazani prejemki in izdatki po ekonomski klasifikaciji do ravni kontov.

Splošni del proračuna občine Moravske Toplice se na ravni podskupin kontov določa v naslednjih zneskih:

A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV – V €

Skupina/Podskupina kontov	Proračun leta 2008
I. SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74)	10.622.568
TEKOČI PRIHODKI (70 + 71)	
70 DAVČNI PRIHODKI	4.319.390
700 Davki na dohodek in dobiček	3.475.430
703 Davki na premoženje	381.160
704 Domači davki na blago in storitve	462.800
71 NEDAVČNI PRIHODKI	1.096.432
710 Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	47.312
711 Takse in pristojbine	10.650
712 Denarne kazni	11.000
713 Prihodki od prodaje blaga in storitev	9.100
714 Drugi nedavčni prihodki	1.018.370
72 KAPITALSKI PRIHODKI	695.326
722 Prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	695.326
73 PREJETE DONACIJE	9.170
730 Prejete donacije od domačih virov	9.170
74 TRANSFERNI PRIHODKI	4.502.250
740 Transferni prihodki iz drugih javnofinančnih institucij	4.502.250
II. SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	10.882.088
40 TEKOČI ODHODKI	2.175.976
400 Plače in drugi izdatki zaposlenim	347.130
401 Prispevki delodajalca za socialno varnost	52.190
402 Izdatki za blago in storitve	1.699.560
403 Plačila domačih obresti	39.000
409 Rezerve	38.096
41 TEKOČI TRANSFERI	1.946.472
410 Subvencije	69.370
411 Transferi posameznikom in gospodinjstvom	897.900
412 Transferi neprofitnim organizacijam	174.722
413 Drugi tekoči domači transferi	804.480
42 INVESTICIJSKI ODHODKI	6.509.570
420 Nakup in gradnja osnovnih sredstev	6.509.570
43 INVESTICIJSKI TRANSFERI	250.070
431 Investicijski transferi pravnim osebam, ki niso proračunski uporabniki	102.460
432 Investicijski transferi proračunskim uporabnikom	147.610
III. PRORAČUNSKI PRESEŽEK (PRIMANKLJAJ) (I.–II.)	– 259.520

B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB

Skupina/Podskupina kontov	Proračun leta 2008
IV 75 PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL	
IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV	12.000
750 Prejeta vračila danih posojil	12.000
V. 44 DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV	5.000
440 Dana posojila	5.000
VI. PREJETA MINUS DANA POSOJILA	
IN SPREMEMBE KAPITALSKIH DELEŽEV (IV.–V.)	+ 7.000

C. RAČUN FINANCIRANJA

Skupina/Podskupina kontov	Proračun leta 2008
VII. 50 ZADOLŽEVANJE (500)	0
VIII. 55 ODPLAČILA DOLGA (550)	104.000
550 Odplačila domačega dolga	104.000
IX. POVEČANJE (ZMANJŠANJE) SREDSTEV NA RAČUNIH (I.+IV.+VII.–II.–V.–VIII.)	–356.520
X. NETO ZADOLŽEVANJE (VII.–VIII.)	–104.000
XI. NETO FINANCIRANJE (VI.+VII.–VIII.–IX.)	
SREDSTEV NA RAČUNIH DNE 31. 12. 2007	356.520
9009 Splošni sklad za drugo	

Posebni del proračuna sestavljajo finančni načrti neposrednih uporabnikov, ki so razdeljeni na naslednje programske dele: področja proračunske porabe, glavne programe in podprograme, predpisane s programsko klasifikacijo izdatkov občinskih proračunov. Podprogram je razdeljen na proračunske postavke, te pa na podskupine kontov in konte, ki so določeni s predpisanim kontnim načrtom.

Posebni del proračuna do ravni proračunskih postavk-podskupin kontov in načrt razvojnih programov sta priložila k temu Odloku in se objavita na spletni strani Občine Moravske Toplice.

Načrt razvojnih programov sestavljajo projekti.

3. POSTOPKI IZVRŠEVANJA PRORAČUNA

3. člen (izvrševanje proračuna)

Proračun se izvršuje na ravni proračunske postavke-konta.

4. člen

Za izvrševanje proračuna je odgovoren župan občine.

Župan je pooblaščen tudi:

- da odloča o porabi nerazporejenih sredstev na proračunskih postavkah znotraj glavnega programa za namene, ki so povezani z isto vsebino in jih prej ni bilo možno predvideti,
- da odloča o vlogah za sponzoriranje in donacije različnih prireditelj do višine 1.500 € po vlogi znotraj možnosti, ki jih dovoljuje proračunski namen oziroma tekoča proračunska rezervacija,
- da odloča o pridobitvi oziroma odtujitvi premoženja občine v skladu s statutom občine,
- da daje soglasje k sklenitvi pravnega posla krajevne skupnosti oziroma krajevnega odbora, ki presega 1.000 €, sklepa pravne posle zamenjave kmetijskih in stavbnih zemljišč v lasti občine pod pogojem, da se vrednost občinskega premoženja ne znižuje,
- sklepa poroštevne pogodbe v skladu z aktom, ki ga sprejema občinski svet.

5. člen

Finančna služba občine je zadolžena za:

- sprotno spremljanje poslovanja in tekoče evidentiranje vseh poslovnih dogodkov,
- pripravo analiz, medletnih ter končnih realizacij proračuna,

- za pripravo odloka o zaključnem računu proračuna za preteklo leto, premoženjsko bilanco občine ter poročila za potrebe statistike finančnih računov v skladu z roki, ki jih predpisujejo zakoni in podzakonski akti,
- za pomoč KS, zavodom, zvezam in drugim uporabnikom proračuna pri pripravi finančnih načrtov, sprotno evidentiranje poslovnih dogodkov in pravočasno pripravo zaključnih poročil,
- za izvajanje nadzora nad porabo sredstev vseh proračunskih porabnikov v skladu s sprejetim planom in opredeljenimi nameni,
- za izvrševanje nakazil in izplačil iz proračun v skladu z veljavno zakonodajo.

6. člen

Občinska uprava občine je zadolžena za upravljanje z občinskim premoženjem v duhu dobrega gospodarja, ter spremlja in nadzira upravljanje s premoženjem KS.

Občinska uprava, zadolžena za investicije, katerih investitor je občina oziroma KS, je dolžna spoštovati določila zakona o javnih naročilih in le te izvajati v skladu s tem zakonom.

7. člen

(namenski prihodki in odhodki proračuna)

Namenski prihodki proračuna so poleg prihodkov, določenih v prvem stavku prvega odstavka 43. člena ZJF, tudi naslednji prihodki:

1. Prihodki požarne takse ki se uporabijo za namene, določene v zakonu o varstvu pred požarom.
2. Okoljska dajatev za obremenjevanje vode, ki se uporabi za namene po uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda v skladu z odločbo ministrstva za okolje in prostor.
3. Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov, ki se uporabi za namene po uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov v skladu z odločbo ministrstva za okolje in prostor.
4. Prihodki iz naslova turistične takse, ki se uporabljajo za namene določene v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma.
5. Prihodki krajevnih skupnosti v občini:
 - prihodki od občanov, ki se namenijo za namene, za katere se zbirajo.
6. Drugi namenski prihodki proračuna – prihodki za narodnostne potrebe, ki se namenijo za pokrivanje narodnostnih potreb.

Pravice porabe na proračunski postavki »01,02,01,05, Sredstva za odpravo nesorazmerij med osnovnimi plačami«, ki niso porabljene v tekočem letu, se prenesejo v naslednje leto za isti namen.

8. člen

(prerazporejanje pravic porabe)

Osnova za prerazporejanje pravic porabe je zadnji sprejeti proračun, spremembe proračuna ali rebalans proračuna.

O prerazporeditvah pravic porabe v posebnem delu proračuna med posameznimi proračunskimi postavkami znotraj podprograma, med podprogrami v okviru glavnih programov in med glavnimi programi v okviru področja proračunske porabe odloča župan na predlog neposrednega uporabnika.

Župan s poročilom o izvrševanju proračuna med proračunskim letom in konec leta z zaključnim računom poroča občinskemu svetu o veljavnem proračunu za leto 2008 in njegovi realizaciji.

9. člen

(največji dovoljeni obseg prevzetih obveznosti v breme proračuna prihodnjih let)

Neposredni uporabnik lahko v tekočem letu razpiše javno naročilo za celotno vrednost projekta, ki je vključen v načrt razvojnih programov, če so zanj načrtovane pravice porabe na proračunskih postavkah v sprejetem proračunu.

Skupni obseg prevzetih obveznosti neposrednega uporabnika, ki bodo zapadle v plačilo v prihodnjih letih za investicijske odhodke in investicijske transfere, ne sme presegati 80 % pravic porabe v sprejetem finančnem načrtu neposrednega uporabnika, od tega:

1. v letu 2009 največ 80 % navedenih pravic porabe in
2. v ostalih prihodnjih letih 60 % navedenih pravic porabe.

Skupni obseg prevzetih obveznosti neposrednega uporabnika, ki bodo zapadle v plačilo v prihodnjih letih za blago in storitve in za

tekoče transfere, ne sme presegati 25 % pravic porabe v sprejetem finančnem načrtu neposrednega uporabnika.

Omejitve iz prvega in drugega odstavka tega člena ne veljajo za prevzemanje obveznosti z najemnimi pogodbami, razen če na podlagi teh pogodb lastninska pravica preide oziroma lahko preide iz najemodajalca na najemnika, in prevzemanje obveznosti za dobavo elektrike, telefona, vode, komunalnih storitev in drugih storitev, potrebnih za operativno delovanje neposrednih uporabnikov.

Prevzete obveznosti iz drugega in tretjega odstavka tega člena se načrtujejo v finančnem načrtu neposrednega uporabnika in načrtu razvojnih programov.

10. člen

(spreminjanje načrta razvojnih programov)

Župan oziroma v primeru ožjih delov občin svet ali predsednik sveta, če je tako določeno v statutu, lahko spreminja vrednost projektov v načrtu razvojnih programov. Projekte, katerih vrednost se spremeni za več kot 20%, mora predhodno potrditi občinski svet.

Projekte, za katere se zaradi prenosa plačil v tekoče leto, za ključek financiranja prestavi iz predhodnega v tekoče leto, se uvrstijo v načrt razvojnih programov po uveljavitvi proračuna.

Novi projekti se uvrstijo v načrt razvojnih programov na podlagi odločitve občinskega sveta.

11. člen

(proračunska rezerva)

Proračunska rezerva se v letu 2008 oblikuje v višini 19.050 €.

Na predlog za finance pristojnega organa občinske uprave odloča o uporabi sredstev proračunske rezerve za posamezne namene iz drugega odstavka 49. člena ZJF župan do višine 19.050 € in o tem s pisnimi poročili obvešča občinski svet.

V primeru, ko se sredstva proračunske rezerve namenjajo za odpravo posledic naravnih nesreč širših dimenzij in namenska sredstva presegajo višino oblikovane rezerve s tem odlokom, odloča o njihovi porabi Občinski svet s posebnim odlokom.

12. člen

Proračun vsebuje kot nerazporejeni del prejemkov splošno proračunsko rezervacijo do maksimalne višine 1,5 % celotnih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov, in sicer za financiranje posameznih namenov javne porabe, ki jih ob sprejemanju proračuna ni bilo mogoče predvideti ali zanje ni bilo mogoče predvideti zadostnih sredstev. Znesek splošne proračunske rezervacije je določen v posebnem delu proračuna.

13. člen

O uporabi sredstev splošne proračunske rezervacije odloča s sklepom o prerazporeditvi sredstev župan in o tem obvešča občinski svet v poročilih o realizaciji proračuna in ob predložitvi Odloka o zaključnem računu.

Dodeljena sredstva splošne proračunske rezervacije se razporedijo v finančni načrt neposrednega uporabnika.

4. POSEBNOSTI UPRAVLJANJA IN PRODAJE STVARNEGA IN FINANČNEGA PREMOŽENJA OBČINE

14. člen

Če so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka 77. člena ZJF, lahko župan dolžniku do višine 210 € odpiše oziroma delno odpiše plačilo dolga.

5. OBSEG ZADOLŽEVANJA IN POROŠTEV OBČINE IN JAVNEGA SEKTORJA

15. člen

(obseg zadolževanja občine in izdanih poroštev občine)

Zaradi kritja presežkov odhodkov nad prihodki v bilanci prihodkov in odhodkov, presežkov izdatkov nad prejemki v računu finančnih terjatev in naložb ter odplačila dolgov v računu financiranja se občina za proračun leta 2008 lahko dolgoročno zadolžuje za namene izkazane v proračunu na podlagi predhodno prejetega soglasja pristojnega Ministrstva za finance in pod pogoji, ki jih določa Zakon o financiranju občin.

Župan je pooblaščen, da odloča o začasni uporabi tekočih likvidnostnih proračunskih sredstev zaradi ohranitve njihove vrednosti.

Župan je pooblaščen, da lahko v primeru neenakomernega pritekanja prihodkov proračuna, ko izvrševanje proračuna ne more uravnovesiti, za začasno kritje odhodkov najame premostitveno kratkoročno posojilo, ki pa mora biti vrnjeno do konca proračunskega leta.

Obseg poroštov občine za izpolnitev obveznosti javnih zavodov, javnih podjetij in javnih skladov, katerih ustanoviteljica je Občina Moravske Toplice, v letu 2008 ne sme preseči skupne višine glavnice 104.400 €.

16. člen

(obseg zadolževanja javnih zavodov, javnih podjetij in javnih skladov)

Pravne osebe javnega sektorja na ravni občine (javni zavodi, javna podjetja in javni skladi, katerih ustanoviteljica je občina) se lahko v letu 2008 zadolžijo le ob pogoju, da pridobijo soglasje občine v skladu z določili Zakona o financiranju občin.

6. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

Uporabniki proračuna morajo pri oddaji izvajalskih del in nabavi blaga spoštovati zakon o javnih naročilih s podzakonskimi predpisi in zakon o izvrševanju proračuna.

Amortizacijska sredstva se pri proračunskih porabnikih formirajo in trošijo v skladu s proračunskimi izhodišči Občine Moravske Toplice za posamezno proračunsko leto.

Za začetek izvajanja vseh investicij v občini in v KS morajo predhodno biti zagotovljena finančna sredstva oziroma zaprta finančna konstrukcija, ki je potrjena s strani župana občine. Za pogodbe in druga naročila proračunskih uporabnikov, ki nimajo tega soglasja, občina ne prevzema nobenih obveznosti.

Krajevne skupnosti se ne smejo zadolževati. Krajevne skupnosti naročajo blago in storitve le ob sopodpisu naročila s strani finančne službe občinske uprave, finančna služba pa vodi evidenco naročil KS. Za izvrševanje finančnega načrta KS so odgovorni predsedniki svetov KS oziroma predsedniki krajevnih odborov.

Knjigovodska opravila za KS in administrativno-tehnična opravila za organe KS opravlja Občinska uprava, v okviru katere se izvaja tudi knjigovodstvo za zavode, javna podjetja in javne sklade, katerih ustanovitelj je občina.

18. člen

Krajevna skupnost odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem. Občina odgovarja za obveznosti KS subsidiarno, vendar ima pri tem prednostno pravico pobota s premoženjem KS.

Občina ne odgovarja za obveznosti društev in zvez na območju občine.

19. člen

(začasno financiranje v letu 2009)

V obdobju začasnega financiranja Občine Moravske Toplice v letu 2009, če bo začasno financiranje potrebno, se uporablja ta odlok in sklep o določitvi začasnega financiranja.

20. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (ali v uradnem glasilu občine).

Številka: 403-02/07-9

Moravske Toplice, 28. 12. 2007

OBČINA MORAVSKE TOPLICE

ŽUPAN: Franc CIPOT, l. r

NAČRT RAZVOJNIH PROGRAMOV ZA LETO 2008 IN OBDOBJE 2008–2011

Sestavni del vsakoletnega občinskega proračuna je načrt razvojnih programov, ki odraža investicijsko politiko občine za tekoče leto ter za naslednja tri leta (v proračunu za leto 2008 torej za obdobje 2008–2011) in se dopolnjuje vsako leto ob pripravi proračuna. Pripominjam, da gre v načrtu razvojnih programov za sredstva, namenjena investicijskim dejavnostim na različnih področjih. V načrtu so zajeta vsa področja, od prostorskega načrtovanja, pridobivanja in opremljanja stavbnih zemljišč, splošnih in komunalnih dejavnosti ...

V letu 2008 so pred občino zahtevni investicijski projekti predvsem na področju varstva okolja, oskrbe z vodo, turizma in cestne infrastrukture.

Zakon o javnih financah določa, da se v načrtu izkazujejo celotne vrednosti projektov, prav tako tudi viri financiranja. Celotno gradivo je objavljeno na spletni strani občine, v Lipnici objavljamo izvešček z osnovnimi podatki za letošnje leto oziroma obdobje 2008–2011 po proračunskih področjih. Za investicije se v letu 2008 namenja več kot 62 % proračunskih sredstev.

NAČRT RAZVOJNIH PROGRAMOV OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Vrednost v obdobju 2008–2011: 16.180.875 evrov

Vrednost v letu 2008: 6.72.270 evrov

LOKALNA SAMOUPRAVA

2008–2011: –

2008: 14.650 evrov

Predvidenih 14.650 evrov (lastnih) sredstev je v letu 2008 namenjenih za nakup opreme in drugih osnovnih sredstev.

OBRAMBA IN UKREPI OB IZREDNIH PRIMERIH

2008–2011: 100.267 evrov

2008: 58.540 evrov

Za področje varstva pred naravnimi nesrečami je planiranih 58.540 evrov v letu 2008, od tega: 9.940 evrov za opremo štaba in enot civilne zaščite ter 48.600 evrov za delovanje sistema zaščite in reševanja (15.000 evrov za obnove in vzdrževanje objektov, 20.000 evrov za dejavnost OGD in društev; 13.600 evrov požarnega sklada se namenja za nakup gasilske opreme).

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO

2008–2011: 533.006 evrov

2008: 375.420 evrov

Sredstva iz državnega proračuna (363.700 evrov) bodo uporabljena za zemljiške operacije-komasacije v k.o. Ratkovci in k.o. Ivanjševci, investicija se bo nadaljevala še v letu 2009; za vzdrževanje gozdnih cest bo letos namenjenih 11.720 evrov.

PROMET, PROMETNA INFRASTRUKTURA IN KOMUNIKACIJE

2008–2011: 2.984.470 evrov

2008: 738.870 evrov

Na tem proračunskem področju (investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest ter asfaltiranje in preplastitve javnih poti) so v štirih letih načrtovane investicije v vrednosti 2,984 milijona evrov, od tega leta 2008 v vrednosti 738.870 evrov. Največji delež (608.000 evrov oziroma 82 %) je predviden za rekonstrukcijo lokalne ceste Tešanovci-Mlajtinci. Projekt predvideva preplastitev ceste od odcepa od regionalne ceste do konca vasi Tešanovci (širina: 5 m, dolžina: 300 m) in razširitev preostalega vozišča na 5,5 m s hkratno ureditvijo hodnika. Na Lipnici bosta razširjena propust in most za vozila, dodana bo konstrukcija za ureditev hodnika. V dolžini 440 metrov se bo izgradila tudi komunalna infrastruktura in javna razsvetljava. Gre za regionalni projekt, ki bo v višini 69 % financiran iz državnega proračuna.

Most čez Lipnico na cesti Tešanovci-Mlajtinci – v letošnjem letu bo razširjen, razširili in preplastili bodo cesto od odcepa z republiške ceste do Mlajtinec ter uredili hodnik.

V programu za leto 2008 je predvideno še investicijsko vzdrževanje lokalnih cest in javnih poti v Ivanovcih, Vučji Gomili, Sebeborcih, Fokovcih, Selu, Krncih, Andrejcih, Moravskih Toplicah, Bogojini in Filovcih.

Za ureditev ceste Središče-Prosenjakovci je v letih 2009 in 2010 namenjenih po 150.000 evrov sredstev.

GOSPODARSTVO

2008–2011: 2.441.810 evrov

2008: 1.755.810 evrov

Za spodbujanje razvoja turizma in gostinstva načrt v štirih letih predvideva 2.441 milijona evrov, od tega 1.755 milijona evrov v letu 2008; investicije na področju turizma so načrtovane v vrednosti 90.500 evrov, za opremo gospodarskih con Močvar načrt predvideva 113.500 evrov, daleč najvišji znesek je namenjen Doživljajsko-turističnemu centru *Oaza zdravja* (1.551.810 evrov, nekaj več kot milijon evrov iz državnega proračuna). Projekt *Oaza zdravja* predvideva izgradnjo doživljajsko-turističnega centra v Tešanovcih, ureditev tematskih, pohodnih in kolesarskih poti, ureditev parkirišč (tudi garaže), pa tudi upravljanje projekta, razvoj blagovnih znamk in trženjskih aktivnosti ter razvoj produktov in storitev v Krajinskem parku Goricko.

VAROVANJE OKOLJA IN NARAVNE DEDIŠČINE

2008–2011: 3.274.947 evrov

2008: 1.441.550 evrov

Za zbiranje in ravnanje z odpadki občina v letu 2008 namenja 371.780 evrov, največji del (298.370 evrov, od tega 254.550 evrov iz evropskih virov) za ureditev divjih odlagališč, 43.410 evrov je delež občine pri gradnji ZSC Puconci, sofinanciranju izgradnje puconskega centra so namenjena tudi sredstva iz naslova okoljske takse.

Nekaj več kot milijon evrov načrt v letu 2008 namenja za ravnanje z odpadno vodo (v letih 2008–2011 kar 2.831 milijona evrov), daleč največ za čistilno napravo in kanalizacijo Rimska Čarda-Sebeborci. Kanalizacijski sistem za naselje Sebeborci se izvede kot ločen sistem za odpadne vode v skupni dolžini 11.553 metrov, s petimi črpališči in s čiščenjem na čistilni napravi v Murski Soboti. Več kot polovica sredstev se zagotavlja iz evropskih virov.

V Noršincih je v tem letu predviden vodovodni in kanalizacijski priključek na obstoječe omrežje v dolžini 160 m za južno zazidalno območje (vrednost: 14.200 evrov).

Novogradnje v Noršincih – ob vpadnici v občino iz soboške strani nastaja naselje Sončna jasa. Kanalizacijski in vodovodni priključki se bodo navezali na obstoječe omrežje v kraju.

PROSTORSKO PLANIRANJE IN KOMUNALNA DEJAVNOST

2008–2011: 4.367.970 evrov

2008: 1.162.420 evrov

Za izdelavo Občinskega prostorskega načrta občina v tem letu namenja 83.730 evrov, za razvojne programe, projekte in dokumentacijo pa še nadaljnjih 45.040 evrov. Bistveno več sredstev, 883.650 evrov v letu 2008 (in več kot 4 milijone evrov v štirih letih) je namenjenih oskrbi z vodo.

V tem letu bo za vodovod Selo (2. faza) in Fokovci (3. in 4. faza) namenjenih 106.500 evrov – gre za sekundarno vodovodno omrežje za oskrbo razpršenih stanovanjskih hiš.

Na ravninskem delu občine je predvideno nadaljevanje rekonstrukcije omrežja v Martjancih (282.900 evrov) in ureditev projektne dokumentacije za vodovodni sistem Filovci.

Bistvenega pomena je oskrba z vodo na goriškem delu občine. Vodovod Berkovci-Ivanjševci-Središče se napaja iz vodnega zajetja Prosenjakovci. Gradnja bo potekala v tem in naslednjem letu, načrt vsako leta namenja zanj 260.500 evrov.

Za ureditev vodovodnega sistema Ivanovci-Andrejci-vodohran Suhi Vrh je v treh letih (2008, 2009 in 2010) predvidenih več kot milijon evrov, v letošnjem letu 161.750 evrov, večidel iz evropskih sredstev.

Načrt razvojnih programov namenja še 50.000 evrov za vzdrževanje in urejanje objektov v krajevnih skupnostih ter 100.000 evrov za nakup zemljišč, ki so povezana z izvedbo komasacij ali so potrebna za ureditev komunalne infrastrukture.

KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE

2008–2011: 1.160.860 evrov

2008: 222.860 evrov

Ohranjanje kulturne dediščine:

2008–2011: 841.370 evrov

2008: 28.570 evrov

V letu 2008 občina zagotavlja sredstva za najnujnejša vzdrževalna dela na objektih, ki imajo kulturni pomen za občino in celotno območje ter sredstva za nakup stare osnovne šole v Ivancih. Bistveno večja investicijska sredstva so predvidena v naslednjih treh letih (po 200.000 evrov) za izgradnjo kulturno-turističnega centra.

Podpora narodnostnim skupnostim:

2008–2011: 296.000 evrov

2008: 170.800 evrov

Za razvojne projekte na območju, kjer živi madžarska narodnost, načrt namenja 170.800 evrov v letu 2008, in sicer 23.200 evrov za potrebe naselij in društev, 50.000 evrov za investicijske potrebe (gradnja mrliške vežice v Pordašincih, ureditev kulturnega doma v Motvarjevcih, odkup Art Centra). Za ureditev poslovne cone v Prosenjakovcih je namenjenih 62.600 evrov.

Šport in prostocčasne aktivnosti:

2008–2011: –

2008: 23.490 evrov

Za investicijsko vzdrževanje športnih objektov v občini bodo sredstva v višini 23.490 evrov razdeljena z javnim razpisom.

IZOBRAŽEVANJE

2008–2011: 1.320.887 evrov

2008: 950.150 evrov

Vrtci:

2008–2011: 406.640 evrov

2008: 114.640 evrov

Pripravlja se novogradnja vrtca v Moravskih Toplicah. V tem letu bo izveden postopek javnega naročanja za izbor najugodnejšega ponudnika, saj je potrebno pridobiti projektno dokumentacijo. Nekaj manj kot 300.000 evrov je za gradnjo predvidenih v letu 2009. Zaradi večjega povpraševanja bodo v enoti Martjanci v poletnih mesecih letošnjega leta zgradili prizidek; predvidena vrednost: 85.000 evrov.

Osnovno šolstvo:

2008–2011: 848.147 evrov

2008: 787.410 evrov

Za investicije v osnovne šole načrt namenja 787.410 evrov. Večji znesek sredstev (657.800 evrov, večidel iz državnih virov) je predviden za adaptacijo in dozidavo prostorov DOŠ Prosenjakovci. V podstrešju bodo uredili nove prostore za vodstvo šole in zaposlene, prostore v pritličju pa namenili za izvajanje učnega procesa devetletke. Zamenjana bo tudi azbestna strešna kritina.

Druga faza izgradnje športnih igrišč pri OŠ Bogojina (60.700 evrov) obsega ureditev atletskih objektov (skok v daljino in višino, steza za teke na kratke razdalje) in igrišče za odbojko na pesku; izgradnja se bo nadaljevala in sklenila v naslednjem letu z ureditvijo travnatega nogometnega igrišča.

Glasbena šola:

48.100 evrov bo občina v letu 2008 v skladu s pogodbo namenila za izgradnjo glasbene šole v Murski Soboti.

Občina Moravske Toplice na podlagi 5. člena Pravilnika o sofinanciranju programov na področju turizma društvom v Občini Moravske Toplice (Uradni list RS št. 39/06) in določil Odloka o proračunu Občine Moravske Toplice za leto 2008 (Uradni list RS, št. 126/07) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV NA PODROČJU TURIZMA DRUŠTVOM IN ZVEZAM TURISTIČNIH DRUŠTEV V LETU 2008

1. **Predmet razpisa:** Predmet javnega razpisa je sofinanciranje letnih programov na področju turizma društvom v Občini Moravske Toplice in zvezam turističnih društev za leto 2008, z naslednjimi vsebinami:
 - spodbujanje lokalnega prebivalstva za sodelovanje pri aktivnostih pospeševanja turizma,
 - akcije na področju ohranjanja kulturne dediščine in druge dediščine kraja,
 - akcije na področju urejanju okolja,
 - organiziranje in sodelovanje na s turizmom povezanih prireditvah,
 - izvajanje promocijskih in drugih aktivnosti društva.
 2. **Pogoji za sodelovanje oziroma prijavo na javni razpis:** za sofinanciranje programov morajo društva izpolnjevati naslednje pogoje:
 - da so registrirana po zakonu o društvih,
 - da imajo sedež v Občini Moravske Toplice in da delujejo na območju Občine Moravske Toplice,
 - da imajo urejeno evidenco o članstvu in uvedeno članarino,
 - da imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za realizacijo načrtovanih aktivnosti na področju turizma.
- Po tem javnem razpisu se zagotavljajo tudi sredstva za delovanje zveze turističnih društev, ki povezuje in usklajuje programe dela turističnih društev z območja Občine Moravske Toplice ter izvaja projekte s področja turizma Občine Moravske Toplice, v okviru skupne promocije širšega turističnega območja ali pokrajine, s sedežem zveze izven območja Občine Moravske Toplice, če na območju Občine Moravske Toplice za to področje ni registrirane zveze.
3. **Višina razpoložljivih sredstev razpisa:** – 6.800,00 EUR
 4. **Merila in kriteriji za sofinanciranje programov na področju turizma:** programi se ocenijo v skladu z merili in kriteriji, ob upoštevanju specifičnosti posameznih programov. Vrednost točke se izračuna na podlagi razpoložljivih proračunskih sredstev in skupnega števila točk ovrednotenih programov.
- Pri izboru za sofinanciranje programov na področju turizma društvom in zvezi, komisija upošteva naslednja merila in kriterije:
1. spodbujanje lokalnega prebivalstva za sodelovanje pri aktivnostih pospeševanja turizma
 - a) organizacija delavnic ali izobraževalnih predavanj za občane – za vsako delavnico ali sklop predavanj 200 točk
 - b) organizacija drugih aktivnosti za občane – za vsako aktivnost 100 točk
 - c) udeležba na seminarju ali delavnici drugih izvajalcev – za vsakega udeleženca 50 točk
 - d) organizacija projektov s področja pospeševanja turizma – za vsak projekt 200 točk
 2. akcije na področju ohranjanja kulturne dediščine in druge dediščine kraja oz. območja
 - a) organizacija projektov s področja ohranjanja dediščine kraja oz. območja – za vsak projekt 200 točk
 - b) sodelovanje pri drugih projektih ohranjanja dediščine kraja oz. območja – za vsak projekt 100 točk
 3. akcije na področju urejanju okolja
 - a) izvedba čistilnih akcij v kraju – za vsakega udeleženca (največje možno število je 100 točk) 5 točk
 - b) olepšanje kraja z zasajanjem rož 100 točk
 - c) urejanje in vzdrževanje s turizmom povezanih objektov v kraju – za vsak objekt 100 točk
 4. organiziranje in sodelovanje na s turizmom povezanih prireditvah
 - a) organizacija s turizmom povezane prireditve – za vsako prireditev 200 točk
 - b) sodelovanje na s turizmom povezanih prireditvah v občini – za vsako sodelovanje 100 točk
 - c) sodelovanje na s turizmom povezanih prireditvah izven občine – za vsako sodelovanje 100 točk
 5. izvajanje promocijskih in drugih aktivnosti društva oz. zveze
 - a) pavšal za programske in materialne stroške na leto 200 točk
 - b) izdaja biltenov ali drugega informativnega in promocijskega materiala – za vsako izdajo 400 točk
 - c) izvedba aktivnosti za zagotavljanje turističnega podmladka – za vsako aktivnost 100 točk
 5. **Vsebina vloge:** Prijave morajo biti podane na prijavnih obrazcih iz razpisne dokumentacije, ki jo dobite ves čas razpisa v času uradnih ur v vložišču Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice in na spletni strani www.moravske-toplice.si.
 6. **Rok in način prijave:** Pisne prijave na originalnih obrazcih morate poslati najkasneje do **28. 3. 2008** na naslov **Občina Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice v zaprtih ovojnica s svojim naslovom in s pripisom »Javni razpis TURIZEM 2008 – NE ODPIRAJ«**. Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo prijav na pošti, s priporočeno pošiljko ali 28. 3. 2008 oddana do 12⁰⁰ v vložišču Občine Moravske Toplice.
 7. **Objava vloge:** Pravočasno prispele in popolne prijave bodo vrednotene na podlagi meril in kriterijev za vrednotenje programov na področju turizma društvom in zvezi društev, ki se sofinancirajo iz proračuna občine Moravske Toplice. Prijavitelji bodo o izidu razpisa obveščeni v roku 30 dni po končanem razpisu. Z izvajalci programov na področju turizma bo župan Občine Moravske Toplice sklenil pogodbe o sofinanciranju.
 8. **Informacije in navodila:** Informacije in navodila za sodelovanje pri razpisu dobijo prijavitelji na Občini Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice
 Kontaktna oseba: Majda Lipič Prosič, telefon 02/538 15 12, vsak delovni dan od 8⁰⁰ do 13⁰⁰.
 Številka: 333-01/08-1
 Moravske Toplice, dne 11. 2. 2008

OBČINA MORAVSKE TOPLICE

Na podlagi 10. člena Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98), 8. člena Pravilnika o merilih za sofinanciranje letnih programov športa v Občini Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 29/2002) – v nadaljevanju: pravilnik in Odloka o proračunu Občine Moravske Toplice za leto 2008 (Uradni list RS, št. 126/07) objavlja

JAVNI RAZPIS

ZA IZBIRO PROGRAMOV ŠPORTA, KI SO V JAVNEM INTERESU TER ZA VZDRŽEVANJE ŠPORTNIH OBJEKTOV IN JIH BO V LETU 2008 SOFINANCIRALA OBČINA MORAVSKE TOPLICE

- I. Na razpisu lahko sodelujejo naslednji izvajalci športnih programov na področju občine Moravske Toplice:
- športna društva in športni klubi, ki imajo sedež v občini Moravske Toplice,
 - zveze športnih društev, ki jih ustanovijo športna društva s sedežem na območju občine Moravske Toplice,
 - zavodi s področja športa, vzgoje in izobraževanja,
 - zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, ki so na podlagi zakonskih predpisov registrirane za opravljanje dejavnosti na področju športa,
 - ustanove, ki so ustanovljene za opravljanje dejavnosti v športu ter so splošno koristne in neprofitne.
- Višina sredstev razpisa za programe športa – 45.070,00 EUR
Višina sredstev razpisa za vzdrževanje športnih objektov – 21.000,00 EUR
- II. Za sofinanciranje v letu 2008 se lahko prijavijo naslednji programi:
1. Športna vzgoja otrok in mladine (1. točka 17. člena pravilnika)
 2. Športna rekreacija (2. točka 17. člena pravilnika)
 3. Kakovostni šport (3. točka 17. člena pravilnika)
 4. Vrhunski šport (4. točka 17. člena pravilnika)
 5. Šport invalidov (5. točka 17. člena pravilnika)
 6. Izobraževanje in usposabljanje strokovnega kadra v športu (6. točka 17. člena pravilnika)
 7. Športne prireditve v občini (8. točka 17. člena pravilnika)
 8. Vzdrževanje športnih objektov (XII. poglavje pravilnika)
 9. Prireditve ob podelitvi športnih priznanj za leto 2007 (XIV. poglavje pravilnika)
- III. Izbrani programi in akcije bodo sofinancirani v skladu s Pravilnikom o merilih za sofinanciranje letnih programov športa v Občini Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 29/02), Letnim programom športa Občine Moravske Toplice za leto 2008 (v nadaljevanju: program) ter Nacionalnim programom športa RS (Uradni list RS, št. 24/00).
- Razpisno dokumentacijo in pravilnik lahko dobite v vložišču Občinske uprave Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3 – pritličje, soba 1 in na spletni strani Občine Moravske Toplice www.moravske-toplice.si
- IV. Izvajalci morajo k razpisni dokumentaciji za programe pod točko II. (od 1. do 5., razen, kjer je v razpisni dokumentaciji določeno drugače) priložiti:
- 1) pogodbo s strokovnim delavcem, iz katere je razvidno, za katere programe je sklenjena,
 - 2) potrdilo o izobrazbi strokovnega delavca, ki vodi posamezne programe, v kolikor ni dostavil podatkov za register strokovnih delavcev na področju športa na Občino Moravske Toplice oziroma so v tem času nastale spremembe,
 - 3) potrdilo o zagotovljenem prostoru za izvajanje programov (pogodba z upravljalcem objekta, iz katere je razvidno število ur in urnik najema objekta za posamezne programe, ali potrdilo o rezervaciji števila ur v posameznem objektu za posamezne programe za leto 2008),
 - 4) v primeru, da je izvajalec hkrati tudi upravljalec objekta, v katerem izvaja redno vadbo, mora predložiti ustrezen sklep pristojnega organa o višini cene najema za člane in nečlane društva,
 - 5) program dela za posamezne prijavljene programe,
 - 6) seznam vadečih po prijavljenih skupinah (ime in priimek, naslov, leto rojstva),
 - 7) seznam registriranih tekmovalcev z registracijskimi številkami na dan oddaje prijave po posameznih programih,
 - 8) izvajalci rekreacijskih lig morajo predložiti propozicije tekmovalstva,
 - 9) podatke o članstvu na dan 31.12.2007,
 - 10) izjava društva o pobiranju članarine,
 - 11) zaključni račun za leto 2007 (bilanco stanja in bilanco uspeha),
 - 12) vsebinski in finančni program dela društva za leto 2008.
- Za programe pod točko II. 8 morajo izvajalci k razpisni dokumentaciji priložiti:
- 1) dokazilo o lastništvu, najemu ali upravljanju objekta,
 - 2) upravna dovoljenja za poseg v prostor.
- V. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kandidati:
- 1) Športna društva in njihove zveze, ki kandidirajo za sofinanciranje rednih programov članov, morajo izvajati programe vsaj za dve mlajši starostni kategoriji (starostna kategorija mladincev in mlajši).
- VI. Prednost pri izboru bodo imeli tisti izvajalci, ki:
- bodo imeli vadbene skupine številčno zapolnjene,
 - dosežajo v isti športni panogi boljše rezultate,
 - pri izboru programov imajo prednost programi za vadbo otrok in mladine,
 - pri izboru projektov za sofinanciranje vzdrževanja športnih objektov bodo upoštevani naslednji kriteriji:
 - a) že pridobljena upravna dovoljenja za poseg v prostor,
 - b) delež lastnih sredstev,
 - c) javni interes v športu.
- Prijave, ki morajo vsebovati:
- potrjeno in izpolnjeno razpisno dokumentacijo,
 - priloge iz IV. točke tega razpisa,
 - ostala dokazila, ki so zahtevana v razpisni dokumentaciji pošljite na naslov: **Občina Moravske Toplice, Kranjčeva 3, Moravske Toplice, 9226 Moravske Toplice s pripisom »Javni razpis ŠPORT 2008 – NE ODPIRAJ« najpozneje do 28. 3. 2008.**
- Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo prijav na pošti s priporočeno pošiljko ali do 12⁰⁰ v vložišču Občine Moravske Toplice.
- Nepopolnih vlog ne bomo obravnavali in bodo s sklepom zavržene!**
- Kontaktna oseba: Majda Lipič Prosič, telefon 02/538 15 12.
- Sredstva bodo lahko izvajalci, na podlagi sklenjenih pogodb, črpali v proračunskem letu 2008 in sicer do 31. 12. 2008.
- Številka: 65/08-1
V Moravskih Toplicah, dne 11. 2. 2008

OBČINA MORAVSKE TOPLICE

Občina Moravske Toplice objavlja na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Uradni list RS, št. 75/94 in 22/00), 4. člena Pravilnika o financiranju in sofinanciranju programov kulturnih društev in kulturnih projektov iz proračuna Občine Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 29/2002) in Odloka o proračunu Občine Moravske Toplice za leto 2008 (Uradni list RS, št. 126/07)

JAVNI RAZPIS ZBIRANJA PREDLOGOV PROGRAMOV KULTURNIH DRUŠTEV IN KULTURNIH PROJEKTOV, KI JIH BO V LETU 2008 SOFINANCIRALA OBČINA MORAVSKE TOPLICE

1. **Predmet razpisa je sofinanciranje naslednjih vsebin:**

- dejavnost registriranih kulturnih društev in njihovih sekcij, kulturna dejavnost v drugih društvih, ki imajo v svoji dejavnosti registrirano tudi kulturno dejavnost,
- kulturna dejavnost predšolske, osnovnošolske in srednješolske populacije ter kulturna dejavnost študentov – vse le v delu, ki presega šolske vzgojno izobraževalne programe,
- udeležba na območnih, medobmočnih, državnih srečanjih in mednarodnih prireditvah,
- izobraževanje strokovnih kadrov za vodenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti,
- kulturne prireditve in akcije,
- drugi programi, ki dokazujejo vsebinsko učinkovitost.

2. **Višina sredstev razpisa:** 11.400,00 EUR

3. **Pogoji sofinanciranja:** Na javni razpis se lahko prijavijo kulturna društva, zveze kulturnih društev, ki jih ustanovijo društva, zavodi, skladi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, ki so na podlagi zakonskih predpisov registrirane za opravljanje dejavnosti na področju kulture, javni zavodi s področja vzgoje in izobraževanja in posamezni avtorji, ki s svojim dosedanjim delom izkazujejo pričakovano kakovost ali predložijo osnutek projekta, ki zagotavlja ustrezno kakovost, ter izpolnjujejo naslednje pogoje:
- da imajo sedež v Občini Moravske Toplice,
 - da so registrirani za opravljanje programov na področju kulture,
 - da s svojim dosedanjim delom izkazujejo pričakovano kakovost,
 - da imajo zagotovljene materialne, kadrovske in organizacijske možnosti za uresničitev načrtovanih aktivnosti na področju kulture,
 - društva, da imajo urejeno evidenco o članstvu, plačani članarini in ostalo dokumentacijo, kot to določa zakon o društvih in so registrirana vsaj eno leto,
 - da občinski upravi vsako leto redno dostavljajo poročila o realizaciji programov, poslovno poročilo za preteklo leto, poročila o do-

seženih uspehih na občinskih, regionalnih in državnih tekmovanjih, če se jih udeležijo, ter načrt aktivnosti za prihodnje leto,

- posamezni avtorji dostavijo osnutek projekta, ki zagotavlja ustrezno kakovost.

4. **Vsebina vloge:** Predlogi morajo biti podani na ustreznih prijavnih obrazcih iz razpisne dokumentacije, ki jo dobite ves čas razpisa v času uradnih ur v vložišču Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice in na spletni strani Občine Moravske Toplice www.moravske-toplice.si

5. **Rok in način prijave:** Pisne prijave na originalnih obrazcih morate poslati najkasneje do **28. 3. 2008** na naslov **Občina Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice v zaprtih ovojnica s svojim naslovom in s pripisom »Javni razpis KULTURA 2008 – NE ODPRAJ«**. Šteje se, da je prijava prispeła pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo prijav na pošti s priporočeno pošiljko ali do 12⁰⁰ v vložišču Občine Moravske Toplice.

6. **Objava vloge:** Pravočasno prispele in popolne prijave bodo vrednotene na osnovi pogojev in meril za vrednotenje programov kulturnih društev in kulturnih projektov, ki se financirajo ali sofinancirajo iz proračuna Občine Moravske Toplice. Ponudniki bodo o izidu razpisa obveščeni v roku 8 dni po sprejeti odločitvi komisije. Z izvajalci kulturnih programov in projektov bo župan Občine Moravske Toplice sklenil pogodbe o sofinanciranju.

7. **Informiranje kandidatov:** Informacije in navodila za sodelovanje pri razpisu dobijo kandidati na Občini Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice

Kontaktna oseba: Majda Lipič Prosič, telefon 02/538 15 12, vsak delovni dan od 8⁰⁰ do 13⁰⁰.

Številka: 67/08-1

Moravske Toplice, dne 11. 2. 2008

OBČINA MORAVSKE TOPLICE

Filovci: VESELI VEČER KOT NEKOČ

Lep dokaz, kako malo je včasih potrebno, da se kulturna in zabavna prireditev *Zimski večer na vasi* iz tradicionalnega ciklusa vsakoletnih prireditev kulturno-turističnega društva pokaže v drugačni podobi, so številni obiskovalci dobili na letošnji prireditvi zadnjo soboto v januarju.

Predsednica društva Andrejka Trajbarič je na vabilu zapisala, da s takšnimi prireditvami želijo obuditi spomine na kulturne prireditve, ki so bile pred desetletji zelo odmevne in dobro obiskane tudi pri njih. Po izjemno uspešnem *Veselim večeru* so se lahko vsi prepričali, da je s skupnimi močmi kar štirim generacijam Filovčank in Filovčanov to še kako dobro uspelo.

Letos je pri pripravi in izvedbi prireditve vse organizacijske niti v vlogi scenaristke in koreografinje imela Marija Domonkoš, priljubljena učiteljica slovenskega in nemškega jezika na OŠ Kobilje, sicer pa domačinka. Za domiselni aranžma je poskrbela Petra Ivanič. Kot je dejala Marija Domonkoš, so v okviru *Zimskih večerov* v preteklih letih prikazali že niz starih zimskih kmečkih opravil na vasi, zato so se letos odločili za drugačno, zabavnejšo vsebino, kjer so se prepletale veseloigre, petje, glasbeni nastopi in celo ljudski plesi. Zelo pohvalno je, da se je v snovanju programa vključilo veliko število nastopajočih različnih starosti, od 12. do kar 80. leta starosti. Pa še na nekaj ne smemo pozabiti: nastopajoči so se pripravljali sami, sami so poiskali vsebine za nastop, s čimer je prišla še posebej do izraza njihova ustvarjalnost in v veliki večini primerov prava umetniška žilica. Prizori iz vsakdanjega življenja nikogar niso želeli prizadeti, pač pa le razveseliti in nasmejati, je dodala.

Led so prebili mladi z OŠ Kobilje, zatem pa so se predstavili domačini različnih generacij: Filovske pevke niso samo prepe-

vale, pač pa so se več kot odlično znašle tudi v veselih prizorih, ki jih piše življenje. Tako bi lahko imenovali tudi prizor Jakec in šola, kjer sta nastopila oče in sin: Srečko v vlogi učitelja in Žiga Barbarič kot učenec; o svojih domačih sta razpredala Števek (Niko Rac) in Treza (Jana Černela), pripetljaje pri *popišavanji lidij* (popisu prebivalcev) pa zakonca Stanko in Suzana Petek. Na veselih večerih so nekoč tudi peli, igrali in plesali. Tokrat je na harmoniko zaigral samouk Nejc Černela, ob spremljavi harmonikarja Primoža Černela je čudovito prepevala Karmen Oslaj, na koncu pa je troje prekmurskih ljudskih plesov (*Ob bistrem potoku*, *Sotiš* in *Šamarjanka*) zaplesala odrasla domača folklorna skupina. Na harmoniko jih je spremljal Danijel Berden.

V Filovcih so v okviru prireditve naredili še korak naprej: v pripravah na prireditev so mladi raziskali, kakšne so bile kulturne prireditve v kraju v polpretekli zgodovini. Povzetke zbranih podatkov so v obliki vložkov med nastopi predstavili mladi člani dramsko-recitatorske skupine. (G.G.)

VRAČILO VLAGANJ V JAVNO TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE

Vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v nadaljevanju JTO) določa Zakon o vračanju vlaganj v JTO, ki je bil prvič sprejet že leta 2002, vmes pa večkrat spremenjen in dopolnjen, zadnjič aprila 2007. Na osnovi zakona je bil sprejet tudi Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj s tabelo srednjih tečajev, ki se uporabljajo za preračunavanje vseh vrednosti, povezanih z vlaganji v JTO, tabelo o višini priključnin in prispevkih za SIS ter tabelo povprečnin cen tipičnih del in materialov. Sprejet je bil tudi potreben občinski odlok, ki je podlaga za vračanje.

Upravičenci do vračila po tem zakonu so fizične osebe, organizacije fizičnih oseb (npr. prebivalci določenega naselja, ki so v določenem obdobju prispevali sredstva), lokalne skupnosti (občina) in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka sklepale pogodbe s takratnimi PTT organizacijami in SIS-i. Zahtevki fizičnih oseb, ki so same sklepale pogodbe s PPT organizacijami, niso povezani z občino in so vlagali zahteve direktno na državno pravobranilstvo.

Leta 2004 je za ta namen ustanovljena občinska komisija pripravila 25 zahtevkov za vračilo vlaganj. Zahtevki so bili pripravljeni po skupinah tako, kot so se izgrajevala posamezna telefonska omrežja, in vloženi na Državnem pravobranilstvu v Murski Soboti, ki rešuje zahteve. Vsak zahtevek je moral v skladu z zakonom vsebovati dokazila o pravnih poslih s takratnimi PPT organizacijami. Ta dokazila je komisija pridobila od posameznih vaških gradbenih odborov, krajevnih skupnosti in Telekomu, ki je bil dolžan predložiti vse podatke, s katerimi razpolaga. Razen vlaganj, ki so bila razvidna iz posameznih listin (pogodb, predračunov, sporazumov ...), je bilo možno v zahtevku uveljavljati tudi vrednost vloženega dela in materiala, vendar le, če je bilo to v zahtevku posebej navedeno in je bilo razvidno iz

priloženih listin. Vlaganja je bilo možno uveljavljati tudi na podlagi notarsko overjene izjave, ki pa je morala imeti za osnovo dokazila o npr. opravljenem delu, dobavljenih drogah ...

Vsota vseh navedenih dokazil predstavlja osnovo za vračilo, od katere se obvezno odštejeta priključnina in prispevek SIS, tudi če nista bila plačana. Vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS, ki se ne vračata, sta obračunana na podlagi listin, objavljene tabele po pravilniku ali pa se odšteje znesek 1.388 DEM, ki predstavlja povprečno vrednost priključnin in prispevkov SIS za vso državo v vseh obdobjih. Odštejejo se tudi morebitna državna vlaganja, stroški hišne inštalacije in terminalske opreme, če so ti stroški zajeti v zahtevku.

Naselje, obdobje vlaganja	število vlagateljev po naseljih	skupna višina poravnave v EUR	znesek vračila posameznikom	faza postopka
Noršinci 1986–1988	25	31.489,12	1.259,57	IZPLAČANO
Noršinci 1981–1982	39	0	0	ZAVRNJENO
Andrejci 1981–1988	izgradnja omrežja	9.764,20	SREDSTVA ZA VASKO INFRASTR.	
Martjanci 1985–1988	136			V POSTOPKU
Sebeborci, Andrejci, Krnci 1986–1988	168			V POSTOPKU
Martjanci 1978	8	0	0	ZAVRNJENO
Tešanovci – 1978	30	0	0	ZAVRNJENO
Vučja Gomila 1981–1985	37			V POSTOPKU
Suhi Vrh 1984–1988	9	8.850,97	983,45	IZPLAČANO
Mlajtinci – Lukačevci 1986–1988	12 Mlajtinci, 11 Lukačevci			V POSTOPKU
Mlajtinci 1981–1982	3 Lukačevci, 37 Mlajtinci	0	0	ZAVRNJENO
Tešanovci 1984–1988	50			V POSTOPKU
Bogojina, Filovci, Ivanci, Vučja Gomila, Suhi Vrh 1996	2 Suhi Vrh, 44 Vučja Gomila, 2 Selo, 28 Ivanci, 6 Bukovnica, 105 Bogojina, 96 Filovci	48.656,30	171,93	V POSTOPKU
Bukovnica 1983–1985	10	12.363,13	1.236,30	IZPLAČANO
Filovci, Bogojina 1979–1981	26 Filovci, 44 Bogojina	38.955,17	556,51	IZPLAČANO
Ivanci 1982–1984	32			V POSTOPKU
Filovci, Bogojina 1984–1986	20 Filovci, 20 Bogojina			V POSTOPKU
Prosenjakovci, Berkovci, Ivanjševci, Čikečka vas, Pordašinci, Motvarjevci 1990–1992	13 Prosenjakovci 9 Berkovci, 6 Ivanjševci, 12 Čikečka vas, 5 Pordašinci, 12 Motvarjevci	218.072,12	3.881,65	IZPLAČANO
Prosenjakovci 1980	8	0	0	ZAVRNJENO
Ivanovci 1988–1990	21			V POSTOPKU
Ratkovci, Kančevci, Lončarovci 1990–1992	10 Ratkovci, 6 Kančevci, 10 Lončarovci	82.212,42	3162,00	V POSTOPKU
Moravske Toplice 1987–1988		62.811,45		V POSTOPKU
Moravske Toplice 1977	50	0	0	ZAVRNJENO
Selo, Fokovci 1990–1992	24 Fokovci, 34 Selo	172.409,88	2.979,88	IZPLAČANO
Selo 1982	1	830,51	830,51	V POSTOPKU

V tabeli prikazujemo pregled vseh 25 vloženih zahtevkov za vlaganja na območju Občine Moravske Toplice. Iz tabele je razvidno, da so zahtevki v različnih fazah postopka. Prve predloge poravnave smo s strani državnega pravobranilstva prejeli konec oktobra 2007. Občinska komisija jih je pregledala, tako da so bile prve poravnave podpisane novembra 2007 in vrnjene državnemu pravobranilstvu. Nakazila za prve zahteve smo prejeli v začetku decembra 2007, zanje smo s pomočjo predsednikov krajevnih oz. vaških skupnosti ali predstavnikov takratnih gradbenih odborov pripravili sezname dejanskih končnih upravičencev, na podlagi teh pa poravnave, ki so jih navedeni predstavniki dali v podpis upravičencem.

Prva vračila smo nakazali v začetku januarja 2008. Do 7. februarja 2008 so bila nakazana sredstva upravičencem za skupno 6 zahtevkov, za več zahtevkov so že podpisane poravnave z državnim pravobranilstvom in so v postopku priprave dokumentacije za izplačilo.

S strani državnega pravobranilstva je bilo zavrnjeno 6 zahtevkov iz razloga, ker višina vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje ne presega obveznih dajatev oz. 1388 DEM, zneska, ki se odšteva kot vsota priključnine in prispevka SIS.

Martina Vink Kranjec,
tajnik občine

ŠE NEKAJ POJASNIL V ZVEZI Z ZAHTEVKI:

- Zahtevki so bili vloženi na državno pravobranilstvo v skladu z roki. Rok je že pretekel, zato se lahko dodatno predloži samo dokumentacija, ki pojasnjuje že predloženo dokumentacijo.
- Osnova za vračilo se določi na podlagi dokazil o pravnih poslih s takratnimi PPT organizacijami, ki jih je komisija pridobila od posameznih vaških gradbenih odborov, KS in Telekom, ne pa samo na osnovi dokazil, ki so jih posamezniki leta 2004 prinašali na občino. Tudi upravičenci do vračila vlaganj so vsi tisti, ki so takrat prek krajevnih skupnosti oz. občine vlagali sredstva v izgradnjo omrežja.
- V primeru smrti tistega, ki je sredstva vlagal, so dejanski končni upravičenci dediči. Če jih je več, dobijo vsi dediči delež v skladu s sklepom o dedovanju, lahko pa se dediči dogovorijo drugače, vendar morajo podpisati izjavo o odstopu sredstev.
- Dejanski končni upravičenci so samo pravni nasledniki (dediči), zato sredstev ne moremo vračati kupcem hiše, tudi če je kupec kupil hišo skupaj s telefonskim priključkom. Kupcu se sredstva lahko nakažejo le na podlagi odstopne izjave tistega, ki je vlagal v omrežje.
- Do vračila vlaganj niso upravičene delniške družbe in državni organi (krajevni urad), upravičene pa so občine in določene druge pravne osebe.
- Posamezne poravnave so oz. jih bodo krajanom osebno prinesli v podpis predstavniki krajevnih oz. vaških skupnosti ali takratnih gradbenih odborov, drugim se pošljejo po pošti. Poravnavo mora podpisati vsak dejanski končni upravičenec osebno. Če posamezni zahtevki niso podpisani (dediči niso znani, upravičenci so v tujini ...), to ne vpliva na rok izplačila drugim upravičencem. Če v 5 letih po prejemu sredstev od SOD-a posameznemu dejanskemu končnemu upravičencu ne bo mogoče nakazati sredstev, bodo sredstva v skladu s splošnim zastaralnim rokom pripadla občini.
- Če ponujena poravnava s strani pravobranilstva ustreza dokumentaciji v zahtevku, se takoj po pregledu dokumentacije ponujena poravnava podpiše, da se omogoči čim prejšnja pridobitev sredstev in izplačilo upravičencem.
- Pri določenih zahtevkih smo morali pridobiti še dodatno dokumentacijo in razjasniti posamezne okoliščine, zato je zahtev v reševanju dalj časa. Nekatere pripombe smo prejeli šele takrat, ko smo upravičencem že dali poravnave v podpis.
- Za odločanje o odprtih vprašanjih je pristojna občinska komisija, seveda ob upoštevanju zakonodaje.

Martina Vink Kranjec

OBVESTILO

Dne 3. 12. 2007 je pričel delovati organ za skupno opravljanje nalog občinske uprave na področju občinske inšpekcije in redarstva, »**MEDOBČINSKA INŠPEKCIJA IN REDARSTVO**«, s sedežem v Tešanovcih 31, 9226 Moravske Toplice. Organ je pristojen za občine Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Tišina.

Telefonska številka in faks: **02 / 538 10 36**

Elektronska pošta: **medobcinska.inspekcija@siol.net**.

Medobčinska inšpektorja: Damir JOŠAR, gsm: 051 631 081

Jani BOGDAN, gsm: 051 631 082 (tudi madžarski jezik)

Medobčinski redar: Tibor KUCHAR, gsm: 051 631 083

Prijavo kršitev je možno vložiti pisno na sedežu Medobčinske inšpekcije in redarstva, po pošti, telefonu ter na sedežu občin ustanoviteljic.

OPOZORILO: Lažna prijava je kazniva po 39. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru – UPB1 (Uradni list RS, št. 43/07) in se kaznuje z globo 500,00 EUR.

VSE VEČ TURISTOV V OBČINI

Po podatkih Turistično-informativnega centra (TIC) Moravske Toplice so v minulem letu v občini v vseh turističnih destinacijah, v okviru družb Terme 3000 ter Sončni park Vivat in v zasebnih kapacitetah, našli 112.297 gostov ali 14,79 % več kot leto pred tem. Od skupnega števila gostov je bilo dobrih 60.000 domačih. Gostje so skupaj ustvarili 451.589 nočitev, kar pomeni 13,57-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2006.

V TIC-u so izračunali, da se je posamezni gost mudil v Moravskih Toplicah in okolici v povprečju 4,02 dni.

Terme 3000 v letu 2007

SE OBETAJO VLAGANJA V TUJINI?

Za osrednjo turistično družbo v naši občini – Terme 3000, ki je del Poslovne skupine Sava Kranj, je relativno uspešno poslovno leto. Vendar ne tako uspešno, kot smo ga bili vajeni v prejšnjih letih. Neuradno naj bi bil glavni razlog odprodaja hotela Termal Savi, za katerega sedaj Terme 3000 plačujejo najemnino. Kot so pojasnili na prednovoletnem srečanju z novinarji, naj bi bilo to za obe družbi, mater in hčer, davčno najbolj ugodno. Pa tudi sicer se dobiček že med letom preljuje v Savin holding.

Sicer pa so v poslovnem smislu z minulim letom v družbi, kjer je že 444 zaposlenih (v letu dni se je njihovo število povečalo za petino), zadovoljni, saj so po vseh kazalnikih uspešnosti občutno presegli lanske vrednosti. Skupnih prihodkov je bilo 20 milijonov evrov ali za 17 % več kot lani, v letu 2007 je bilo do konca novembra za petino več gostov oziroma za 15 odstotkov več nočitev kot v primerjalnem obdobju.

Kot je pojasnil direktor Term 3000 Dušan Bencik s svojima sodelavcema, direktorjem za marketing Tomažem Pevcem in direktorjem za kadre, organizacijo in pravne zadeve Slavkom Farteljem, je bilo v njihovih vodnih bazenih lani za več kot pol milijona kopalcev, od tega 187 tisoč dnevnik.

Ceprav večjih investicij v Moravskih Toplicah v letošnjem letu ne načrtujejo – razen okrepitve bazenske ponudbe z novo atrakcijo, t. i. aqua lup oziroma tobogan z raketnim startom in obratom kopalca za 360 stopinj – v podjetju ne bodo držali križem rok. Poleg nadaljnjih vlaganj in izobraževanja zaposlenih bodo še večji poudarek namenili uvajanju novih produktov in osvajanju novih trgov, zlasti ruskih in skandinavskih. Filozofija Term 3000 je postati prepoznavna turistična destinacija v Evropi in širše.

Gold masaža.

Med zadnje novosti iz njihove t. i. wellness ponudbe velja omeniti masažo, ki temelji na olju, obogatenu s čistim, 24-karatnim zlatom, poznano kot *gold masaža*. Kar dve različni tovrstni ponudbi, *masaža gold* in *masaža prestige gold*, so gostom prvič ponudili med minulimi božično-novoletnimi prazniki, ekskluzivno pa jo izvajajo v wellness centru hotela Livada Prestige.

Ob nadaljnjem uvajanju novega petzvezdičnega hotela Livada Prestige, ki je v povprečju že zaseden 42-odstotno, vse glasneje razmišljajo tudi o vlaganju v tujino, o prenosu svoje dejavnosti oziroma ponudbe v večja evropska mesta z več kot milijonom prebivalcev.

Geza Grabar

Moravske Toplice OBČINA – ZLATI DONATOR

Na začetku januarja se je v kongresni dvorani hotela Livada zbralo več pomembnih predstavnikov javnega življenja v občini. Županovemu vabilu na srečanje ob podpisovanju pogodb z mladimi študenti so se odzvali občinski štipendisti, številni podjetniki in gospodarstveniki, več častnih občanov in drugih gostov ter državnozborska poslanca Geza Džuban in dr. Mitja Slavinec – slednji tudi v vlogi predsednika uprave Pomurske izobraževalne fundacije (PIF).

Prvenstveni namen tokratne prireditve je srečanje gospodarstvenikov in študentov z našega območja, je uvodoma omenil župan Franc Cipot, saj se zavedamo, kako pomembno je sodelovanje gospodarstva in znanosti. V 13 letih delovanja občine nas je bolj od količin zanimala vsebina, odličnost, zato občinska politika nastopa kot pomemben podporni dejavnik, ki si prizadeva, da bi v korist gospodarskega razvoja maksimalno vključila svoje domače talente. Zato občina že šesto leto sodeluje s Pomursko izobraževalno fundacijo in za štipendije uspešnim študentom iz leta v leto namenja več sredstev, je poudaril župan. Letos prihaja iz naše občine kar 17 štipendistov.

Z zadovoljstvom je odnos občine do izobraževanja ocenil tudi dr. Mitja Slavinec, predsednik uprave PIF, saj je obseg Občine Moravske Toplice tolikšen, da jo uvršča med zlate donatorje PIF (občina je eden od zlatih donatorjev z letnim prispevkom, ki presega 4.000 evrov; med peščico zlatih donatorjev se občina redno uvršča od leta 2004 – op. pis.). Znanje postaja dostopno na dva načina: da se študentje podajo v študijska središča ali da ga fakultete približajo tako, da oddelke pripeljejo v okolje. Predvsem pa je bistveno, je poudaril dr.

Slavinec, da so študentje finančno preskrbljeni in lahko nemoteno študirajo. Prav to je poslanstvo fundacije, ki bi rada hkrati dala mladim študentom vedeti, da okolje računa na njih. Velika prednost zaposlitve v domačem okolju sta poznavanje razmer in možnost hitreje uveljavitve. Čeprav si bodo mladi svobodno poiskali okolja in področja, kjer želijo delati, jim je dr. Slavinec v pristni prekmurščini položil na dušo: »Nigdar ne pozabte, odkec ste doma.«

Mladi študentje iz občine so pred zbranimi slovesno podpisali pogodbe o štipendiranju, vsi – novi podpisniki pogodb in tudi Zoisovi štipendisti iz občine – pa so prejeli nagrado občine: angleški prevajalni komplet.

Ludvik Sočič

Štipendisti PIF 2007/08: Rok PETJE, Simona HORVAT, Leon HORVAT, Boštjan CEIGER, Marko LEGENIČ, Vanja KOCET, Tadeja VINKO, Tomaž ZADRAVEC, Danijel CRNČIČ, Bernarda PUHAN, Igor CAMPLIN, Mirjana PUHAN, Damjan KOČAR, Mitja HORVAT, Monika CAR, Sabina HULL, Robert KUZMA

Zoisovi štipendisti iz naše občine: Nataša GROF, Evelyn Ursula HORVAT, Petra HORVAT, Mojca HORVAT, Anja TRAJBER, Damjan HIDIČ, Alan PODLESEK, Goran SAMBT, Tomaž ERŽEN, Danijel BERDEN, Luka KURNJEK, Nejc HALAS, Simona PINTARIČ

Prosenjakovci PREDPRAZNIČNI ČAS

Kot že več zadnjih let so predpraznični božično-novoletni čas s posebno prireditvijo zaznamovali tudi v obmejnem in narodnostno mešanem kraju Prosenjakovci. Člani delovnega KTD Ady Endre, ki jih zadnja leta uspešno vodi mladi Denis Malacič, so namreč v dvorani kulturnega doma pripravili pester kulturni program z nastopi učencev tamkajšnje dvojezične osnovne šole ter pevk, ki delujejo pod okriljem omenjenega društva. Ob tej priložnosti so predstavili tudi Prosenjakovski list, ki ga društvo izdaja že pet let in pomeni nekakšen letni pregled dela različnih društev in drugih dogodkov v kraju. V nagovoru pa je predsednik ob koncu leta vsem zaželel vse dobro.

Poseben pečat tudi tokrat množično obiskani prireditvi je nedvomno dala razstava izdelkov že dobro leto delujočega krožka ročnih del. Kot je povedala vodja krožka Margita Horvat iz Čentibe, je krožek vezenja in kvačkanja odlično zaživel, saj se je vanj vključilo blizu 20 domačink. Sedem – Marija Jošar, Margit in Suzana Malacič, Helena Berendijaš, Albina Vereš, Marija Balajc in Mercedes Vukan – se jih na krožku redno srečuje ob nedeljah in so najbolj aktivne članice. Horvatova je še dodala, da so prvo leto dale poudarek osnovnim oziroma enostavnim »bodom« vezenja, kot so stabelni, ploščati in perlasti bod ter polni makrame. Letos naj bi postopoma osvojile še stare oziroma izvirne motive.

Omenjena razstava je že njihova tretja, tokrat pa so razstavile vezenine z motivi bližajočih se praznikov. V prvi polovici novega leta naj bi članice krožka pripravile prvo samostojno razstavo.

Za obiskovalce na prireditvi so pripravili tudi priložnostno darilo, vsem pa je bila dana tudi možnost, da preizkusijo svoje spretnosti v ročnih delih: na blago, ki so ga prinesli, so prejeli izbrani narisani vzorec, ki so ga potem lahko izvezli doma.

Geza Grabar

gLOSA

DAJMO, MALO SE IGRAJMO!

Na dveh zadnjih sejah občinskega sveta so svetniki izkoristili možnost, ki jim jo daje poslovnik, in o sklepu odločili s tajnim glasovanjem. Obakrat o isti temi – načrtovani bioplinarni Mlajtinci: najprej so na 11. seji spremenili sklep 10. seje, ki je omejil velikost obrata, vrsto surovin, transportne poti in lokacijo postavil ob Ledavo; na 12. seji so zavrnili še zahtevo civilne iniciative, podprto z izdatnim spiskom podpisnikov, da se razveljavi sklep 11. seje.

Ko bi morali »moško« dvigniti roke, so se enostavno odeli v varen objem anonimnih listkov in na njih izrazili svoja mnenja. Svoja mnenja? Pa res svoja?

Človek bi morda pomislil, da so se ljubi svetniki zgolj ihtavo in iskriivo razigrali v otroškem peskovniku, če se ne bi vedelo, da gre predvsem za interese, da gre – žal – za miselni krog, v katerem cilji posvečujejo sredstva.

Saj se razumemo: nič nezakonitega niso storili svetniki na zadnjih dveh sejah. Sploh ne gre za vprašanje legalnosti. Gre predvsem za naše zaupanje do izvoljenih; za tem zaupanjem pa stoji stvar, najsvetejša stvar na svetu: elementarno ljudsko poštenje.

Ludvik Sočič

Čebelarstvo KAKOVOSTEN MED

Na tradicionalnem regijskem ocenjevanju vzorcev medu, ki ga je na SKS Rakičan tudi letos pripravila Čebelarstva zveza društev Pomurja (ČZDP), je sodelovalo 58 vzorcev, od tega šest iz sosednje Avstrije. To je sicer nekoliko manj kot prejšnja leta, predsednik ocenjevalne komisije Franc Tratnjek pa glavni razlog za to vidi v izraziti nesortnosti medov. V konkurenci so se tudi letos znašli medovi čebelarjev iz naše občine, kar je še en dokaz, da je naša občina z dvema čebelarskima društvoma, Moravske Toplice in Prosenjakovci, prepoznavna tudi po čebelarstvu.

»Sortno povsem čisti so bili medovi v lanskem letu le izjemoma,« ugotavlja Franc Tratnjek. Razlog je v tem, da se je zaradi neugodnih vremenskih razmer cvetenje enih medonosnih rastlin križalo z drugimi. »Ker je na njivskih površinah bilo letos zelo veliko oljne ogrščice, je sortnost akacijevega medu kvaril med oljne ogrščice. Podobno se je dogajalo tudi s kostanjevimi medovi.«

Kakorkoli že, na ocenjevanju so sodelovali le tisti čebelarji, ki so bili prepričani o kakovosti svojih medov in predvsem tisti, ki so veliki tržni pridelovalci. In med njimi jih je kar nekaj iz naše občine. Med 19 dobitniki zlatih priznanj sta bila tudi Zvonko Novak iz Sela in Štefan Klement iz Martjanec, ki sta 29,72 oziroma 29,53 točke prejela za akacijev med. Da so gozdovi v naši občini med najkakovostnejšimi za nabiranje akacijevega medu, potrjuje tudi srebrno priznanje Vladimirja Kodile iz Andrejec (27,6 točke). (G. G.)

V dobrodelno izobraževalno akcijo Čebelarstva zveze Slovenije (ČZS) *En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih* so se pred koncem lanskega leta vključili tudi vrtci iz vseh šestih enot v občini Moravske Toplice. Za to, da so se lahko mladi za zajtrk posladkali z medom in se seznanili s tem nadvse pomembnim in hranilnim živilom, so z brezplačno donacijo več deset kilogramov medu poskrbeli člani obeh v občini delujočih čebelarskih društev. (G. G.)

HVALA, GOSPOD BENCIK!

Abraham. Lahko je ime, priimek, v vrtcu pomislimo celo na igrice s tem naslovom. Vsi pa vemo, da pomeni veliko prelomnico v našem življenju. Število let, ki v sebi nosijo spomin na otroška leta, leta v šoli, izobraževanju, začetek službe, napredovanje v službi ali še mnogo drugih prelomnic.

Navada je, da abrahama praznujemo drugače kot druge obletnice, kot rojstne dneve. Želimo, da nam ostane v lepem spominu.

Gospodu Dušanu Benciku, direktorju Zdravilišča Terme 3000, bo abraham ostal v spominu kot dan, ko je razveselil malčke v vrtcu Moravske Toplice. Ob svojem osebnem prazniku je namreč namesto darila, ki bi bila namenjena samo njemu, zbral prispevke prijateljev in jih podaril vrtcu Moravske Toplice.

Toplo mi je bilo pri srca, ko mi je izročil kuverto, ki je pokazala, da so sredstva že na našem računu. Vrtec jih bo namenil za gradnjo novega vrtca, ki ga nujno potrebujemo.

Gospodu Benciku se najtopleje zahvaljujem v imenu otrok, zaposlenih in svojemu imenu za darilo, ki nam ga je izročil ob svoji obletnici.

Naj zaključim z Emersonovo mislijo: *Kar je za nami in kar pred nami, so nepomembnosti v primerjavi s tistim, kar je v nas.*

Danica Horvat, ravnateljica vrtca

Medeni zajtrk
v moravskem vrtcu.

Demo veriga
na OŠ Fokovci.

Filovci BOŽIČNI VEČER

Ščepce prazničnega pričakovanja in čarobnosti božiča so na predvečer svetega večera nastopajoči z obiskovalci skušali pričarati tudi v kulturni dvorani vaškega doma v Filovcih.

Z nizom drobnih lučk, ki so jih organizatorji – domače kulturno-turistično društvo in krajevna skupnost – postavili ob poti v dvorano, lučke pa so gorele tudi na obeh straneh dvorane, so čas najpomembnejšega krščanskega praznika zaznamovali na čisto svojstven način.

Z izbranimi božičnimi pesmimi so večer zaznamovali nastopajoči: Dekliška vokalna skupina Vijolice iz Kobilja, Filovske pevke, mladi domači recitatorji in Mojca Kerman na sintetizatorju ter harmonikar Primož Černela. (G. G.)

Osnovna šola Fokovci DEMO VERIGA

Sredi januarja smo imeli na šoli zelo zanimiv in atraktiven dogodek – verizni eksperiment, imenovan Demo veriga. Verizni eksperiment sestavlja niz desetih členov, ki so povezani med seboj, njegovo bistvo pa je v tem, da s pomočjo kovinske kroglice poženemo le prvi člen, katerega delovanje se konča tako, da sproži delovanje naslednjega ... Dogajanje spominja na domine.

Člene so izdelali študenti fizike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani in Mariboru ter na Fakulteti za matematiko in fiziko, vključeni pa so zanimivi poskusi iz različnih področij fizike.

Učenci so ob razlagi strokovnjakov spoznali zakonitosti gibanja, tlaka, energije, vzvoda in drugih fizikalnih zanimivosti. Obenem so izvedeli, da se da iz preprostih odpadnih materialov sestaviti pravi poskus, s katerim enostavno ponazorimo določene pojave. Eksperiment so si ogledali vsi učenci naše šole ter učenci iz sosednjih osnovnih šol: Šalovci, Odranci, Sveti Jurij-Rogašovci, Beltinci ter DOŠ Prosenjakovci.

Suzana Deutsch, prof.

4. vinogradniško-vinarski kviz ZMAGA ZA EKIPO VSD FILOVCI

Vinogradniško-sadlarsko društvo (VSD) Filovci je v sodelovanju s KGZ Murska Sobota v začetku letošnjega leta pripravilo odmeven vinogradniško-vinarski kviz. Čeprav je lepo obiskana prireditev tokrat doživela šele četrto izdajo, je že prerasla v regijsko, saj se je v znanju s področja vinogradništva, vinarstva in kulture pitja vina merilo že sedem ekip iz celotnega Prekmurja.

Splošna ocena Ernesta Novaka, specialista za vinogradništvo, sadljarstvo in vinarstvo na so-boškem KGZ, ki je imel tudi letos vse niti poučne prireditve v svojih rokah, je zelo pozitivna. »Vinogradniki – v veliki večini gre za ljubiteljske – so pokazali veliko znanja. To samo dokazuje, da so ustanovitve vinogradniških društev v domala vsakem večjem kraju upravičile svoj namen. Glavno poslanstvo društev, ki jih je v Prekmurju že 13, je teoretično izobraževanje ter praktični prikazi rezi in zelenih opravil v vinogradu. Če tekmovalci od 13 možnih zberejo 12, 11 ali 10 točk, je to potrditev, da se lahko pohvalijo z zavidljivim znanjem,« je dejal Novak.

Vprašanja, ki jih je sestavil, so prerasla osnovni nivo znanja vinogradnika oziroma vinarja, zato so se lahko iz njih veliko naučili tudi številni obiskovalci v dvorani.

Tudi župan Franc Cipot je bil navdušen nad pokazanim znanjem. Z zares bogatim znanjem, s katerim so po zaslugi načrtnih izobraževanj in tečajev oboroženi vinogradniki oziroma vinarji, jim ni težko izšolati kakovostnega vina, težave nastanejo pri njegovi prodaji, je izpostavil župan. Vinogradnikom je svetoval, da se morajo pri trženju še bolj opreti na lastni ego in biti tudi sami prepričani, da je ponujeno vino najboljšje. »Največja škoda pa je, če ne vemo prodati kakovostnih lastnih vin,« je še dejal.

Zmagovalec letošnjega kviza je domača ekipa Vinogradniško-sadlarskega društva Filovci, ki so jo sestavljali Manica Barbarič, Alojz Vogrincič in Srečko Barbarič. Pri odločilnem vprašanju za prvo mesto so bili uspešnejši od II. ekipe DV Strehovci, žreb pa je določil, da je tretja ekipa DV Kobilje. Preostale ekipe (Strehovci I, Čentiba, Lendava in Goričko) so zasedle četrto mesto.

Turistično društvo Bogojina

LETOS TUDI BRUNARICA IN CIMPRAČA

Po nekaj izjemno odmevnih in obiskanih prireditvah – julijska promocija pečnice s prikazom priprave lanu za predenje je gotovo na prvem mestu – si je nekaj več kot 30 članov Turističnega društva (TD) Bogojina tudi v letošnjem letu zadalo pester in zelo ambiciozen program dela. Ker ga je podprl tudi župan Franc Cipot in jim svetoval, naj za pridobitev sredstev za bogate vsebine svojega programa kandidirajo tudi na ustreznih razpisih na občinski in nacionalni ravni, je pričakovati, da načrti ne bodo ostali le mrtve črke na papirju.

Že nekaj dni po občnem zboru so pripravili tradicionalni Blažev pohod, še pred tem pa predavanje na temo urejanja okolice hiš in negovanja trajnic. Kot je v programu dela nanizal podpredsednik Štefan Puhan, bo aprila tudi letos na sporedu ocenjevanje vin, začeli pa bodo z deli pri nadaljnjem urejanju že lani oblikovanega *Bogojinskega ogrčka*. Ker poleti načrtujejo še odmevnejšo in celo mednarodno prireditev na temo priprave in obdelave lanu za prejo oziroma tkanje, naj bi s cvetličnimi gredicami polepšali tudi okolico pečnice ob Bogojinskem potoku. Že junija naj bi v ogrčku-zeliščnem vrtu odprli vrata za širšo javnost in na ogled postavili zdravilna zelišča, rože, pozabljene industrijske kulture in še kaj.

Predsednik društva Jože Puhan je v kronološkem zaporedju nanizal prireditve v lanskem letu. Začeli so z Blaževim pohodom, nadaljevali s predavanjem na temo okrasne rastline in trave, spomladi so v Bogojinskem ogrčku zasadili 20 dreves starih sort jablan ter v okviru posebne skupine iz ciklusa predavanj Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota *Živimo zdravo* začeli z rednim torkovim urejanjem zeliščnega vrta. Aprila je sledilo ocenjevanje vin, junija likovna kolonija, julija že omenjena promocija pečnice, s katero je društvo naredilo največji vtis na množico obiskovalcev, v okviru Košičevih dnevov pa so odprli likovno razstavo junjske kolonije, pripravili pohod ter kramljali o vinu na vinogradniškem večeru. Lani so na Vršču prvič postavili klopotec, decembra pa pripravili prvi božično-novoletni koncert ob lično postavljenih jaslích pri križu pod cerkvijo.

Letos se bodo še aktivneje vključili v pripravo in izvedbo prireditev ob jubilejnih, 20. Košičevih dnevih kulture, ki bodo posvečeni 800. obletnici prve pisne omembe Bogojine. Že junija naj bi pripravili likovno kolonijo, avgusta pa v prostorih župnišča odprli pri-

ložnostno likovno razstavo, pripravili *Pohod po poti kulturne dediščine*, domače in okoliške vinogradnike pa naj bi tudi letos zbrali na vinogradniškem večeru. Postavili bodo klopotec ter na prostem ponovno pripravili tudi božično-novoletni koncert. Krajane v posameznih ulicah bodo skušali spodbuditi, da postavijo ulične jaslice. Teh naj bi bilo toliko, kolikor je ulic.

Poleg vsebinsko bogatega programa se bo društvo letos lotilo še dveh obsežnih investicijskih infrastrukturnih projektov: v ogrčku naj bi postavili leseno brunarico za društvene in turistične potrebe, enako vlogo pa naj bi imela tudi stara cimprača, ki jo bodo k pečnici ob Bogojinskem potoku preselili iz Filovskih gor. Pri projektu naj bi jim izdatno pomagala občina, saj jo je že odkupila. Tudi župan je menil, da je pri pečnici zanj idealno mesto.

Sicer pa je župan zbranim članom in drugim gostom na občnem zboru postregel z nekaj novostmi, ki bodo Bogojino naredile še privlačnejšo in se bo kraj z znamenito Plečnikovo cerkvijo še bolj uveljavil ne le na turističnem zemljevidu občine pač pa tudi celotne regije in širše. V okviru občinskega projekta *Oaza zdravja* naj bi bila letos zgrajena kolesarska steza med Tešanovci in Bogojino, ki bo predvidoma med polji mimo znamenitega Savlovega mlina potekala do Plečnikove cerkve in pod Trnavskim bregom do Filovec. V okviru projekta, ki ga je že podprlo resorno (gospodarsko) ministrstvo, naj bi za turistične in tekoče potrebe uredili parkirišče pri pokopališču. V naslednjih letih naj bi kraj dobil tudi asfaltirane pločnike.

V razpravi so člani opozorili na kar nekaj črnih točk v kraju, ki jih bo potrebno čim prej odpraviti, tako da bi lahko že čez leto ali dve ponovno sodelovali v akciji najlepše urejenih izletniških krajev v državi. Med drugim si bodo prizadevali tudi za krepitev članstva oziroma njihovo enakomerno zastopanost na vseh koncih kraja.

Zmagovalna ekipa VSD Filovci z organizatorji in gosti (od leve): Alojz Vogrincič, Srečko Barbarič, Ernest Novak, Manica Barbarič, Alojz Berden in Franc Cipot.

Tri ključne osebnosti društva pred aranžmajem, ki je zajel aktivnost društva v lanskem letu: Leopold Kočar, neformalni koordinator Bogojinskega ogrčka, in Štefan Puhan in Jože Puhan.

Na rob 11. redni seji občinskega sveta

OBČINSKI SVETNIKI SPREMENILI SVOJE SKLEPE

Člani občinskega sveta Občine Moravske Toplice so na 11. redni seji sveta 18. decembra 2007 v zvezi z gradnjo bioplinarne Mlajtinci s tajnim glasovanjem sprejeli nove sklepe ter s tem razveljavili sklepe, sprejete na septembrski seji.

Kot nam je dejal investitor in občinski svetnik Viktor Časar, so se za takšno potezo odločili, ker je v septembrskem sklepu določeno lokacijo južno od kraja Mlajtinci, tik ob reki Ledavi, okoljsko ministrstvo zaradi daljnovega, oddaljenosti od potrebne infrastrukture in poplavnega območja ocenilo kot neprimereno. Prvotna lokacija, za katero je bil že izdelan osnutek državnega lokacijskega načrta, pa da je – tako Časar – ocenjena kot zelo primerna.

Ponovnega odločanja o bioplinarni Mlajtinci, gradnji katere krajani in okoliški prebivalci, združeni v civilno iniciativo, močno nasprotujejo, sploh ni bilo na dnevnem redu. Na Časarjev predlog so ga uvrstili ob sprejemu dnevnega reda na seji sami. Izid na (tajnem) glasovanju je bil kar 9 : 4.

Kot smo izvedeli, se je pri tej točki dnevnega reda župan Franc Cipot umaknil s seje (protestno ali diplomatsko?) in je njeno vodenje predal podžupanu Alojzu Glavaču. To je storil, je dejal župan, ker ni želel vplivati na potek razprave in ni želel sodelovati pri temi, o kateri je občinski svet že odločal in sprejel sklepe. Dodal je, da se čudi, da je občinski svet negiral (svoje) sprejete sklepe, ob tem pa še pristavil, da je občinski svet najvišji organ občine, zato je sklep, ki ga je sprejel svet, občinska uprava dolžna spoštovati.

Zbor občanov naselij Mlajtinci in Lukačevci

VSI POSTOPKI SO ZAUSTAVLJENI!

Mlajtinci, 30. januar 2008 – Kronološki pregled dogodkov bioplinarne Mlajtinci, ki se je po navedbah župana Občine Moravske Toplice Franca Cipota na nedavnem zboru občanov Mlajtincev in Lukačevcev začel že 7. junija leta 2006, se (vsaj začasno) zaključuje z datumom 30. januar 2008. Tega dne je namreč Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), ki je v zvezi z omenjeno bioplinarno vodilo aktivnosti za izdelavo državnega lokacijskega načrta, občini sporočilo, da zaustavlja celoten postopek. Informacija za krajanke pomeni veliko olajšanje in zadoščenje za trud in napore, ki so jih proti bioplinarni v svoji sosesčini vlagali vse od konca lanskega poletja, ko so med javno razgrnitvijo osnutka lokacijskega načrta izvedeli, kaj pravzaprav načrtuje graditi njihov sovaščan Viktor Časar, sicer tudi občinski svetnik. Domačini so ves čas nasprotovali omenjenemu načrtu, tembolj, ker jih investitor o kar 2,56 MW veliki bioplinarni ni o ničemer neposredno obvestil ali vprašal za mnenje, in se je v javnosti, kar zadeva njeno predimenzioniranje, hrup, sirjenje smrada, prometno obremenjenost, varnost, neprimeren umeščenost v okolje, vrste surovin ... širilo veliko najrazličnejših informacij, tudi laži in podtikanj.

Kot je na zboru krajanov dejal župan, je januarja letos MOP z dopisom opozoril na gola dejstva. »V njem sem jih, ne glede na sklepe občinskega sveta, obvestil, da v tem trenutku ne vidim možnosti, da bi se državni lokacijski načrt lahko nadaljeval. Nadaljevati državni lokacijski načrt in delati bioplinarno, ko so pravzaprav vsi krajani proti, je nesmiselno. Ne predstavljam si, da bi kdo imel tako veliko investicijo (8 milijonov evrov, op. a.) na igli.«

Kljub temu, da je župan na zelo polemичnem zboru, kjer je letelo tudi nanj veliko očitkov, da je prišlo do tako velikega nezadovoljstva krajanov zaradi bioplinarne, predlagal, naj zbrani potrdijo sklepe, septembra sprejete na občinskem svetu, a zatem preglasovane, ker da »... bi bil to ponos vaščanov.« Sklepe bi posredovali MOP. A se to ni zgodilo.

Štefan Sambt: »Vaščani bomo ponosni na bioplinarno, ko bo župan čez ta primer naredil križ in njeno dokumentacijo odložil v arhiv.«

Po dolgi razpravi, dvomih o Časarju kot dejanskem investitorju in predlogu, naj se bioplinarna, če je v interesu lokalne skupnosti, umesti na sredino občine, do nje pa naj se občinske ceste zaradi stroškov vzdrževanja prekvalificirajo v državne, so oblikovali svoje sklepe in jih tudi soglasno potrdili: investitorju so – če bo v njihovem kraju želel ponovno s postopkom gradnje bioplinarne – naložili, naj se najprej izkaže s potrebno dokumentacijo in jo s svojo ekipo predstavi na zboru občanov. Izkazati se mora tudi z ustreznimi dokumenti, da ima za investicijo in morebitne odškodnine v zvezi z njo zadostna finančna sredstva. Morebitni nadaljnji postopki pa da bodo potem izključno odvisni od volje občanov.

Janez Kodila: Ali ima Viktor Časar kot občinski svetnik na seji občinskega sveta pravico glasovati o svojem primeru? Župan: »Primer sem preveril pri pravniki. Pravico ima, je pa vprašanje, ali je to moralno!«

Občinski svetniki na 12. seji

KLJUB 487 PODPISOM ZAVRNILI ZAHTEVO OBČANOV

Čeprav je civilna iniciativa v manj kot tednu dni za razveljavitev sklepa 11. seje občinskega sveta o pogojih gradnje bioplinarne zbrala 487 podpisov krajanov Mlajtincev in okoliških vasi, kar je 9,1 % vseh volivcev v občini, se njihov trud ni izplačal.

Na zadnji lanski seji občinskega sveta (28. decembra) so namreč svetniki omenjeno zahtevo civilne iniciative kljub vroči polemiki uvrstili na dnevni red, vendar po krajši razpravi z že znano vsebino oziroma obojestranskimi obtožbami na tajnem glasovanju svojega zadnjega sklepa niso razveljavili. Proti zahtevi za razveljavitev sklepov je bilo osem svetnikov, za razveljavitev štirje, ena glasovnica pa je bila neveljavna.

Tako je občinski svet o nameravani gradnji bioplinarne v Mlajntincih v dobrih treh mesecih odločal oziroma sprejemal sklepe že trikrat. Vselej mimo volje domačinov. V civilni iniciativi napovedujejo, da od svojih zahtev (manjša bioplinarna in na drugi lokaciji), ne bodo odstopili in bodo uporabili vsa pravna sredstva, v skrajnem primeru tudi državljansko nepokorščino.

Zadnji sklepi s tajnega glasovanja omogočajo gradnjo bioplinarne na prvotno predvideni lokaciji (631 m severovzhodno od Mlajtincev in 2280 m od Term 3000. Po novem nazivna moč bioplinarne ne bo prvotno predvidenih 2,56 MW, temveč največ 1,7 MW. Časar zagotavlja, da bo tudi za bioplinarno z nekoliko manjšo nazivno močjo naročil izdelavo študije vplivov na okolje, v zvezi z zbiranjem podpisov pa je odvrnil, da je to legalna in zakonska možnost občanov.

Na koncu je župan nastale razmere opravičeval z besedami, da je prav to, da Časar ne pride med krajanke in se z njimi ne pogovarja, njegova največja napaka.

Za komentar dogajanja na zboru občanov smo zaprosili tudi Viktorja Časarja, ki se zbora sicer ni udeležil.

S sklepi, ki so jih sprejeli njegovi sokrajani, popolnoma soglašam in jih bo spoštoval, vendar podrobnosti o bioplinarni, tako tehničnih kot tudi finančnih, s svojo strokovno ekipo ne bo podajal, dokler državni lokacijski načrt za bioplinarno ne bo sprejet. »Zakaj sem se odločil za nazivno moč bioplinarne 2 x 0,85 MW in že v lokacijskem načrtu za prvotno predvideno območje? Ker imam za 0,85 MW skupaj s svojimi pogodbenimi dobavitelji zagotovljeno surovino, če bi bilo v nadaljevanju dovolj zanimanja med kmeti, pa bi jo razširil še za 0,85 MW. Lokacijo je kot zelo ugodno ocenilo tudi MOP, tam pa imam tudi dovolj lastnih površin.«

Časar se čudi soliranju župana, ko se je mimo sklepa občinskega sveta odločil za pismo na MOP (s kopijo Časar razpolaga, čeprav pisma ni dobil v vednost od župana). Napisano je bilo in poslano v Ljubljano samo dan pred sklicem zbora občanov, 23. januarja 2008. »V njem župan omenja, da bo na zbor občanov povabil tudi mene, kar pa se ni zgodilo. Zakaj, ve samo on,« je bil oster Časar.

Na podlagi elektronske pošte, poslana z MOP 31. januarja, se nismo mogli znebiti občutka, da je Časar korak pred županom in krajani. Med vrsticami smo izvedeli, da naj bi MOP v kratkem imenovalo neodvisnega recenzenta za strokovno oceno umeščenosti objekta (bioplinarne) v okolje.

Motvarjevci

GRADNJA BIOPLINARNE ZAUSTAVLJENA!

Le dan ali dva po tem, ko so nam konec novembra lani iz Panvite sporočili, da bo bioplinarna Motvarjevci začela poskusno obratovati že januarja, saj so dela pri namestitvi opreme tako rekoč v zaključni fazi (kar smo na kratko zabeležili v decembrski, 67. številki Lipnice – op. ur.), je Panvita svojo napoved preklicala. Upravna enota (UE) Murska Sobota je po posredovanju okoljskega ministrstva zaradi pritožbe občanov že drugič v zadnjih treh mesecih obravnavala predlog za obnovev postopka za izdajo gradbenega dovoljenja za (sedaj že zgrajeno) 0,835-megavatno Panvitino bioplinarno v Motvarjevcih. Potem ko je UE prvič predlog zavrgla, se je v drugo zaradi novih argumentov civilne pobude za obnovev postopka izrekla pozitivno.

To pomeni, da so do nadaljnjega v Motvarjevcih zaustavljena vsa gradbena, montažna in druga dela. Kot so sporočili iz Panvitine družbe Ekoteh, ki je nosilec investicije, bo zaradi odmika poskusnega obratovanja investor utrpel gospodarsko škodo. Direktor Panvite Ekoteh Matjaž Durič je napovedal, da bodo zato od povzročiteljev zapletov po sodni poti zahtevali plačilo odškodnine. Kot glavnega krivca za celotni zaplet v Panviti krivijo agresivno nastopanje civilne iniciative in madžarsko narodnostno manjšino, ki da je nasprotovanje gradnji bioplinarne v Motvarjevcih z mednarodno politizacijo problema prekoračila vsa načela demokratične družbe, ki predpostavlja dialog in iskanje skupnih rešitev.

V civilni iniciativi proti gradnji bioplinarne v Motvarjevcih so z doseženim zadovoljni. Kot priznavajo, je to v skoraj polletnih prizadevanjih za zaustavitev gradnje šele njihova prva, a zelo pomembna zmaga. Šli bodo do konca, so odločeni: če bo potrebno, tudi na evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu.

Motvarjevska »idila« z bioplinarno.

Komentirali pa so tudi pismo podpore, ki ga je podjetju Panvita Ekoteh izrekla Gospodarska zbornica Slovenije – Območna zbornica za Pomurje. Dejali so, da sporočilo brez vsakršnega podpisnika nima nobene teže in da se za njim skrivajo le interese nekaterih posameznikov in ne celotne zbornice.

Ponovili so že velikokrat izrečeno stališče, da niso ne proti Panviti in ne bioplinarni, vendar ne na lokaciji sredi vasi, ki kazi podobo kraja in jim bo zmanjšala kakovost življenja.

CIVILNA INICIATIVA SE VESELI TOŽBE

Na ostro Panvitino sporočilo za javnost v zvezi z obnovevijo postopka za izdajo gradbenega dovoljenja za bioplinarno kmetijskega tipa v Motvarjevcih, katere posledica je zaustavitev njene gradnje, so se kmalu zatem na enak način oglasili tudi v tamkajšnji civilni iniciativi (CI) proti gradnji bioplinarne. Kot so zapisali, se CI ni samoorganizirala, pač pa je bila imenovana na pobudo vaščanov krajevne skupnosti. »Če bi bilo delovanje investitorja vsaj v pripravi na gradnjo do njih korektno, do njene ustanovitve ne bi prišlo,« so zapisali.

»Nihče ne nasprotuje izgradnji bioplinarne (elektrarne na gnoj) niti državi Sloveniji in ne Evropi ter od nje pridobljenim sredstvom, ki jih naj investor v dobro vseh gospodarno porabi. Nasprotujejo pa temu, da bi bila zgrajena sredi vasi Motvarjevci,« je

vse od začetka njihovo stališče. Njeni spremljajoči objekti (skladišče za koruzno silažo) so namreč v neposredni bližini kulturnega doma, cerkve pa tudi stanovanjskih hiš. Nekatere hiše so celo v neposredni bližini samih bioplinarskih reaktorjev.

Civilna iniciativa se sprašuje, zakaj si investor želi dialog s kraji sedaj, ko je bioplinarna gotovo dejstvo, saj je tako rekoč že zgrajena. Sprašujejo se tudi, kako lahko investor trdi, da je bioplinarna zgrajena v skladu s slovensko zakonodajo in evropskimi standardi, ko pa že pred obratovanjem skrivoma spušča svoje odplake na treh mestih v občestni jarek, saj vas nima kanalizacije.

Na investorjevo vprašanje, zakaj se je v razrešitev omenjenega problema vključila tudi madžarska narodnostna skupnost, CI pravi, da zato, ker problematika v sožitju živčih Slovencev in pripadnikov madžarske narodnosti zadeva tudi slednje.

Panvita je zaradi obnove postopka izdaje gradbenega dovoljenja in s tem prestavljenega roka za začetek njenega obratovanja ter zaradi povzročene gospodarske škode zagrozila s tožbo. »Upati je, da bo investor vsaj v tem delu držal besedo, ker se je tega samo veseliti. Iz preprostega razloga, ker nihče na strani prizadetih (to so tisti izven kroga investitorja) do sedaj ni naredil ali povzel nobenega nedovoljenega dejanja. Država pa ni sprejela ustave zato, da bo kdorkoli odgovarjal v postopku obrambe svoje ustavne pravice.«

KDO JE AGRESIVEN – DOMAČINI ALI INVESTITOR?

Na v začetku letošnjega leta sklicani novinarski konferenci so člani Civilne iniciative Motvarjevci vnovič ponovili svoja že znana stališča. Ponovili so, da niti oni niti kraji Motvarjevec, ki jih zastopajo, niso proti bioplinarni oziroma tovrstni investiciji, pač pa se ne strinjajo z lokacijo že skoraj povsem zgrajenega energetskega objekta sredi kraja.

Predsednik CI Štefan Bogdan je ponovil, da jih investor ignorira vse od začetka, saj jih uradno ni obvestil o vsebini gradnje, pa tudi konec lanskega julija, ko so zahtevali zaustavitev gradnje, dialoga o tem z njim niso uspeli vzpostaviti. Zato se je vprašal, kdo je v tem primeru agresiven, kar civilni iniciativi očita investitor. »Panvita, investitor, ki nam je energetski objekt mimo naše vednosti in soglasja vsilil in ga je prišel k nam graditi, ali člani civilne iniciative, ki tu že stoletja živimo in sedaj branimo interese vasi?«

Z januarske novinarske konference v Motvarjevcih (od leve): Istvan Mohnar, Štefan Bogdan, Karel Lipič, Lidija Pustai Safarič in Geza Puhan.

DRŽAVA BI SE MORALA ZAMISLITI

»V Sloveniji je tačas aktivnih kar 80 civilnih iniciativ, nad čemer bi se morala pristojna ministrstva in vlada zamisliti. Torej je prav toliko okoljskih in drugih problemov oziroma so bili objekti ali različni posegi v prostor prebivalcem določenih območij vsiljeni,« je dejal predsednik Zveze ekoloških gibanj (ZEG) Slovenije Karel Lipič, ki Motvarjevčanom vseskozi stoji ob strani in podpira njihova prizadevanja. »Od Panvite pričakujem, da se bo obnašala kot družbeno odgovorno podjetje, zato mora problem, ki ga je sama zakuhala, rešiti z dialogom. Sicer pa od vseh nosilcev kapitala v vseh okoljih pričakujem dialog z ljudmi, ne pa v duhu kapitalске moči vsiljevanje njihovih interesov!« Lipič ugotavlja, da sta za motvarjevski primer sedaj, ko je investicija tako rekoč že pri kraju, dve možnosti: ali se bo investitor odločil za novo lokacijo ali pa bo zaradi nje preselil del vasi. Domačini in v imenu njih CI so odločeni, da na nobeno izsiljevanje ne bodo pristali, torej se tudi selili ne bodo.

BIOPLINARNA KOT TUJEK V IDILIČNI VASICI

Podobno sta razmišljala tudi člana civilne iniciative. Lidija Pustai Šafarič se je vprašala, kaj je Panvita pred to – zaradi neprimerne lokacije ekološko sporno investicijo – vložila v to okolje, kot je razglašala v pismu, ki ga je v času gradnje dobilo vsako gospodinjstvo v kraju. »Kaj so investirali? Niti kanalizacije niso uredili. Spravili so se na naše električno omrežje, na naš vodovod in v okolje, ki je 20 m oddaljeno od glavne ceste. Torej so prišli kot pijavka in se kot tujek vsesali v to okolje in našo idilično vas! Panvita tudi razglašala, da vedno sodelujejo z lokalnim okoljem. Kje? Oni imajo težave povsod!«

Istvan Molnar je naravnost zagrozil, da bodo v primeru neuspešnega (mirnega in poštenega) razpleta na pristojnih ministrstvih oziroma organih svoj problem internacionalizirali.

Podobno je menil tudi Tibor Vöröš, občinski svetnik in predsednik Madžarske narodnostne samoupravne skupnosti občine Moravske Toplice. Dejal je, da bo od razpleta na UE Murska Sobota odvisno, ali bodo zares šli izven meja. »Če do tega pride, Vlada RS na nas ne more zvaliti krivde. Vlada naj odstrani tiste, ki so privedli, da je do tega prišlo!« Vöröša motijo tudi očitki investitorja, da se v problem vmešava narodnostna manjšina in da ga le-ta politizira. Kako tudi ne, ko pa so Motvarjevci kraj z večinskim prebivalstvom madžarske narodnosti in kdo se jim bo postavil v njim v bran, če ne narodnostna samoupravna skupnost!

KO SO ŽIVALI PRED LJUDMI

Oglasil se je tudi član Viljem Hari, rekoč, da je očitno nasprotje med gradnjo hidroelektrarn na reki Muri, ko naj bi bile prizadete ptice in druge živali, ter tem, da krajani Motvarjevec v svojih prizadevanjih proti zmanjšanju kakovosti življenja nimajo širše podpore v javnosti. V tem ni videti nobene logičnosti. »Sprašujemo se, kaj smo potem mi, da se v naši vasi lahko kaj takega naredi! Tam so vsaj zaščitene živali, tu pa gre za preživetje ljudi, pa nas nihče ne podpre! Investitor nas kot nič krive domačine, krajevno skupnost, civilno iniciativo, madžarsko narodnost, po medijih napada, da nas bo tožil za neko škodo. Mi se borimo za svoj obstoj, za svoje pravice, za svoj prostor, za zdravo in čisto okolje vasi. To je naša legitimna pravica! Da bodo nas tožili? To je absurd nad absurdom!« Spomnil je tudi na besede okoljskega ministra Janeza Podobnika, ki jih je izrekel ob svojem obisku sredi oktobra v Motvarjevcih, da je evropska praksa taka, da investitor najprej pride pred domačine in se z njimi pogovori in uskladi lokacijo.

Geza Puhan, predsednik Sveta KS, je prepričan, da na tej lokaciji bioplinarna nikoli ne bo obratovala.

Pridigar reformatorske cerkve Daniel Nagy iz Madžarske, ki že 15 let opravlja verske obrede na tem območju in tudi v cerkvi v Motvarjevcih, se je prav tako vprašal, kdo je dovolil gradnjo takega objekta v središču kraja. Reformatorska verska skupnost se je že dve leti pripravljala na gradnjo novega sakralnega objekta na lokaciji nasproti cerkve, zato je špekuliral, ali morda bioplinarna na tej lokaciji ni bila zgrajena namerno.

Panvita pričakuje hiter razplet

NADALJUJE SE STATUS QUO

Motvarjevci, 1. februar 2008 – Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) je 22. januarja 2008 izdalo odločbo, po kateri – domnevno zaradi nekaterih proceduralnih napak investitorja – ostaja v veljavi 4. decembra lani izdani sklep UE Murska Sobota za obnovo postopka izdaje gradbenega dovoljenja že skoraj povsem zaključene gradnje bioplinarne investitorja Panvite Ekoteh v Motvarjevcih.

Z zadnjo odločbo je sicer MOP deloma ugodil pritožbi obeh prizadetih strani, deloma pa ju je zavrnil. Investitorju je ugodil v točki, da se kot predlagatelja za obnovo postopka izločita KS Motvarjevci in Reformatorska krščanska cerkev Slovenije. Po drugi strani pa je ugodil tudi pritožbam oziroma zahtevam fizičnih oseb. O tem bo v novem postopku moral odločati upravni organ prve stopnje. S takšno odločbo pa niso dane možnosti, da bi lahko Panvita zaključila investicijo in bioplinarno tudi poskusno zagnala.

Po zagotovilih Štefana Bogdana, predsednika Civilne iniciative Motvarjevci, ki zastopa interese krajanov, krajevne skupnosti in cerkve, sta se izločena pravna subjekta na odločbo že pritožila, za komentar pa smo povprašali tudi investitorja.

Na vprašanje, kakšne so trenutno razmere okrog bioplinarne Motvarjevci, nam je Matjaž Durič, direktor družbe Panvita-Ekoteh, dejal, da je Panvita že v fazi priprave projekta Motvarjevci II, kar pomeni, da gre za postopke za nadgradnjo kmetijske bioplinarne s sušilnico za lucerno in različna žita, s čimer bodo lahko optimalno izkoristili tudi toplotno energijo, ki nastaja kot vzporedni produkt pri proizvodnji zelene električne energije. V zimskih mesecih naj bi toploto rabili za ogrevanje piščančje farme, ki je znotraj Panvitine enote Posestvo Motvarjevci, poleti pa za sušilnico.

Gradnja bioplinarne v Motvarjevcih je bila zaustavljena tik pred začetkom poskusnega obratovanja. Na zahtevo civilne iniciative je prišlo do obnove postopka za izdajo gradbenega dovoljenja.

»Pričakujemo relativno hiter razplet, saj je postopek pridobitve gradbenega dovoljenja potekal transparentno in strokovno. Tudi gradbeno dovoljenje velja, saj ni bilo preklicano, obnovil se je samo del postopka,« je Durič odgovoril na vprašanje, kdaj v Panviti pričakujejo razplet tega neljubega dogodka.

Durič je še povedal, da jim neobratovanje kmetijske bioplinarne na mesec navre približno 40 tisoč evrov gospodarske škode in takšen je tudi zahtevak za odškodnino, s čimer da so posamezni povzročitelji že seznanjeni. »V tem trenutku poteka tudi ocena škode, ki je bila povzročena dobremu imenu investitorja zaradi navajanja napačnih in zavajajočih informacij.«

Na nekatere naslove so že prišli prvi odškodninski zahtevki. Podjetnik Stanislav Polanič, ki je bil v zvezi z bioplinarno velikokrat omenjen v negativni luči, zaradi razžalitve dobrega imena in časti od Geze Puhana, predsednika KS Motvarjevci, zahteva, da skupaj z drugimi dolžniki solidarno plača odškodnino v višini 2.000 €.

AZ ÜNNEPEK ELÉ...

Amikor a megélhetési gondok egyre nagyobb terhet jelentenek, azt hinnék, hogy háttérbe szorulnak a szellemi értékek. A két nemzeti kultúrnap kapcsán örömmel állapíthatjuk meg, a költő szavaival élve, hogy a lélek virágát nem lehet elhervasztani. Erről falvaink lakosai közül többen is tanúbizonyságot tettek, amikor tollat ragadtak és múltjukról, jelenükről, a hozzájuk közel álló események, intézmények sorsáról írtak. Az első számbontás sikeres volt: így február 8-án és március 15-én lesz mit felmutatni Szentlászlótól Szerdahelyig.

A vaskos könyv, számos terv az indítás, a nemzeti hovatartozásunk, a békés együttélésünk záloga. Az emberek igénylik a szép szót, mindazt ami róluk szól, ezt az utóbbi két hónap során számtalanszor kinyilvánították, amikor az öt falu életében először megjelent egy kulturális jellegű kiadvány. És ami a legfőbb, büszkének azokra, akik magyar vagy szlovén nyelven papíra öntötték a gondolataikat. Jó útravaló ez a két nemzeti kultúrnapra. Az idén a magyar központi rendezvény március 15-ke alkalmából Pártosfalván lesz ...

PROSENJAKOVSKI LIST- PÁRTOSFALVI LAP A TÖREKVÉSEK MARGÓJÁRA

Közvetlen az újrakezdés előtt a helyi »Ady Endre« Művelődési és Idegenforgalmi Egyesület gondozásában megjelent a **Prosenjakovski list-Pártosfalvi lap** ötödik száma. A száz példányt a háztartásokban osztották szét.

A 24 oldalas kiadvány, amely évente egyszer, decemberben jelenik meg, a falu élét hivatott bemutatni. Így olvashatunk a helyi művelődési egyesület tavalyi eredményeiről és az idei évi munkatervről. További bemutatkozók a helyi nyugdíjasegyesület, a borászati társaság, a helyi tűzoltóegylet, a kétnyelvű általános iskola, a negyven éves méhészeti egyesület, az óvodások. Zrím Karolina sajnálattal könyveli el, hogy az ősi családi kastélyuk romokban hever és visszasírja a falu egyetlen boltját, amely már több mint egy éve bezárt. Kericsmár Olga élete útjáról mesél és nagyon szellemes Mitja Gorza sárkánymeséje ...

Lapozva a kiadványt, az olvasónak legszembetűnőbb az akarat, a hagyomány folytatása és sajnos, hogy az egyleteket illetően csak egy, a helybeli KÁI beszámolója kétnyelvű. Nem ünneprontásként vethető fel, de legalább a helyi egyesületek beszámolóit megérdemelnének néhány magyarnyelvű mondatot is. És bár a borítólapon belső oldalán fel van tüntetve, hogy egyes írások nem voltak javítva, mégis a legalapvetőbb helyesírási hibák nagyon rontják a kiadvány értékét. De leszámítva a hiányosságokat, a pártosfalviak törekvéseit csakis pozitívan értékelhetjük és az idén decemberben újabb kiadvány várunk.

(Tep)

Foto: Bernarda Koroša

FARSANGOLÁS – A pártosfalvi óvodások felvonulása színes folt volt az idei szürke, és s húshagyókedden.

ÉVKÖNYV 2008 ZBORNİK

AZ ÉVKÖNYV BEMUTATÓJA

A karácsony előtt jelent meg Szentlászló, Kisfalu, Pártosfalva, Pártosfalva, Csekefa és Szerdahely első évkönyve, amelyet január 18-én mutattak be sajtóértekezlet keretében. A hazai és külföldi sajtó képviselőin kívül jelen voltak a szerzők, valamint a szomszédos önkormányzatok polgármesterei is. Az egybegyűlteket Vörös Tibor a nemzetiségi kiadó, Franc Cipot és Martina Vink Kranjec a M. Toplice község nevében köszöntötték, majd Pivar Tomšič Ella szerkesztő számolt be az előkészületekről és elemezte a kiadványt, amely a kalendáriumi hagyományt követi, de modern elemeket is tartalmaz. Így felöleli a jeles napok szokásait, a társadalmi életet eseményeit, problémáit, helytörténelmi témákat, helyi lírát, az utolsó részben pedig az iskolások, óvodások, elbeszélő írások, humor kaptak helyett.

A formás kiadványt Jože Bratuš színes fotói díszítik. (-szl-)

Pivar Tomšič Ella a szerkesztésében megjelent Évkönyv 2008 Zbornik kiadványt mutatja be

HAGYOMÁNYOS GORIČKÓI ÉTELEK

Tisztelet a kivételnek, de egyre ritkább az a ház, ahol készítenek még *répás bélest, kapros rántot levest, tejföls répafőzeléket, tejföls köleskásolevet, kölesdödölét, kukorica-, hajdina-, krumplimálét, hajdinalevest, csőrőlevest*, hogy csak néhányat említsünk azon számtalan népi étel közül, amelyek fél évszázada szinte naponta kerültek az asztalra. Ezek az ételek nem csak egészségesek, hanem a magyaroknál, szlovéneknek egyaránt hagyatékunk jelentős részét képezték és az adottságok révén jellegzetes népi konyha alakult ki Goričkon.

Ha letűnnek a nemzetiségi, a táji hagyományok, elvesz a nemzetiség, a vidék identitása is. Ezért a Lipnica magyar szerkesztőségében hagyományörző akciót indítunk, ezúttal a helyi jellegű népi ételek receptjeinek gyűjtésére. Azokat a régi recepteket kérjük, amelyek már részben feledésben mentek. Az itteni táj tavasztól tél beálltáig mindig kínált valamit a falusi gazdasszonyoknak, amit a fazékba tehettek, tél beálltával megkezdődtek a disznóölések, amikor mindent hasznosítottak. Aztán itt vannak a régi lakodalmak, paszíták, névnapok, ünnepek hagyományos ételei ...

A gyűjtésben a magyar és a szlovén lakosság segítségét kérjük: írják le a recepteket, vagy ha olyan személyeket ismernek, akik még ismerik a régi ételek készítését, jelezzik *Pivar Ellának a 041 298-210-es telefonon*, vagy *Szentlászlón Bogdán Olga, Pártosfalván Koroša Pantović Bernarda, Szerdahelyen Vugrinec Zsuzsi, Csekefán Skrilec József* megbízottaknak szóljanak.

Ha Önökkel karöltve sikerül megfelelő számú régi népi étel leírását összegyűjteni, könyv formájában is megjelentetjük. Várjuk a jelentkezésüket.

A szerkesztő

PÁRTOSFALVA-MAGYARSZOMBATFA LEDÚLT A HATÁRSOROMPÓ

Ahol fél évszázadal ezelőtt még a madár is félve repült át, csak a legbátrabbak merték megálmodni, hogy egyszer lehullnak a nehéz sorompók, s a gondosan felszántott határsávot benövik a fák, a régi utak újra járhatóvá válnak.

Érdeemes nagyot álmodni, hiszen valóra válnak a rejtett óhajok, kívánságok.

Ez történt közvetlen karácsony előtt, amikor a tagállamok polgárai részére a schengeni határok az Európai Unióban eltöröltettek.

A pártosfalvi-magyarszombatfai országközi határátkelön megadták a módját az ünneplésnek. Mindkét oldalon nagy tömeg gyűlt össze, hogy köszöntők, zene és dal közte tartsák meg az örömejszakát, amikor hét évszázad elválasztó vonalát törölték el. Itt a határt véglegesen, sok huza-vonát követően 1921-ben jelölték meg és csak néhány ritka időszakban volt átkelhető. A múlt század kilencvenes éveiben országközi határátkelő létesült, ami mindkét oldalon közebb hozta a szűkebb térség falvait, de a sorompó figyelmeztetésként mindig ott állt ...

Ez tavaly decemberben megváltozott, amikor jelképesen, nagy örömműnyp keretében felszámolták a határt. A Moravske Toplice Község és Magyarszombatfa önkormányzatainak, a szomszédos községek polgármesterei, mindkét vidék parlamenti képviselői, a határőrségek vezetői, a társadalmi-politikai szervezetek, intézmények képviselői először a pártosfalvi vadászházban találkoztak és a mesterszakácsok bográcsa mellett most már inkább emléket idéztek mindsem a határral kapcsolatos teendőket firtatták volna.

Pontban éjfélkor, amikor szlovén és magyar oldalról az önkormányzati vezetők, Franc Cipot, Laczó László, Vörös Tibor a magyar nemzetiség részéről és sokan mások léptek a szónoki emelvényre, a hangulat tetőfokára hágott. A szónokok köszö-

Az ünnep nem csak jelképes, hanem tényleges változást is hozott az itteni emberek életében, akiket a határ mindkét oldalán történelmi, vallási, rokoni, baráti és az utóbbi időben gazdasági szállak is egybefonnak. Egyben pedig osztják a fejletlen vidékek közös szomorú sorsát, ahol nehéz elhelyezkedni, a mezőgazdaság vakvágányra került. Bár a határok megszűnése elsősorban az itteni lakosság érdekeit szolgálja, de szélesebb fogánata is van, hiszen a beruházók számára közelebb kerülnek a szomszédos államok településehez, könnyebben megcélozható lesz egy-egy csoport és közösség is fel lehet lépni a térségfejlesztésért. Az agyagon alapuló ősi göröncsérés, a biotermelés, az idegenforgalom megannyi lehetőséget nyújt és most már határok sem górdítenek akadályt egymás megkeresésében. (tep)

Éjfélkor következett a hivatalos határzárás szónoklatokkal

A BIOGÁZMŰ NEM ÜZEMELHET

Jelenleg Szlovéniában mintegy 80 Civil Kezdeményezés (CK) harcol a sújtó környezeti beavatkozások valamilyen formája ellen, köztük a szentlászlói is. Az alakulása egybeesik júliussal, amikor a Panvita Ekotech nagyvállalat a falu szívében, a templom, kultúrház, sportpálya és lakóházak közvetlen szomszédságában, a lakosság tudta nélkül, elkezdte építeni a biogázművet. Fél év alatt, gyors ütemben az objektum elkészült, figyelmen kívül hagyva a tiltakozást és a beruházó novemberben közzé tette, hogy januárral megkezdik a próbaüzemeltetést. Hamarosan a Panvita visszavonta a kijelentését, hiszen Muraszombati Közigazgatási Egység (KE) a polgárok felebbezésére és a környezetvédelmi minisztérium közbenjárására immár az utóbbi három hónapban másodsor tárgyalta az építési engedély kiadása felújításának javaslatát a már felépített szentlászlói 0,835 megvatattos biogázmű építésére. A KE először visszautasította, másodsor, az tények súlya alatt, pozitívan viszonyult a CK javallatához. Tehát a továbbiakig Szentlászlón megállították az építési, szerelési munkálatokat.

Matjaž Durič igazgató szerint a CK és a magyar nemzetiségi közösség agresszív fellépése miatt nemzetközi politikai szintére terelődött az ügy és anyagi káruk következett, – havonta mintegy 40.000 euró –, és a bíróságon keresnek anyagi elégtételt. Az első követelések már meg is érkeztek: Szanislav Polanič vezérigazgató véleménye szerint rágalmozás érte és megsértették a jó hírnevét, ezért a helyi közösség elnökétől, Puhan Gézától és másoktól 2000 euró fájdalomdíjat követel.

A tőke nem változtat az eszközökben: egyik részről azt hajtogatja, hogy a lakosság érdekei szolgálja és mennyit tesz a környezetért, másrészt már bebizonyosodott, hogy nem minden biztonságos, mert például az útmenti árokba folyik az erőmű szennyvíze, mivel a falunak nincs csatornahálózat, másrészt pedig már elkészült a Szentlászló II. terv, ami az gázermű kihasználásával takarmányszárító silók működtetésére és a csirkefarmok téli fűtésére irányul. (–)

A kora esti órákban Pártosfalván kezdődött az ünneplés

tet mondtak a határőröknek, akik az utóbbi év során uniós szellemen nem górdítottak akadályt az utasok elé. A határőrök vírágcsokrokkal távoztak és attól a decembervégi éjszakától kezdve az emberek magyar és szlovén oldalról úgy mennek az egyik faluból a másikba, mintha haza mennének.

Amint minden örömműnypen lenni szokott, a hideg ellenére, mindenki kitarított, főleg mert a szomszáróknak jutott forraltbör, az éheseknek meleg kalbász, sütemény. Legmeghatóbb pillanat talán az volt, amikor a tömeg körülállta a ledöntött sorompót, és akár egy májusfa kitáncoláson, úgy énekeltek zene kíséretében.

Szlovén oldalon kezdődött az ünneplés, s a szombatfai Ginti vendéglőben végződött kivilágosodott hajnalban. Így két hónap távlatából írni a »határtemetésről« talán már csak az ünnep megkopott fényét adhatja vissza, de a jelelvők, minden bizonnal egy életen át nem felejtik el, hogy milyen jó az békés együttélés, hogy egyfómán tudunk örülni és búslakodni ...

Prosenjakovci-Magyarszombatfa MEJE NI VEČ!

Ko so decembra znotraj Evropske unije dokončno padle schengenske meje, so na meddržavnem mejnem prehodu Prosenjakovci-Magyarszombatfa ob prisotnosti večstoglave množice, predstavnikov dužbenopolitične skupnosti, obmejne policije, državnih poslancev ... priredili dostojno slavlje. Prisotne so pozdravili župana Franc Cipot in László Laczó ter Tibor Vörös, predstavnik madžarske manjšine, ki so govorili o zgodovinskem trenutku, o novih časih, možnostih.

Pred končnim dejanjem so se v večernih urah povabljeni zbrali v prosenjakovskem lovskem domu. Ob polnoči je množica krenila k mejnemu prehodu, kjer so simbolično podrli rampo, ki – resnici na ljubo – zadnje leto ni bila več tako stroga ločnica kot v prejšnjem obdobju. Množica je ob pesmi, kuhanem vinu, klobasah vztrajala še dolgo po polnoči, najbolj vzdržljivi pa so se, tokrat že brez kontrole dokumentov, napotili v bližnjo gostilno »Ginti« v Szombatfa, kjer je improvizirani orkester bučno zabaval goste s te

in one strani zdaj že prehodne meje.

Meje ni več: poti vodijo prosto v obe smeri in upajmo, da bodo spet povezovale – ne le sorodnikov, prijateljev, ampak bodo prispevale tudi h gospodarskemu razcvetu krajine, ki ima velike možnosti v turizmu, domači obrti in bio-proizvodnji. (tep)

FOTO: Arhiv OBČINE

FOTO: Geza GRABAR

Prosenjakovske vezilje s svojimi izdelki.

FOTO: Geza GRABAR

Križi in težave s hidromelioracijskimi objekti GORDIJSKI VOZEL HIDROMELIORACIJ

Potem, ko je že kazalo, da bo leto kljub številnim težavam – zlasti kar zadeva cenovna nesorazmerja med maloprodajnimi cenami živil v trgovinah in odkupnimi kmetijskih pridelkov, minilo relativno mirno, se je spet obrnilo. Čeprav je kmetijsko ministrstvo (po dveh letih) že aprila izdalo ustrezeni pravilnik o določitvi višine sredstev za vzdrževanje hidromelioracijskih objektov – namakalnih in osuševalnih, so davkarji šele konec novembra uspeli na naslove okrog 14 tisoč zavezancev poslati odločbe za leto 2007. Med tistimi, ki so morali že do konca leta za hektar hidromeliorirane zemlje plačati tudi do 65 evrov, je zopet završalo. Večina je prepričana, da se vzdrževalna dela s strani kmetijskega ministrstva izbranih upravljavcev kljub zbranim sredstvom v prejšnjih letih ne izvajajo, če pa se že, se sredstva zaradi (pre)visokih cen upravljavcev trošijo neracionalno.

Kmetje že vse od zgraditve hidromelioracijskih objektov – osuševalni so bili izkopani že v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja, namakalni pa so precej mlajši – opozarjajo, da so bili v večini primerov nestrokovno narejeni in mimo soglasij lastnikov zemljišč. Ponekod pa so osuševalni sistemi ostali le na papirju.

Vselej, ko kmetje za njihovo vzdrževanje dobijo odločbe, nemotno opozarjajo, da je lastnica teh sistemov država, zato naj zagotovi vsaj investicijska sredstva za njihovo ureditev v prvotno stanje. Lastniki zemljišč, ki niso edini »koristniki« teh sistemov, pa da bodo za tekoče vzdrževanje oziroma košnjo zagotavljali sredstva.

Ni jih malo, ki trdijo, da plačujejo v vrečo brez dna, saj se v praksi sistemi še naprej veselo zaraščajo in spreminjajo v – gozd. Po veljavni Uredbi o izvajanju nalog na hidromelioracijskih sistemih bi moral upravljavec teh sistemov ne le sodelovati pri ustanavljanju melioracijskih skupnosti, pač pa z njihovim soglasjem pripraviti tudi program vzdrževanja za tekoče leto. Pred konkretnim posegom v naravi pa bi morali predstavniki melioracijske skupnosti dati še soglasje.

V večini primerov ostajajo le mrtve črke na papirju. Ne le, da melioracijske skupnosti v marsikaterem hidromelioracijskem sistemu sploh še niso bile ustanovljene, kaj šele, da bi delovale, lastniki ali zakupniki kmetijskih zemljišč znotraj teh sistemov pod takšnimi pogoji kratko malo nimajo interesa sodelovati. Pa bi morali enkrat dokončno zadevi priti do dna, sicer pri vzdrževanju v naravi nikoli ne bodo prišli na prvotno stanje!

Zavezanci za plačilo so prepričani, da bi upravljanje in vzdrževanje teh sistemov moralo ponovno priti v pristojnosti lokalnih skupnosti, kar se je do uveljavitve sedanjega Zakona o kmetijskih zemljiščih, torej do sredine 90. let, na tej ravni tudi dokaj uspešno izvajalo. Čez teden ali dva bo za to za kar 5-letno obdobje objavljen razpis. Nanj se po trditvah kmetijskega ministrstva sicer lahko prijavijo fizične in pravne osebe, vendar samo, če zadostijo predpisanim tehničnim in kadrovskim pogojem. Ker bodo razpisi vezani na celotne (regijske) sklope, ki so opredeljeni po povodjih, dvomimo, da bo kot upravljavec uspel kateri novi ponudnik. Niti če se bodo zainteresirani povezali v skupino ponudnikov, ki bi skupno in organizirano opravljala delo.

ln potem se bo zgodba o slabi komunikaciji med upravljavci in melioracijskimi skupnostmi ponovila: zavezanci bodo primorani plačevati odmerjena sredstva za vzdrževanje, ker pa bodo ti posegi v naravi zaradi nezainteresiranosti sodelovanja po takšnem ključu in takšnih cenah blokirali, denar, zbran na posebnih računih, ne bo porabljen. Sistemi pa se bodo še naprej veselo zaraščali.

Geza Grabar

Jarki pa veselo zaraščajo ...

PROMETNE NESREČE NA CESTAH OBČINE MORAVSKE TOPLICE V LETIH 2006 – 2007

I. PROMETNE NESREČE NA OBMOČJU OBČINE

	Smrtni izid	Telesna poškodba	Materialna škoda	Skupaj prometnih nesreč
2006	2	24	52	78
2007	0	31	50	81
%		129 %	96 %	104 %

II. POSLEDICE PROMETNIH NESREČ

	Smrtni izid	Huda telesna poškodba	Lahka telesna poškodba	Brez poškodb	Skupaj nesreč
2006	2	3	37	90	132
2007	0	6	40	89	135
%		200 %	108 %	99 %	102 %

KRAJEVNO OBMOČJE V OBČINI – PRIZORIŠČA PROMETNIH NESREČ

	Število nesreč	Udeleženci v nesreči
Čikečka vas – Andrejci	6 – 4 67 %	10 – 6 60 %
Berkovci – Bogojina	9 – 5 56 %	14 – 9 64 %
Bukovnica – Filovci	4 – 2 50 %	6 – 7 117 %
Fokovci	1 – 1 100 %	1 – 1 100 %
Ivanci	2 – 2 100 %	5 – 3 60 %
Ivanovci	4 – 1 25 %	6 – 3 50 %
Kančevci – Martjanci	11 – 14 127 %	22 – 21 95 %
Mlajtinci	2 – 1 50 %	4 – 2 50 %
Moravske Toplice	15 – 11 73 %	25 – 16 64 %
Motvarjevci – Noršinci	2 – 1 50 %	3 – 2 67 %
Pordašinci – Prosenjakovci – Sebeborci	16 – 16 100 %	28 – 28 100 %
Selo – Suhi Vrh	1 – 1 100 %	2 – 1 50 %
Tešanovci	4 – 13 325 %	5 – 24 480 %

Prva številka: leto 2006

Druša številka: leto 2007

Spoštovani občani!

Analiza prometnih nesreč na območju Občine Moravske Toplice za leto 2007 je pokazala, da smo imeli v tem letu na naših cestah 81 prometnih nesreč, torej 3 prometne nesreče več kot v letu 2006 (104 %). V prometnih nesrečah je bilo 135 udeležencev, od tega 31 udeležencev s telesnimi poškodbami ali 7 več kot leta 2006. Pozitivno je, da nismo imeli nobene nesreče s smrtnim izidom. Predvsem je pozitivno, da tudi nismo imeli nesreče, v kateri bi bil udeležen otrok. Naši mladi kolesarji niso imeli nesreč.

Ko analiziramo vzroke in število prometnih nesreč, ne moremo biti zadovoljni, saj smo imeli v letu 2007 kar 7 prometnih nesreč s telesnimi poškodbami več kot leta 2006 (129 %).

Želja SPV Občine Moravske Toplice je, da se vsak občan-udeleženec prometa zamisli, kako bo nastopil v prometu kot voznik ali pešec (se držal osnovnih pravil o uporabi javne ceste).

Spoštovani, premislite kako se boste ravnali v prometu, da ne boste spravljali v nevarnost sebe in tudi drugih ne.

Želim Vam res srečno in varno vožnjo v letu 2008 in naprej. Upam, da dogovor o upoštevanju prometnih pravil velja.

Srečno!

Franc Čarni,
Predsednik SPV Občine Moravske Toplice

SPODBUJANJE PROIZVODNJE IN PORABE BIODIZLA TUDI V POMURJU

Razvojna agencija Sinergija v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo Univerze v Mariboru promovira proizvodnjo in porabo biodizla v Pomurju. Projekt PROBIO sofinancira Evropska unija prek Programa IEE (Inteligentna energija za Evropo). Ta projekt je bil odobren decembra 2006 in se je začel izvajati januarja 2007 ter bo trajal 30 mesecev. Projektni partnerji so energetske agencije in univerze iz Slovenije, Španije in Italije.

Zaradi velike potrebe Evrope po zelenem gorivu se bo projekt osredotočil na pospeševanje integriranja nabavne verige biodizla med proizvodnjo in porabo v evropskih državah na splošno in v petih vključenih področjih, natančneje: pokrajina Burgos, Ávila in Huelva (Španija), območje Pomurja (Slovenija) in Abruzzo (Italija). To bomo poskušali doseči s trojno strategijo za premostitev ovir, ki temelji na razvijanju novih trgov na lokalni ravni, promocijskih aktivnostih in izobraževalnih dejavnostih. Čeprav obstajajo tudi številne spodbude za uvajanje proizvajalcev biodizla v vključenih področjih, se je pomembno soočiti s slabostmi nabavne verige biodizla. Glavne ovire pri našem projektu so pomanjkanje znanja in informacij med kmetovalci in da se splošna javnost, lokalne oblasti in sektor za transport ne zavedajo pomembnosti uporabe biodizla.

PROJEKT PROBIO

INTEGRATED PROMOTION OF THE BIODIESEL CHAIN
PROMOCIJA PROIZVODNO-DISTRIBUCIJSKE VERIGE BIODIZLA

Projekt se bo izvajal v skladu s štirimi strateškimi cilji:

- izboljšanje na področju nabave surovin za proizvajalce biodizla,
- izvajanje izobraževalnih delavnic za kmetovalce in delavce v kmetijskem sektorju,
- nove tržne iniciative za nakup biodizla (mišljeno kartični sistem za beleženje porabe biodizla in sporazumi med lokalno oblastjo in proizvajalci, distributerji in porabniki),
- promocija končne porabe biodizla splošni javnosti in transportnemu sektorju.

Končni pričakovani rezultat je občutna rast proizvodnje in porabe biodizla na lokalni ravni. Pravzaprav želijo partnerji projekta v sodelovanju s kmetovalci in lokalnimi oblastmi kratkoročno povečati gojenje oljčne repice. Dolgoročno pa želijo, da bi se na vključenih področjih poraba biodizla povečala za 4–5% do leta 2010.

Pripravila: Barbara Ropoša

Intelligent Energy Europe

DRUŠTVO UPOKOJENCEV OBČINE MORAVSKE TOPLICE

razpisuje TURNIR V ŠAHU med člani društva.

Turnir bo v nedeljo, **16. marca 2008**, ob 9. uri v gasilskem domu v Sebeborcih.

Prijave zbira Ignac Gabor, Filovci 24, tel.: 02 / 547 11 69 do 14. marca 2008.

**ČLANOM IN OBČANOM ŽELIMO VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE.**

Rajko Janjič, predsednik društva

REKREATIVNI POHODI

VOČJA GOMILA: 3. ŠTEFANOV POHOD – Med stalne vsa letošnja prireditve KUD Avgust Gašparič iz Vočje Gomile sodi tudi pohod na Štefanovo. Organizatorji so na vabilu zapisali, da se je zlasti v prazničnih in hladnih dneh, ko se zadržujemo v hiši in posedamo, priporočljivo sprehoditi po naravi in si na ta način krepiti telo in duha.

Prvič se je zgodilo, da je okrog 150 ljubiteljev hoje traso premagovalo v prvi zimski idili, po zasneženi pokrajini. Pohodniki so si bili enotni, da je poseben užitek gaziti po snegu, še posebej, če ta ni preglobok. In pred koncem lanskega leta je vreme pričaralo prav to. Pohodniki so se zbrali pred vaško-gasilskim domom, kjer se je okrog 12 km dolga pot tudi sklenila. Podobno kot na prejšnjem pohodu se je dolga kača pohodnikov tudi tokrat vila večji del po katastrski meji. Po premagani poti se je na koncu tople obrok še kako prilegel, pa tudi zvoki harmonike niso zveneli brez odziva plesalcev.

FILOVCI: 4. POHOD SV. TREH KRALJEV – Prvega iz serije kar trinajstih pohodov, kolikor naj bi se jih med letom zvrstilo v prav toliko krajih naše občine, so tudi letos pripravili v Filovcih. Tamkajšnje vinogradniško-sadlarsko društvo je v soboto, 5. januarja, pripravilo že 4. Pohod sv. Treh kraljev. Po pozdravnem nagovoru predsednika društva Alojza Berdena se je okoli 70 pohodnikov za razliko od prejšnjih let tokrat v pravem zimskem okolju podalo na okrog 11 km dolgo pot iz športno-rekreacijskega centra. S članom društva Ivanom Malačičem, vodjem pohoda, so se podali na vsa tri vinorodna območja Filovski gorici: na Filovski vrh, Filovski breg in Gaj, pot pa jih je zanesla vse do Trnavskega brega. Za postojanko in okrepčilo je tokrat poskrbel Martin Berden na Filovskem bregu. Po vrnitvi na izhodiščno točko je vse udeležence čakala izdatna nagrada, domača klobasa z dušenim zeljem, za kar so poskrbeli člani domačega kulturno-turističnega društva, ki so organizatorjem pohoda tudi tokrat nesebično priskočili na pomoč. Kljub težkim nogam je ob zvokih harmonike zaplesal marsikateri pohodnik.

BOGOJINA: 3. BLAŽEV POHOD – Je že tako, da na vreme ni mogoče vplivati ali se mu kako drugače postaviti po robu. Blizu sto pohodnikov, ki jih je privabil pohod TD Bogojina, je letos vreme dodobra skusilo z manj prijetne plati. Že ko so zaključevali prvega od skupno 12 km poti, jih je začel močiti dež. Trdovratno jih je spremljal večji del poti, skozi Lipke, gozd Halubo, Filovski breg in Čereg v Bogojinskih gorinah, vse do izletniške kmetije Gutman-Zver.

A vreme večino pohodnikov, vajenih vseh njenih obrazov, ni zmotilo. Tudi če so bili premočeni, so bili veseli, da so spoznali nov kosček severovzhodnega dela bogojinskega območja, sveta, kjer prevladujejo vinogradi in gozd. Prav vreme je bilo tisto, ki uigranima slamnatima župnikoma, Ivanu Maučecu in Francu Novaku iz Beltincev, ni dovolilo, da bi v vinogradu simbolično opravila prvo rez v letošnjem letu, blaževno rez. Nekoč so se ljudje prav na blaževno podali v vinograd in tega dne (3. februarja) uradno začeli z rezjo vinske trte. Da bi trte bogato obrodile, so jih okrasili s klobasami. Tokrat so rez namesto v vinogradu opravili kar v dvorani izletniške kmetije, kjer je bila vloga gostitelja zaupana najstarejšemu pohodniku, 75-letnemu domačinu Francu Mesariču.

Geza Grabar

HOKEJ NA TRAVI

V vseh kategorijah zelo razvejanega regijskega tekmovanja (U-10, U-12, U-14, U-16, mladinci, člani in članice) sodelujejo tudi ekipe **Hokejskega kluba (HK) Moravske Toplice** – tako v ligi na prostem kot v dvoranskem hokeju. V jesenskem delu tekmovanja so vrh zasedli osnovnošolci (U-10) in kadeti (U-14) ter članice, člani so zasedli 2. mesto. Članice in člani so nastopili tudi v Interligi.

V dvoranskem hokeju so članice zasedle 2., člani pa 3. mesto, uspešno so v zimski ligi nastopile tudi mlajše selekcije HK Moravske Toplice.

Društvo modelarjev Pomurja

SVETOVNI POKAL V MARTJANCIH

Društvo modelarjev Pomurja ima sedež v Murski Soboti, vendar so vsa tekmovanja v Martjancih. Delovanje društva se je začelo, ko smo začutili, da je potrebno učencem in mladim dati nekaj iz spretnosti, tehnike in tekmovanja, kar lahko dobijo s članstvom v našem društvu. Začetek našega dela je izdelava modela, ki se sestoji iz približno 50 sestavnih delov, kar je treba vse zlepit in dobiti model, ki lahko leti in se z njim tekmuje v slovenskem pokalu in tudi širše, saj hodimo na tekmovanja na Hrvaško, Madžarsko in v Avstrijo. Poleg tega se v društvu trudimo z organizacijo tekmovanj za ciklus slovenskega pokala, obiskujemo svetovne pokale na Madžarskem, Hrvaškem, Češkem, Slovaškem in doma; v Sloveniji to je pokal Krka v Novem mestu.

V letošnjem letu smo tudi mi kandidirali za organizacijo svetovnega pokala in dobili organizacijo, in sicer 15. in 16. marca na poljih med Martjanci in Moravskimi Toplicami. Pričakujemo 60 do 70 tekmovalcev iz vse Evrope, ki jih bomo namestili v prenočiščih v Martjancih (Gostilna Sinjor), v Moravskih Toplicah (hotel Vivat) in v sobah v okviru TIC Moravske Toplice. Menimo, da je to zelo dobra promocija za turizem v Moravskih Toplicah. Vsem tekmovalcem bomo razdelili propagandni material o Pomurju, posebej o naši občini, kjer bo potekalo tekmovanje. Želimo si takšno tekmovanje organizirati vsako leto, zato je organizacija posebej zahtevna, saj so prav tekmovalci tisti, ki nas ocenijo. Če dobimo dobro oceno, nam svetovna zveza FAI dodeli organizacijo takšnega tekmovanja.

Štirinajst dni po tej tekmi bomo organizirali še tekmovanje za ciklus državnega pokala na istih terenih. Takrat bodo tekmovali samo naši, slovenski tekmovalci, med njimi je tudi več tekmovalcev iz našega društva. Želimo si, da bi nam obe tekmi lepo uspeli, saj bi s tem dostojno predstavili našo občino in pokrajino ter našo turistično ponudbo.

Franc Gomboc

OBČINSKA LIGA MALEGA NOGOMETA

Lestvica po jesenskem delu tekmovanja

IVANCI	10	7	1	2	71:34	22
FILOVCI	10	7	0	3	67:44	21
ČARDA	10	6	2	2	37:29	20
VOČJA GOMILA	10	6	1	3	40:41	19
NORŠINCI	10	5	1	4	36:29	16
SEBEBORCI	10	4	3	3	39:30	15
TEŠANOVCI	10	4	2	4	40:46	14
PROSENJAKOVCI	10	4	1	5	37:47	13
MLAJTINCI	10	3	1	6	47:58	10
MORAVSKE TOPLICE	10	2	1	7	39:56	7
MOTVARJEVCI	10	0	1	9	22:61	1

NOGOMET

Oba naša predstavnika v najvišjih tekmovalnih ligah sta prezimila na drugih mestih. Ekipa **Zenskega nogometnega kluba (ŽNK) Pomurje Filovci** je v jesenskem delu tekmovanja morala priznati premoč Krke iz Novega mesta, ki deluje v neprimerljivo boljših finančnih razmerah. Članice ŽNK Pomurje so 2. mesto osvojile tudi v zimski ligi. V finalni tekmi v Zagorju konec januarja so bile poražene v tekmi s Krko 1:5 (najboljša strelka turnirja: Mateja Zver, 25 zadetkov). Filovska selekcija U-17 je v zimski ligi osvojila prvo mesto.

NK Čarda Martjanci je v Pomurski nogometni ligi po porazu proti Rakičanu v zadnjem kolu (2:3) pristala tik pod vrhom, na drugem mestu.

NK Bogojina je v 1. MNL prepričljivo osvojila naslov jesenskega prvaka, v drugi medobčinski ligi se je **NK Rotunda Selo** uvrstila na 2. mesto, **ŠD Motvarjevci** pa so pristali na zadnjem mestu brez osvojene točke. (L.S.)

KAJENJE KOT DEJAVNIK TVEGANJA

O kajenju se veliko govori in piše v zadnjem času. Zakaj? Predvsem zaradi kadilskega zakona, ki prepoveduje kajenje v gostinskih lokalih, in problemih, povezanih z njim. Vsekakor pa je dobro, da govorimo in pišemo tudi o posledicah kajenja, ki se nanaša na naše zdravje.

Kajenje je na prvem mestu med vzroki umrljivosti in obolevnosti, ki bi se jih dalo preprečiti. Kajenje ubije v povprečnem večjem mestu več ljudi kot prometne nesreče, samomori, AIDS in nalezljive bolezni skupaj. Kadilci onesnažujejo in zastrupljajo tudi okolico. Ob aktivnem kadilcu tudi mi vdihavamo škodljive snovi. Govorimo o pasivnem kajenju. Škodljivost pasivnega kajenja je tem večja, čim več časa smo izpostavljeni temu dimu. Dostikrat so pasivnemu kajenju izpostavljeni že otroci, ki nimajo nikakršne možnosti, da bi se temu uprli (obisk novorojenčka!). Cigaretni dim vsebuje nikotin, ki povzroča odvisnost in posledično stalno uporabo tobačnih izdelkov. Razmislimo, koliko sadja bi lahko kupili namesto škatle cigaret. Poleg nikotina je v cigaretnem dimu več kot 4000 škodljivih snovi, ki ne okvarjajo samo pljuč in dihalnega aparata, temveč tako rekoč vsako celico človeškega telesa.

- Draži očne veznice
- Vpliva na avtonomni živčni sistem
- Škodljivo vpliva na srce in obtočila
- Razgradi se v jetrih
- Draži sluznico želodca in črevesja
- Hromi funkcijo spolnih žlez

Številne raziskave govorijo o posledicah kajenja, kot so:

- Kajenje je eden od največjih dejavnikov tveganja za nenadno smrt zaradi odpovedi delovanja srca: pri kadilcih je tveganje kar dvakrat večje kot pri nekadilcih.
- Kajenje povečuje tveganje za nastanek koronarnih srčnih bolezni.
- Pri ženskah, ki kadijo in jemljejo oralno kontracepcijo, obstaja znatno večje tveganje za nastanek teh bolezni v primerjavi z ženskami, ki jemljejo tabletko in ne kadijo.
- Tudi ljudje, ki kadijo cigare ali pipo, povečujejo tveganje za smrt zaradi koronarnih srčnih bolezni, toda njihovo tveganje ni tako veliko kot pri kadilcih cigaret.
- Kadilci pogosteje obolevajo zaradi depresije.
- Pogostejša so obolenja zob in dlesni.
- Sladkorna bolezen je pogostejša pri kadilcih, sladkorni bolniki, ki kadijo, prej postanejo odvisni od uporabe insulina v injekcijah, pri njih se tudi pogosteje razvijejo ledvični zapleti sladkorne bolezni.
- Pogostejši so zlomi kolka zaradi osteoporoze, pri zlomih dolgih kosti se kosti pri kadilcih veliko počasneje zarastejo.

Zakaj cigareti reči NE?

Opustitev kajenja prinaša koristi že nekaj minut po tistem, ko kadilec pokadi zadnjo cigareto. Že po 20 minutah se umiri srčni utrip in se zniža krvni tlak. Po nekaj urah se začne zniževati količina ogljikovega monoksida v krvi. Po nekaj tednih se izboljša pljučna funkcija, izboljša se prekrvavitev. V nekaj mesecih se zmanjša utrujenost, umiri se kašelj in lažje dihaš. Po petih letih se tveganje za nastanek možganske kapi izenači z ravni nekadilcev. Tveganje za razvoj pljučnega raka se po desetih letih ne-kajenja zniža na polovico tistega, ki bi grozilo, če bi še kadili. Tudi tveganje za nastanek srčno žilnih obolenj se po 15 letih ne-kajenja izenači s tveganjem nekadilcev.

Bodite močni in sposobni reči cigareti Ne! Ni lahko! Zadali ste si težko nalogo. Zmagali boste! V stresnih trenutkih pojdite na sprehod, kolesarite in se čim več gibajte. Pijte več vode, kot ste je bili vajeni piti prej.

Ema Mesarič

Viri:

Štabuc V. Primic-Žakelj, et al. Kajenje in rak ... Priročnik za vodje. CINDI Slovenija, Ljubljana, 2000

Nežman B. Priročniki. Končno nekadilci. Mladinska knjiga, Ljubljana 2001

Zaletelj – Kragel L, Fras Z, Maučec-Zakotnik J. Tvegana vedenja povezana z zdravjem in nekatera zdravstvena stanja pri odraslih prebivalcih Slovenije. Z zdravjem povezan življenjski slog. Cindi Slovenija: Medicinska fakulteta, 2004

KDOR NE CENI ZGODOVINE, NIMA DOBRE PRIHODNOSTI

LD Moravci je imela 2. septembra 2007 otvoritev svojega drugega lovskega doma. O tem dogodku je bil V sliki in besedi na 2. strani 66. številke Lipnice objavljena fotografija z otvoritve novega lovskega doma LD Moravci v Zg. Moravci.

Če ne bi bili aktivni v letih 1987 in 1988, ne bi Občina Moravske Toplice zgradila nadomestnega doma in ga ne bi predali svojemu namenu. Namreč: stari lovski dom se nahaja na zelo interesantni parceli in dragem območju Moravski Toplic, kjer bi naj nastal občinski športni center. Stari lovski dom in vse, kar spada zraven, se nahaja na zelo dobri in zanimivi lokaciji za občino. Ta dom smo zgradili z velikim odpovedovanjem, prostovoljnimi delom nas lovcev in mnogi naših simpatizerjev, z mnogimi prostovoljnimi prispevki in ga opremili z opremo za cca 120 ljudi. Zgrajen je bil s pomočjo velikega prostovoljnega dela mnogih članov, danes že mnogih pokojnih članov, in prostovoljnih prispevkov krajanov Moravskih Toplic, Tešanovca, Suhega Vrha in Vučje Gomile ter mnogih sponzorjev. Vsega tega slavnostna govornika na septembrski otvoritvi nista povedala, nista se zahvalila našim članom, sovaščanom, mnogim sponzorjem in nista o tem nič spregovorila, namerno ali nenamerno. Kot da to pač ne spada v našo 60-letno zgodovino!

Dolžnost mi je, da se kot takratni predsednik LD Moravci vsem našim članom, našim sokrajanom, vsem sponzorjem zahvalim za vse opravljeno dobro delo, saj ta vrednota ne bi smela biti pozabljena. Ali žal eni tega dejstva danes ne spoštujejo in ne znajo ceniti.

Na našem izrednem občnem zboru smo opozorili gospoda župana na to pomembno dejstvo, nadalje, da naša LD ne bo ustavljala razvoja občinskega središča in na to, da se ne sme upoštevati pri izgradnji novega doma zasluge le sedanjemu vodstvu. Žal je to obljubo gospod župan pozabil, sedanje vodstvo pa je samo sebi dodelilo lovska priznanja za zasluge, kar ni res: če ne bi zgradili starega doma, tudi tega ne bilo. To nam priznavajo znani pomurski lovski aktivisti, ki so na samem slajdu opozorili, da smo težko in odgovorno opravljali to poslanstvo. V času našega vodenja se je materialno stanje LD Moravci znatno povečalo z izgradnjo lovskega doma, nakupili smo večino lovskih površin, zgradili mnoge trajne lovske naprave, navezali prijateljske stike z drugimi LD širom po Sloveniji. Tudi lovska zgodovina pozna resnico: »Tisti, ki ne spoštuje svoje zgodovine, nima prihodnosti.«

Ni moj namen prikazovati neresničnih dejstev, ampak resnico, ki jo doživljamo člani, ki smo bili nekdaj z vsem srcem predani lovstvu in LD Moravci. Toda kljub daljši odsotnosti in svojim zdravstvenim težavam v zadnjih nekaj letih ne morem mimo tega, da ne bi izrazil svojega pogleda na dogajanja v naši LD. Javnosti sem bil dolžan sporočiti in jo informirati, kako se v LD Moravci spoštujeta lovski kodeks in minulo delo.

Jože Časar

OBVESTILO

Lovska družina Moravci v skladu s 56. členom Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16 z dne 20. 02. 2004) obvešča imetnike kmetijskih in gozdnih kultur na območju Lovske družine Moravci, da so imenovani pooblaščenec upravljavca lovišča za ocenjevanje škode na kmetijskih in gozdnih kulturah za dobo štirih let, in sicer za k. o. Martjanci, Moravci, Tešanovci, Vučja Gomila, Fokovci in Suhi Vrh:

JOŽE KREGAR, stanuje Černelavci, Tavčarjeva 22, 9000 Murska Sobota, telefon: 02/525 11 98; GSM 031 398 946

FRANC BRUNER – mlajši, stanuje Dolga ulica 84, 9226 Moravske Toplice, telefon: 02/548 18 79, GSM 041 260 910

ŠTEFAN MAKOTER – mlajši, stanuje Dolga ulica 46, 9226 Moravske Toplice, telefon: 02/548 12 13, GSM 031 559 871

Oškodovanec je dolžan po 56. členu Zakona o divjadi in lovstvu škodo na kmetijskih in gozdnih kulturah prijaviti v **treh dneh od dneva**, ko je škodo opazil in to pisno pooblaščenцу upravljavca.

Štefan MAKOTER, starešina LD Moravci

PRIREDITVE

KOLEDAR PRIREDITEV V OBČINI MORAVSKE TOPLICE 1. MAREC – 30. APRIL 2008, pripravlja TIC Moravske Toplice

Naziv in vrsta prireditve	Kratek opis prireditve	Kraj izvajanja	Datum prireditve	Organizator prireditve	Kdo daje informacije	Telefon, faks, e-mail
Dan žena	Kulturni program s pogostitvijo	Tešanovci	1. 3. 2008	KTD Tešanovci	Franc Vitez	041 423 321
Pozdrav pomladi	Počastili bomo dan žena, materinski dan in veliko noč kot prvi pomladni praznik	Prosenjakovci	8. 3. 2008	KTD »Ady Endre« Prosenjakovci	Denis Malačič	051 670 324
Dan žena	Proslava ob dnevu žena	Fokovci – vaško-gasilski dom	8. 3. 2008	KTD Ceker Fokovci	Kornelija Kianec	041 964 699
Proslava ob dnevu žena	Kulturni program z družabnim srečanjem in pogostitvijo	Šola na Ivancih	9. 3. 2008	Vaški odbor in društvo Selenca	Martin Horvat	041 318 015
5. Pohod po Sladki poti	Tradicionalni pohod po sladki poti, posvečen prazniku dneva žena	Ratkovci, Berkovci, Ivanjševci	9. 3. 2008	PGD Ratkovci in mikro turist. grozd Sladka pot	Medičarstvo Tel.: 02/544 12 39 Jožica Celec Faks.: 02/544 12 55 Ratkovci 8 medicarstvo@sladkapoti.si	
»MURA CUP« Modelarsko tekmovanje	Tekmovanje s prostoletičimi letalskimi modeli za svetovni pokal FAI v kategorijah F1A, F1B, F1C	Polja in travniki med Martjanci in Mor. Toplicami	14.–16. 3. 2008	Društvo modelarjev Pomurja	Bogdan Lemut modelarji@gmail.com	041 210 144
Dan žena	Proslava s kulturnim programom in pogostitvijo	Vučja Gomila	15. 3. 2008	KUD Avgust Gašparič	Stojan Horvat	02/547 10 84 041 276 337
Razstava velikonočnih izdelkov	Predstavljajo se člani TD Martin, k udeležbi povabimo še druga društva	Dvorana vaško-gasilskega doma Martjanci	15. in 16. 3. 2008	TD Martin	Suzana Š. Kodila suzana.kodila@iol.net	031 442 207
Dan žena	Kulturna prireditev ob prazniku žena	Vaško-gasilski dom Selo	16. 3. 2008	ŠD NK Rotunda	Leon Turner	041 887 760
Diteči vüzen	Otvoritev razstave. Kulturni program otrok iz vrtca in šole Tešanovci in Bogojina	Hotel Vivat	16. 3. 2008	Vrtci OMT, enota Moravske Toplice	Marija Kučan	02/538 14 70 ali 041 898 402
Otvoritev mlake v Selu	Odprtje mlake v sklopu Heliosovega sklada	Travnik ob Rotundi, vaški dom	21. 3. 2008	KTD Betlehem	Drago Balajc	051 840 186
Ustvarjalnost izdelkov izpod ženskih rok	Razstava izdelkov zimskih delavnic; prireditev je namenjen dnevu žena in materinskemu dnevu	Vaško-gasilski dom Ivanovci	23. 3. 2008	TLŠD Ivanovci	Angela Novak	041 747 344 ali 02/554 17 00
Prireditev v počastitev praznika žena in mater	Prireditev s kulturnim programom pogostitvijo in spominskim darilom ter zabavnim druženjem	Filovci – kulturna dvorana v vaškem domu	24. 3. 2008 ob 14. uri	Kulturno turistično društvo Filovci	Andreja Trajbarič	02/547 11 24 ali 051 220 044
Velikonočni pohod	2. tradicionalni velikonočni pohod po občini Mor. Toplice	Začetek v VGD Fokovci	24. 3. 2008	KTD Ceker	Kornelija Kianec	041 964 699
»Pokal DMP« Športna prireditev	Tekmovanje s prostoletičimi letalskimi modeli za slovenski pokal v kategorijah F1A, F1B, F1H	Polja in travniki med Martjanci in Mor. Toplicami	29. 3. 2007	Društvo modelarjev Pomurja	Bogdan Lemut modelarji@gmail.com	041 210 144
Turizem in vrtec. Projekt Kje sem jaz doma, je najlepší kosček sveta.	Razstava otroških izdelkov in vtisov iz življenja in dela v našem bivalnem okolju	Bogojina	april 2008	Vrtci OMT, enota Bogojina	Milena Černela	02/547 14 17
Igrica za otroke	Igrica ob svetovnem dnevu mladinske knjige	Hotel Vivat	6. 4. 2008	Vrtci OMT, enota Fokovci	Suzana Benčec	02/544 12 54
Otvoritev Geografske učne poti v Selu	Pot bo predstavljala geografske posebnosti Goriškega	Pot od Kobiljskega potoka do Berkovec	19. 4. 2008	Kulturno društvo Betlehem DGP	Drago Balajc	051 840 186
Očiščevalna akcija ob dnevu zemlje	Udeležba pri čiščenju vasi in okolice ter zasaditev mladih dreves pred vasjo	Ivanci in okolica	19. ali 26. 4. 2008	Društvo Selenca, vaški odbor, gasilci	Martin Horvat	041 318 015
Ocenjevanje vina	Izbor najbolj kvalitetnega vina	Župnišče Bogojina	20.–30. 4. 2008	TD Bogojina	Dejan Šumak	041 411 118
Kresovanje in postavljanje mlaja	Postavljanje mlaja in kresovanje z družabnim srečanjem	Ivanci	31. 4. 2008	Vaški odbor in društvo Selenca	Martin Horvat	041 318 015

BOROVO GOSTÜVANJE V VUČJI GOMILI

V ORGANIZACIJO VKLJUČENIH 170 LJUDI

Po 24 letih je vse živeče v gorički vasi Vučja Gomila, še posebej pa mladež, godno za ženitev, doletela velika nesreča in sramota obenem: celo leto, med lanskim in letošnjim pustom se v kraju ni nihče poročil, zato so starejši staknili glave in se odločili: na pustno nedeljo bodo pripravili staro etnografsko prireditev, imenovana borovo gostüvanje. Rečeno – storjeno!

Kot pravijo etnologi, gre pri borovem gostüvanju za »ljudsko igro na prostem z elementi pustnega rajanja, prepleteno z značilnostmi prekmurskega ljudskega izročila in običajev«. Borovo gostüvanje ima na Goriškem že več kot stoletno tradicijo, vendar se v zadnjih letih zanj zaradi zahtevne organizacije odločajo le redki.

V Vučji Gomili je bila to že tretja tovrstna prireditev, saj so prvo pripravili daljnjega leta 1942, drugo pa leta 1984. Priprave, v katere so se po najboljših močeh vključili vsi krajan, stari od 6 do 66 let, so stekle že pred dvema mesecema, ko so se v zadnja leta zelo aktivnem KUD Avgust Gašparič odločili za prireditev. K sodelovanju so pritegnili tudi druga društva v vasi – gasilce in nogometaše. Obiskali so vseh 28 vasi v občini in občane prijazno povabili na gostüvanje. Izkupiček bodo namenili za obnovo vaško-gasilskega doma.

Celotno pustno dogajanje, v katero je bilo bodisi v maskah ali za drugo potrebno podporo vključenih okrog 170 ljudi iz kraja in okolice, se je začelo s skupinskim fotografiranjem na zbirnem mestu pred vaško-gasilskim domom. Na poti v poldrugi kilometer oddaljeno Redčino, gozd v Vinišču, kjer so v posebnem obredu za »mladoporocenca« posekali bor, je dolga kolona svatov zganjala vsakovrstne norčije. Kateri bor je bil za določen za to, je bila najbolj varovana skrivnost tega dne, sicer bi ga lahko fantje iz sosednjih vasi oskrunili. Ko je bor padel – požagali so ga z ročno *cugžago* – je bilo šale konec. Domači možje postave so morali s silo zavarovati njegov vrh. Če bi ga odlomili nepridipravi, bi bila to za prireditelje velika sramota.

Po treh oznanilih *farava* (duhovnika Stojana Horvata) – prvo je bilo že v gozdu, drugo na poti nazaj, ko je Ciganka rodila nezakonskega otroka, in tretje pred vaško-gasilskim domom – je bila dolgo pričakovana poroka. Najprej sta se pred svati in številno množico obiskovalcev morala zagovarjati, pravzaprav sta bolj obtoževala drug drugega, predstavnika mladih iz kraja: Zlatko Kandal v imenu fantov in v imenu deklet Vanja Kocet. Ko se je obtoženi ženin le odkupil *ciganici* z doto nezakonskemu otroku, se je poroka fanta z borovo nevesto lahko začela. Borovega Števeka je poosebljal Drago Kerec, snaho, Škúfek Kato, pa Petra Sakovič. Licitaciji bora je dolgo v noč sledilo ljudsko rajanje.

PUSTOVANJE V MORAVSKIH TOPLICAH

V organizaciji TIC Moravske Toplice in pod pokroviteljstvom občine je v šotoru pri starem lovskem domu na pustno soboto potekalo tradicionalno pustovanje. Kljub večkratnim opozorilom, da preselitev prireditve iz središča kraja na novo izbrano lokacijo ni najbolj posrečena, je bila udeležba zadovoljiva. Bilo je precej manj otroških mask, kar gre pripisati slabemu interesu vrtcev in osnovnih šol za organiziran nastop na prireditvi, siva lisa pa je bila zlasti pri odraslih skupinskih maskah, saj smo jih lahko našli na prste ene roke.

So pa zato domiselne odrasle in pristrčne otroške maske v veseljem rajanju ob zvokih glasbene skupine Feeling prišle še bolj do izraza. Preglednejše, a prav nič enostavnejše pa ni bilo delo ocenjevalne komisije, ki je izbrala in nagradila najboljše maske. Podžupan in poslanec Geza Džuban, vodja občinske uprave in v. d. direktorja TIC Martina Vink Kranjec ter Bojan in Nataša z Radia Viva, ki sta program tudi povezovala, so se odločili, da nagrado za najbolj izvirno odraslo skupinsko masko podelijo 15-članski skupini »štrajkašev« iz KTD Žlaki Sebeborci, ki je izsto-

Sebeborski štrajkaši

pala z domiselnimi transparenti. Tri enakovredne (tolažilne) nagrade so prejeli: Simpsonovi – člani družine so prišli iz Moravskih Toplic, Sebeborec, Križevac in Lončarovec, Balerine iz KTD Tešanovci ter Klovni iz Moravskih Toplic. Za najboljšo posamično odraslo masko pa sta bili izbrani čarovnici Marjanca Ferko in Ksenija Halas iz Ivanovec.

In otroške maske? Najlepše posamične so bile: klovna Florian Herman in Tjara Gergorič iz Moravskih Toplic, Piki Nogavički (Dora in Jaša Pulič Čontala) iz Sebeborec in Kitajkica (Eva Rauch) iz Čikečke vas; skupinska pa čarovnice Melani, Danijela, Zala, Tamara in Dona iz Moravskih Toplic in okolice.

Male čarovnice

Omeniti kaže tudi, da so organizatorji za prireditev zagotovili kar 500 pustnih krofov, ki so bili vsem udeležencem pustovanja na razpolago zastoj, prostovoljnih prispevkov pa so bili veseli ponudniki domačih kulinarčnih dobrot in pijače – KTD Filovci in Žlaki Sebeborci.

Čarovnici z županom

Najmlajša udeleženka

Klovna – zmagovalca med mladimi

FOTOGRAFIJA MESECA JANUAR 2008

Kristjan Malacič: Rumena maslenica

LIPNICA – glasilo Občine Moravske Toplice • izdajateljski svet: Andrej Baligač, Matjaž Cerovšek, Marjanca Granfol, Vida Šavel (predsednica), Slavko Škerlak, Tibor Vörös ml., Tibor Vörös st. • ureja: uredniški odbor v sestavi: Geza Grabar, Ella Pivar (urednica prispevkov v madžarščini), Ludvik Sočić (odgovorni urednik) • administrativna opravila: Marjanca Granfol • prelom in fotoliti: Atelje za črko in sliko • tisk: S-tisk d.o.o., Beltinci – februar 2008 • naklada: 2.300 izvodov • Lipnica ni naprodaj – vsako gospodinjstvo v občini jo dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice – telefon: 02/538 15 00 – faks: 02/538 15 02, E-mail: obcina@moravske-toplice.si – internet: www.moravske-toplice.si